

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ilustrirana priloga „Teden v slikah“

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

SCLOVENECE

Preskrba starih in onemoglih delavcev

V naši državi od vsega početka nikdar nismo imeli vlade, katere bi bila v teku poldrugega leta vladanja pokazala toliko smisla za socialne zadeve delavstva, ki bi bila v tem času toliko socialnega dela tudi opravila, kakor ga je napravila sedanja vlada gospoda Stojadinovića. Sicer vemo, da ima tudi ona težko stališče, ker je morala na eni strani računati s težko gospodarsko krizo ter jo reševati, na drugi strani pa so bili vplivi delavstvu nasprotnih smeri, ki so skušali to veliko socialno zamisel današnje vlade preprečiti ali vsaj zavleči. Vendar se je sedanji vladi v kratkem razdobju dobrega poldrugega leta posrečilo, da je rešila toliko važnih socialnih zadev, katere so desetletja čakale in ki jih je delavstvo že skoro dve desetletji doslej zamahtalo.

Ne rečemo, da doslej ni bilo ministrov za socialno politiko, ki bi bili pereča vprašanja zgrabili tako odločno kakor je znal zgrabiti sedanji minister za socialno politiko g. Dragiša Cvetković. Ne rečemo tega, ker smo imeli na položajih socialnega ministrstva moške, ki so imeli voljo in sposobnost te delavske zahteve uresničiti. Toda doslej nismo imeli še nikdar trajne vlade, katere bi bila za prizadevanje svojega socialnega ministra imela tako umevanje, kakor ga ima sedanja. Kadar je taka vlada s takim ministrom prišla na krmilo, tedaj so močnejši protisocialni vplivi znali preprečiti vsak razmah na tem polju ter so poskrbeli, da je taka vlada morala čim prej zapustiti svoje mesto, s čimer so bili za dolgo časa vsi socialni načrti pokopani.

Sedaj je tega slepomišljenja s socialno politiko konec, kakor nam skoro vsak dan dokazujejo vedno novi ukrepi vlade. Komaj smo pred nekaj tedni dobili uredbo o minimalnih delavskih mezdah, kar je za naše razmere zgodovinski dogodek, že je na cvetno nedeljo minister za socialno politiko g. Cvetković razglasil, da je uzakonjena uredba o starostnem in invalidnem zavarovanju delavcev. Tudi to je zgodovinski dogodek, katero bo v teku let iz temelja spremenilo razmere našega delovnega človeka. Saj je bistveni znak današnjega proletarstva bila stalna skrb, kaj bo na starost, ko mu njegove delovne roke obnemorejo.

Nihče ne more trditi, da se bodo razmere na podlagi starostnega zavarovanja kar čez noč izboljšale. Ko bi se bilo uvedlo starostno zavarovanje, kar smo dobili zakon o zavarovanju delavcev, bi bil današnji položaj našega delavstva docela drugačen. Na podlagi skušenj tudi trdimo, da bi tudi druge panoge delavskega zavarovanja mnogo bolj ustrezale svojemu namenu, ko bi bilo delavsko zavarovanje popolno. Tako pa je do današnjega vse skupaj ostalo nedovršeno delo, katero prav zaradi tega nikdar ni moglo delavstvu nuditi tistega, kar bi mu bilo lahko nudilo, ko bi bili imeli tudi starostno zavarovanje. In celih 15 let je tako stalo. Tudi sedaj seveda ne bodo takoj izpolnjeni vsi vzroki, katere je nemarnost preteklih 15 let v delavski zakonodaji povzročila.

Saj je to, kar je vlada na podlagi starostnega zakona mogla dati delavcem, res malo, čeprav je dovolj, da se je tudi za to bilo treba boriti in da je vlada morala premagati zaradi tega mnogo nasprotij. Delavci bodo deležni teh le rent: Renta onemoglosti bo pripadala delavcu, če je bil zavarovan vsaj 200 tednov. V tem slučaju, ako je imel nekako povprečno mezdo, bi dobival delavec okoli 150 Din na mesec. Starostno rento dobiva delavec, kadar doseže 70 let, če je bil pred tem vsaj 500 tednov zavarovan. V tem slučaju mu gre 36% zavarovane mezde, kar bi pri povprečni mezdi znašalo okoli 216 Din na mesec. Ker pa je na podlagi uredbe o minimalnih mezdah, zlasti pa na podlagi postopka o kolektivnih pogodbah pričakovati, da bodo povprečne mezde vendar le zrastle, bo s tem zrastle seveda tudi penzija. Najvišja starostna renta bo znašala 432 Din. Potem so še posmrtninske rente, katere je deležna vdova zavarovanega delavca, in sicer samo tri leta na podlagi 15 let starega zakona, otroci pa do dovršenega 16. leta. Ta renta je majhna, ker povprečno ne bo znašala na vsakega otroka in vdovo več kakor po 36 Din.

Kakor torej vidimo, bodo rente za stare in onemogle delavce še precej skromne. Na podlagi zakona se bo namreč za starostno zavarovanje pobiral 3% prispevek, od katerega bo polovico plačeval delavec sam, drugo polovico pa njegov delodajalec. Jasno je, da iz prispevka, ki znaša samo 3%, ne more delavec dobiti večje rente. Saj znašajo prispevki pri bratovskih skladnicah menda 3 krat več. Vlada na podlagi določil starega zakona ni mogla za sedaj ukreniti nič drugega, čeprav je jasno, da bo treba že sedaj misliti na to, da se to zavarovanje izboljša. V ta namen pa bo treba zakon spremeniti. Toda prej, preden se zakon spremeni, ga je treba v praksi preskusiti. Pri tem je glavno to, da se je sedaj po 15 letih našel nekdo, ki hoče to stvar izpeljati, pa najsi bodo rente manjše ali večje.

Nobene dvoma ni, da se bo z uvedbo tega zavarovanja bolniško in nezgodno zavarovanje razbremenilo, vsled česar bo mogoče potem misliti na to, da se odstotki prispevkov za te panoge zmanjšajo ter povečajo tako prispevki za starostno zavarovanje in s tem povečajo tudi starostne rente. Starostno zavarovanje imamo! To je sedaj glavno! Doslej delavci, pa najsi je garal do svojega 70. leta, ni dobil nobene rente in zapuščeni svoji nobene podpore. Sedaj bo vsak deležen večje ali manjše rente. In potem, ko je to načelo enkrat v življenju uveljavljeno, ne bo več težko, zavarovanje izpopolnjevati, kakor bodo razmere in potrebe zahtevale. In v tem je glavna zasluga sedanje vlade, da je načelo zavarovanja za starost začela izvajati!

Danes imamo na Slovenskem kakih 4000 delavcev, ki so stari več kakor 60 let in ki morajo še vedno delati. Okoli 400 delavcev, ki morajo še vedno delati, pa je kateri, ki so nad 70 let stari. Ko bi bilo starostno zavarovanje že prej izpeljano, bi bili vsi ti siromaki že deležni

Predsednik vlade o vladni politiki glede Hrvatov

Naš cilj: „Da se bodo Hrvati čutili enakopravne s svojimi brati“

Belgrad, 22. marca. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister Milan Stojadinović je imel danes v senatu ekspozituri pri razpravi o proračunu zunanega ministrstva. Govor predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića je poslušal senat s kar največjo pozornostjo in ga je pozdravil s odobravanjem.

V svojem govoru je predsednik dr. Stojadinović dejal:

Gospodje senatorji! Preteklo leto je kraljevska vlada nadaljevala v celoti izvajanje svojega programa, ki ga je bila podala že v svoji prvi izjavi, ko se je predstavila temu visokemu domu 4. julija 1935.

Tako v notranji kakor v zunanji politiki, je kraljevska vlada ostala zvesta tej izjavi. Načelo državnega in narodnega edinstva je bilo zadostno poudarjeno, toda temu smo dodali še nekatera druga načela, brez katerih bi bilo prvo samo beseda brez vsebine. Zato se je v deklaraciji poudarilo popolno izvajanje in spoštovanje narodne enakosti in enakopravnosti vseh državljanov. Zato smo bili že takrat obljubili, da hočemo ne samo novo izdelavo, temveč tudi izvajanje obstoječih političnih zakonov prilagoditi težnjam in željam naroda. Zato smo že 4. julija 1935 poudarili željo, da naj se omogoči prava udeležba pri državni, banovinski in občinski upravi najširšim slojem prebivalstva. V tej smeri smo razvijali vse naše delovanje in če hočete biti nepristranski, če hočete odgniti kopreno strankar-

ške nestrpnosti, če hočete pravično položiti roko na sree, boste ne samo vi na desnici, temveč prav tako tudi vi na levi pred samim seboj priznali, da je kraljevska vlada ostala zvesta svoji besedi, svojemu programu in da je bilo pri njegovem izvajanju velikih in neizpodbitnih uspehov v vseh smereh in na vseh straneh.

Hrvatsko vprašanje

Kdorkoli je zunaj objektivno spremljal potek te proračunske razprave je moral priti do spoznanja, da kakšnih težjih očitkov glede vladnega dela sploh ni bilo. Ze samo to dejstvo, da se je večina časa porabila za debato o tem, ali so Srbi in Hrvati en narod ali ne, to najbolj dokazuje. Tu so navajali besede pokojnega Stepana Radića, da so Srbi in Hrvati en narod. Navajali so nato besede naslednika istega Stepana Radića, da Srbi in Hrvati niso en narod. Smo en narod — nismo en narod? Odgovor na to vprašanje je bil v raznih časih različen. Naposled se nekega dne slišali nekega našega senatorskega tovariša, ki je z mnogo ostroumnosti in nardarjenosti dokazoval, da smo en narod, in da nismo en narod.

Stališče kraljevske vlade, ki se med prebivalstvom naslanja na jugoslovansko radikalno zajednico, glede tega vprašanja je znano iz programa te stranke. Toda ne glede na to se mi zdi, da je danes mnogo važnejše, da bodo vsi Hrvati zadovoljni v tej državi, da vse storimo, kar je v naših močeh,

da se bodo tudi Hrvati čutili enakopravne s svojimi brati, da bodo tudi oni iskreno in vdano in toplo ljubili to našo državo, kakor je ljubijo Srbi in Slovenci. To mora biti cilj naše politike. Prepustil bom svojem spoštovanemu tovarišu in prijatelju v vladi g. ministru dr. Korošcu, da vam bo podrobneje govoril o vprašanju notranje politike, toda ne morem si kaj, da ne bi ugotovil dejstva, da so notranje razmere v naši državi danes mnogo boljše, kakor so bile, ko smo prevzeli državno upravo iz rok šefov in podšefov, predsednikov in podpredsednikov, častnih in aktivnih, gospode iz jugoslovanske nacionalne stranke.

Uspehom na polju notranje politike, gg. senatorji, so se pridružili vidni uspehi tudi na polju zunanje politike. Osnovne črte naše zunanje politike, podane v deklaraciji kraljevske vlade 4. julija 1935, so se z uspehom izvajale v prejšnjem letu. Vdani ideji miru med narodi, zvesti paktu Zveze narodov, smo razvijali naše razmerje z vsemi državami, s katerimi imamo diplomatske odnose, v prijateljskem duhu.

Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je nato govoril o razmerju Jugoslavije do drugih držav. Glede tega razmerja z Malo zvezo, Balkansko zvezo, Francijo, Anglijo, Italijo, Nemčijo, Bolgarijo in drugimi državami, je predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović ponovil tisto, kar je povedal že v svojem ekspozituri v narodni skupščini.

Proračunska debata v senatu Državniški govor gospoda Ivana Pucelja

Na današnji razpravi o proračunu prosvetnega ministrstva je v senatu kot prvi govoril Ivan Pucelj, in sicer v ozračju, katerega smo že vajeni.

Svoj govor je g. Pucelj začel z nekim citatom pokojnega Stefana Radića o prosveti in prosvetnih delavcih, nato pa je prešel na vprašanje, kjer se počuti bolj domačega, namreč na gonjo proti njemu neljubim osebnostim. Najprej je bil poklonil prosvet. ministru, da bi tako pripravil ozračje za napad na referenta za ljudsko šolstvo v dravski banovini Franca Erjavca, ki je bil v glavnem tudi vsebina njegovega govora. Namesto, da bi govoril o proračunu prosvetnega ministrstva, v katerem gre za nekaj milijonov, kako naj bi se pametno uporabili, se mu je zdelo potrebno povedati, kakšno je bilo življenje g. Erjavca od rojstva naprej pa do današnjih dni. Prebiral je šolska spričevala in z vnmom brskal po vseh mogočih podrobnostih iz zasebnega in javnega življenja g. Erjavca. Senator Pucelj je omenil, da je ob nekem deževnem vremenu prebiral svojo pošto in našel med njo pismo Ivana Struklja, referenta pri banki upravi, iz leta 1934. Govoril je dalje o strašnem preganjanju učitelstva v dravski banovini in naprtil vse na referenta Franca Erjavca. Dokazovanje nekaterih izmišljenih krivic je bilo podobno vsemu ostalemu njegovemu dokazovanju. Govori o nekem zanimivem slučaju, katerega pa zaradi njegove

delikatnosti ne morem navesti itd. Povedal je tudi, da sta bila njegova hčerka in njegov zet prestavljena, kar smatra za veliko nevhvaležnost referenta banske uprave Ivana Struklja. Dejstvo, da senator Pucelj bere zasebna pisma pred zborom senatorjev, je pač zadostno svarilo tistim, ki imajo kako zasebno zvezo z njim. Zato bodo najbrž sedaj omejili svoje dopisovanje z njim, ker se lahko še vsakemu pripeti, da bo g. Pucelj prebiral njegovo pismo v senatu. Njemu je torej najbolj varno pošiljati samo izreke iz časopisov, ker so že tiskani in itak namenjeni javnosti.

Med njegovim govorom je prišlo do duhovitih medklincev s strani senatorja Smodeja, ki je dokazoval, kako neosnovano je Puceljevo govorjenje. Pucelj se je med drugim zopet obregnil tudi ob »Slovenca«, in sicer ob uvodnik »Prokletstvo centralizmac z dne 3. marca letos. Njegov govor je bil precej dolgočasen, zato ga je predsednik moral nekajkrat opomniti, naj vendar upošteva, da čas, namenjen proračunski debati, ni neskončen in da naj zato svoj govor skuša okrajšati.

Za njim je govoril senator Daka Popovič o prosvetnih razmerah v Vojvodini, za katere je dokazal, kako potrebna je zgradba muzeja, češ da je Vojvodina na križišču nemške, madžarske in jugoslovanske kulture in da mora biti zadostno podprta in močno zasidrana.

Prosvetni minister odgovarja

Besedo je povzel prosvetni minister Stojadinović, ki je v svojem mirnem in resnem govoru ovrgel vse očitke na sedanjo prosvetno upravo, zlasti pa neosnovane očitke na prosvetno upravo dravske banovine. Odgovoril je senatorju Hribarju glede njegovega apela za ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, češ da bo to vprašanje proučil tako, kakor v svoji dalekosežnosti zasluži. Odgovoril je tudi Popoviču ob priliki njegovih očitkov glede razmer na belgrajski univerzi, ki so se pokazale ob priliki svetosavske proslave lanskega leta, in glede bivšega belgrajskega rektorja Corovića. Dejal je, da pred svetosavsko proslavo ni bilo načelnih pogajanj s komunisti, pač pa samo nekaj dogovorov glede skupnega sodelovanja, oblasti same pa so morale in smele v zadevi univerze vmešavati se ne samo po načelnih univerzitetnih nedotakljivosti. Med vrhovno prosvetno oblastjo in bivšim rektorjem Corovičem pa je bilo dalj časa najiskrenejše sodelovanje. Lotil se je tudi očitkov, ki so jih prosvetni upravi podtikali JNSarji, zlasti senator Pucelj. Dejal je, da ima njegovo ministrstvo področje nad 40.000 prosvetnih delavcev, in če torej senator Pucelj

navaja samo enega edinega prosvetnega delavca, ki po njegovem mnenju ni na mestu, je to pač sicer nehotena, vendar lepa pohvala za prosvetno ministrstvo. Če bi bil Erjavce res tako čuden nestvor, kakor ga opisuje Pucelj, bi ne mogel biti na tem mestu. Toliko je vendar naši prosvetni upravi treba zaupati.

Nato je minister pred senatom razgrnil statistiko dosedanjih premetitev, ki jih JNSarji v skupščini oziroma v senatu imenujejo preganjanja. Najprej pravi, da sta bila izven območja dravske banovine premeščenja komaj dva ali trije učitelji, po potrebi okrog 200, med temi pa veliko na lastno prošnjo. Nikakor pa ni mogoče tega opisovati tako, kakor nese preseljevanje narodov.

V teku preteklega leta je bilo od vseh 31.000 učiteljev premeščenih 2375, od teh na lastno prošnjo 2094, po službeni potrebi 472, po kazni pa 7. Z ozirom na dravsko banovino je bilo premeščenih v letošnjem šolskem letu 83 učiteljev, v obeh letih, odkar je sedanja vlada na krmilu države, pa 174, torej 174 premeščenih učiteljev v 2 letih od skupnega števila 4679 učiteljev. S tem je g. minister

starostnega zavarovanja. Tako ga pa nekateri sploh ne bodo mogli biti deležni, ker so že davno prekorčili starostno mejo. Za te trpine je v ministri uredbi posebno določilo, ki naj omogoči, da bodo vsaj nekateri izmed njih mogli biti deležni starostne rente. Za nje se bo namreč zbiral iz prispevkov poseben fond, ki jim bo omogočil, da bodo iz njega dobivali rento.

Tako je vlada na podlagi danega pooblastila in na podlagi zakona ob hudem naporu vanju kratkovidnih ljudi sedaj storila veliko delo, katero naj postane mejnik v razvoju našega delavskega stanu. To, kar je narejeno, je veliko delo zaradi uveljavljenega načela, katero se ne dá več spraviti s sveta, da se pa s primernim delom in voljo ter s podporo delavskega stanu še znatno izboljšati. Toda v tem prizadevanju je dolžnost tudi delavskih stanov, da vlado podpirajo. Vlada, ki je tako, kakor še nobena doslej, dejansko začela delavsko pravo uveljavljati, zasluži ravno od strani de-

lavstva vso podporo. In na treznem razumevanju delavcev samih bo v veliki meri ležeče, ali se bo to uveljavljeno delavsko pravo še izpopolnjevalo ali ne. Toda za tako delo velikih reform je treba mnogo ljubezni in umevanja, za kar pa nimajo smisla tisti kričači, kateri bi na razvalinah vsega sedanjega, z delavci radi započeli moskovske eksperimente in katerim je vsako tako delo v prid delavskih stanov trn v peti. To naj premislijo tudi tisti kratkovidni krogi, ki se jim je doslej skozi 15 let posrečilo to veliko delo zavirati. Vedo naj, da je njihova človeška in državljanska dolžnost nekaj prispevati, da se delavske zahteve uresničijo. Saj naposled niti ne bodo prispevali iz svojega, ampak iz tistega, kar jim je delavčeva roka pomagala ustvariti.

Važen zgodovinski korak je torej narejen. V interesu države in delavskega stanu želimo, da bi se uveljavljeno zavarovanje obneslo ter da bi bilo čimprej mogoče izpopolniti še tisto, kar je treba izpopolniti!

krepro in resno zavrnil očitke in vse neresnične govorice o nekakem preganjanju.

Nato je podal kratko sliko stanja učiteljskega osebja in šol v državi. V dravski banovini je 4679 učiteljev ter pride en šolski oddelek na 296 prebivalcev; v savski banovini je 6109 učiteljev in pride na en šolski oddelek 548 prebivalcev; v vrbaški banovini 1431 učiteljev ter pride en šolski oddelek na 1070 prebivalcev; v primorski banovini 1957 učiteljev in pride na en šolski oddelek na 634 prebivalcev; v drinski banovini je 2505 učiteljev in pri en šolski oddelek na 789 prebivalcev; v zetski banovini je 2003 učiteljev ter pride na en šolski oddelek 570 prebivalcev; v donavski banovini je 5477 učiteljev in pride na en šolski oddelek 509 prebivalcev; v moravski banovini je 2750 učiteljev in pri na en šolski oddelek 587 prebivalcev; v vardarski banovini 2740 učiteljev in pride na en šolski oddelek 615 prebivalcev; v Belgradu, Zemunu in Pančevu pa je 713 učiteljev in pride en šolski oddelek na 506 prebivalcev.

Govoril je tudi o brezposelnih učiteljskih kandidatih v Sloveniji in je dejal, da je dravska banovina imela svojčas šest učiteljskih (senator Pucelj mu je tedaj vpadel v besedo: med temi tri samostanska učiteljska). In ta učiteljska so seveda ustvarila veliko število učiteljskih kandidatov, katerih danes ni mogoče takoj po dovršitvi sole spraviti h kruhu, vendar pa je že letos nastavil sedanji minister okrog 70—80 učiteljskih kandidatov, prav toliko pa tudi v preteklem letu.

Nato je radi osebnega pojasnila govoril še senator Milan Popovič, nakar mu je prosvetni minister Stojadinović ponovno odgovoril.

Senator Smodej o borbi proti komunizmu

Za njim je govoril poročevalec večine g. Franc Smodej, ki je zlasti omenil komunistično in boljševiško nevarnost ravno na področju prosvetne uprave. Dejal je, da so bila v preteklih letih na nekaterih ljudskih šolah v Sloveniji prava komunistična gnezda in da bi šolski nadzorniki, če bi pregledali šolske knjižnice, marsikje našli vse polno izrazito komunistične literature. Tudi nekatere naloge po šolah obravnavajo predmete iz komunistične nauka in v boljševizmu prijaznem smislu.

V borbi proti temu valu je tudi organizacija notranjega ministra sama premala, ker ni mogoče boriti se samo proti komunistom tako, da bi bil s tem premagani že tudi komunizem. Proti ideji je treba staviti idejo in če je ideja materializma in brezboštva ateizma nekako utelesena v komunizmu, potem je pač najmočnejša obramba proti temu visoka etična in moralna ideja.

Sam nacionalizem v takem smislu, kakor ga razumejo in oznanjujejo JNSarji, je proti komunizmu premalo. Vsa ruska inteligenca je bila v zadnjem času carske Rusije polna nacionalističnih fraz in deklaracij, pa jo je peščica boljševikov v kratkem popolnoma preplavila. Skrajnosti se namreč dotikajo! Skrajni nacionalizem in anarho-komunizem se znajeta na isti osnovi.

Kako je mogoče peljati v borbo proti komunizmu lačnega in besegega človeka, ki je poleg tega še materialistično vzgojen. Dan na dan vidimo žalosten pojav, da mladina nevede zaide po materialistični vzgoji v komunizem, čeprav je iz najvišjih krogov in je z materialnimi dobrinami dobro preskrbljena.

To vidimo tudi na ljubljanski univerzi, da je najbolj odprna proti komunizmu ravno tista mladina, ki je vzgojena v etično, nacionalnem duhu, kateremu je globoka podlaga krščanska etika. Na drugi strani pa vidimo, da je celotna organizacija Sokola v občini Hreljin pri Sušaku prešla v komunizem, kar je pač zadosten dokaz, da nacionalizem, ki nam ga priporoča JNS, proti komunizmu ni zadosti močna odpora, ker ne nudi dovolj odpora. V etični borbi proti tem elementom pa morajo sodelovati vsi sloji, kakor je dr. Korošec že večkrat poudarjal.

Govor senatorja Smodeja so senatorji nagradili z burnim odobravanjem.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Tatarescu v Pragi

Praga, 22. marca. c. Ministrski predsednik Tatarescu je danes jutraj prišel v Prago. Na kolodvoru ga je sprejela vsa vlada s predsednikom Rodžo na čelu. S kolodvora se je Tatarescu odpeljal v romunsko poslanstvo, ob 10 pa je obiskal prvi predsednik vlade in se z njim v njegovi delovni sobi pogovarjal nad eno uro. Na tem sestanku se je govorilo o odnošajih med Romunijo in CSR in o Mali zvezi. Znova se je ugotovilo, da je Mala zveza močnejša in enotnejša kot kdajkoli prej. Delo utrditve te enotne politike pa se mora še nadaljevati. V vseh vprašanjih sta ugotovila popolno soglasnost. Iz predsedstva vlade se je Tatarescu odpeljal v zunanje ministrstvo, kjer se je tudi pogovarjal eno uro s Krofto.

Ob 13 sta predsednik republike dr. Beneš in njegova soproga priredila slavnostno kosilo na čast visokemu romunskemu gostu. Kosila so se udeležili skoraj vsi člani vlade in vse spremstvo romunskega predsednika vlade z romunskim poslanikom na čelu.

Popoldne ob 16 se je Tatarescu odpeljal v mestno hišo, kjer je v kapeli položil venec na grob neznanega junaka. Tam sta ga pozdravila vojni minister Mahnik in župan dr. Baxa. Zvečer se razgovori nadaljujejo.

Proračun pred senatom (Nadaljevanje razprave s 1. str.)

Predsednik je odredil glasovanje. Proračun prosvetnega ministrstva je bil z večino glasov sprejet.

Proračun zunanjega ministrstva

Sledila je obravnava o proračunu zunanjega ministrstva. Poročilo je podal minister dr. Milan Stojadinović, katerega govor je objavljen na prvi strani.

Za ministrom je govoril dr. Grga Andjelinić, ki je na dolgo in široko razlagal o najrazličnejših vprašanjih. Napadal je vso zunanjo politiko sedanje vlade, priporočal pa svoje zunanje politične ideje in smernice.

Za njim je povzel besedo senator dr. Frangeš, ki je na kratko zagovarjal jugoslovanskega poslanika v Budimpešti dr. Vukčevića.

Za njim je govoril senator dr. Albert Kramer, ki je dejal, da bi bilo treba obnoviti tesnejše sodelovanje med vlado in parlamentom tudi v zunanji politiki. Uroš Krulj je soglašal z dr. Kramerjem.

Dopoldanska seja je bila nato zaključena.

Na popoldanski seji je prvi govoril k proračunu zunanjega ministrstva Jovo Banjanin, ki kritizira sedanjo zunanjo politiko kr. vlade. Po nje-

Dr. Korošec o političnih zakonih

Besedo je dobil dr. Korošec, ki je podal k proračunu za zaupano mu ministrstvo naslednje poročilo:

»V začetku letošnjega leta je resor notranjega ministrstva dobil tudi službeni organ za objavo odredb, pravilnikov, razpisov in važnih odlokov iz notranje splošne uprave. Organ se imenuje »Službeni glasnik notranjega ministrstva«.

Dr. Korošec v svojem poročilu poudarja, »da je zaupani mu resor deloval v preteklem letu tudi na sprejetju raznih zakonov. Tako je bilo izdelano končno besedilo uredbe o upravnih taksah ter zakon o požarni policiji. Izdelujejo pa se še novi zakoni o splošni državni statistiki, o domovinski pristojnosti, o banovinskih samoupravah, o zastavah ter druge uredbe. Delo splošne državne statistike se je nanašalo na definitivno ureditev statističnega gradiva ter bo tudi to leto izšel »Statistični godišnjak« tudi že za leto 1936. Tudi letos zahteva kr. vlada v § 90 finančnega zakona pooblastilo za izdajo tako imenovanih političnih zakonov.«

Volilni zakon

Najznamenitejši je brez dvoma zakon o volitvah narodnih poslancev, ker je brez dvoma najvažnejši instrument sodelovanja vsake vlade v narodnem pogledu zakonodaje in vodstva kontrole nad državno upravo. Z vseh strani nas sprašujejo, kdaj mislimo izdati politične zakone, predvsem zakon o volitvah poslancev. Dovolite mi, da vam dam na to vprašanje jasn odgovor: Zakon o volitvah narodnih poslancev bomo izdali tedaj, kadar bomo mislili, da je potreben, da ne bo ležal izdelan na mizi, temveč bomo tedaj, kadar ga bomo izdali, lahko šli z njim tudi na volitve. Zato mislim, gospodje senatorji, da poklanjate kr. vladi toliko zaupanja, da ji prepusite, da ona skupaj z merodajnimi činitelji odloči, kdaj bo treba iti na volitve.

Zakon o društvih

Kar se pa tiče drugih političnih zakonov, zakona o društvih, shodih in posvetih, je ta zakon v ožji zvezi z volilnim zakonom, ker se ne zahtevajo prvenstveno spremembe odredb, ki govorijo o shodih in posvetih, temveč o društvih, to se pravi, o ustanavljanju političnih strank, kar je po sedanjih zakonih težko in komplicirano. Jasno je, da bo tudi ta zakon kot organski del izrazito političnih zakonov izdan skupaj z zakonom o volitvah poslancev. S tem je pa tudi določen že čas, kdaj bodo ti zakoni izdani.

Tiskovni zakon

Vprašanje novega tiskovnega zakona smatra vlada za pereče. Pri sedanjem tiskovnem zakonu so posebno hude določbe o kolektivni odgovornosti (pisec, urednik, izdajatelj in razširjevalec), dalje določilo o zapletbi lista, ki jo izvršujejo državni tožileci odnosno krajevne oblasti in proti katerim ni pravnega leka, dalje določbe o ustavitvi po trikratni zapletbi v enem mesecu, dalje nejasnost gotovih določb, predvsem onih v členu 19, točka 6 in 8, ki dajejo široke možnosti za zapletbo. Ze v narodni skupščini sem poudarjal, da se je vlada odločila, da izda nov tiskovni zakon, s katerim bo omogočeno, da izda premišljeno in popolno tiskovno svobodo v mejah ustave in obstoječih zakonov. Namesto dosežanih strogih, nepopolnih in nejasnih določb, ki ovirajo tisk in dajejo široke možnosti za zlorabe, se bodo vnesle v novi tiskovni zakon nove liberalne, jasne in precizne določbe, s katerimi se bo omogočila popolna svoboda izpovedovanja misli ter zagotovila načelna kritika v vseh smereh javnega življenja, toda s popolno in direktno zakonsko odgovornostjo. Cisto naravno

Boj katoličanov v Nemčiji

Papež v posebni poslanici obtožuje nemško vlado, da ne drži v konkordatu dane besede

Berlin, 22. marca. AA. Včeraj so v vseh nemških katoliških cerkvah prečitali papežovo poslanico, ki protestira proti kršitvam konkordata iz leta 1933. V Berlinu je poslanico prečital škof Preysing v katedrali sv. Hedvige. Poslanica se deli na tri dele. V prvem delu govori zelo mirno o konkordatu, drugi del govori o veri v Boga in v Kristusa in o pravicah roditeljev, ki jih imajo po krščanski morali, in tretjem delu pa o tistih, ki so se vsled groženj ali zaradi obljub obrnili proti Kristusu.

Sv. oče pravi, da je krivda za kršitev konkordata na strani države ne pa na strani cerkve. Država noče lojalno tolmačiti odredb te pogodbe. Sv. oče ne mara odgovoriti tega konkordata samo iz skrbi za duše, ki so mu poverjene, vendar pa bo branil pravice katoliške cerkve proti oblastnikom v Nemčiji. Nanj v tej smeri ne bo uplival prehodni uspeh ali neuspeh.

Poslanica ostro obsoja plemensko načelo in zavrača teorijo o narodu krvi in zemlje. Vsi, ki govorijo tako, žalijo verski čut. Za kristjana je križ edini simbol vsega tistega, kar se hoče danes vzeti roditeljem in otrokom, ki verujejo v Boga. Cerkev nikdar ne bo priznala šol, v katerih učitelji uče verskih resnic mladino. Ta verski pouk ni svoboda in se izvaja v protikrščanskem duhu.

Poslanica se obrača nato na vse duhovnike, ki imajo pred seboj zelo težke dolžnosti. Poslanica se zaključuje z mislijo, da sv. oče moli za vse tiste, ki trpe zaradi svoje vere. Cerkev se bo znala v ječah in koncentracijskih taboriščih upreti telesnim mukam.

...krši določbo za do'očbo

Po informacijah »United Pressa« objava poslanice v katoliških cerkvah v Nemčiji ni prišla nenadno, ker so vatikanski krogi že zdavnaj računali na odločen korak sv. očeta, ki je zelo ogrožen in nezadovoljen zaradi politike narodno-socialistične Nemčije proti katoliški cerkvi. Ta ne-

zadovoljnost je nastala zaradi kršitve nekaterih členov konkordata o vzgoji mladine, kakor tudi o svobodi in vesti. Sv. oče bi mogel dalje molčati k narodno-socialistični Nemčiji, ki krši določbo za določbo konkordata ter vodi močno in odkrito protikrščansko in proticerkveno politiko. Vatikanski krogi opozarjajo, da bo vsa krivda padla na narodno-socialistično Nemčijo, če bo prišlo do prekinitve diplomatskih odnosov med Berlinom in Vatikanom.

Surov odgovor nemškega tiska

Hitler je sicer obljubil...

toda „da“ se lahko spremeni v „ne“

Berlin, 22. marca. b. »Völkischer Beobachter« se v uvodnem članku bavi z državnim konkordatom in izjavlja, da mora biti zvestoba absolutna vršina, toda zvestoba proti pogodbi ni vedno in v vsakem slučaju obvezna, posebno če njena izpolnitev ogroža najvažnejše državne in narodne interese. Voditelj tretjega rajha je v svojem govoru v državnem zboru 19. marca 1933 sicer obljubil, da bo spoštoval s cerkvijo sklenjene pogodbe in cerkvene pravice, toda pod pogojem, če bo tudi nasprotna stran spoštovala delo narodnega socializma po etičnih temeljih nemškega naroda, kar si je nemška vlada vzela za svojo nalogo. To pričakovanje se žalibog ni izpolnilo. Nasprotno so odgovorni vrhovni predstavniki rimske cerkve izrabili vsako priliko, da hujekajo vernike in tudi inozemstvo proti tretjemu rajhu. Vse kaže, da je naloga mnogih višjih in nižjih rimskih duhovnikov, da rušijo notranji mir in da dražijo vernike s pomočjo inozemstva, ki je bilo na splošno začudenje v Nemčiji vedno pravočasno in zelo

dobro informirano o vseh škofovskih pridigah in apostolskih pismih. Ko je bil konkordat sklenjen, ni mogel državni konkordatni partner imeti pojema, v katerem smislu bo cerkveni konkordatni partner tolmачil in izbral razne določbe konkordata. Država ni mogla pričakovati, da bo Cerkev zlorabila pravico, ki ji jo daje konkordat, da lahko javno objavi svoja cerkvena poročila in spomenice. Država ne more dalje dovoliti, da Cerkev zlorablja svojo svobodo v škodo države v notranjosti in zunanosti. Niti ena pogodba s sveto stolico ni sakrosantna in nekršljiva. Ona se mora vedno prilagajati življenjskemu razvoju, če ne želi zgubiti vsega svojega pomena. Prejšnji »da« v kakšni pogodbi se lahko pod pritiskom dogodkov spremeni prav lahko v poznejši »ne«, kajti to popolnoma odgovarja mednarodnim pravicam.

Sv. oče:

„Dobro sem premislil vsako besedo te okrožnice“

Vatikan, 22. marca. AA. (Havas.) V zvezi s papežev encikliko Nemčiji izjavljajo v poučenih krogih tole:

»Okrožnica, ki jo je sv. oče poslal 14. t. m. nemškimi škofom o položaju katoliške cerkve v Nemčiji, je od visoke naučne vrednosti, ker potrjuje z neprekosljivo jasnostjo nauk katoliške cerkve, nasproti zablodam razširjenim v Nemčiji in tudi zato, ker visoko povzdiguje glas proti preganjanju cerkve. Toda obenem je to listina, ki je navdahnjena z resnično ljubeznijo do nemškega naroda. Besede sv. očeta odkrivajo vso bolelost tistega, ki vidi svoje ljubljene sinove v čedalje hujših življenjskih okoliščinah, ter izražajo dobro misel očeta, ki opominja in hrabri, ker je to potrebno, in brani, toda ima zmerom v srcu usmiljenje celo do tistih, ki ga preganjajo. Sveti oče je sam izjavil: Dobro smo presodili vsako besedo v tej okrožnici.«

organi spoznali na tehniko, ki jo uporabljajo zločinci pri požigih. Na ta način bodo preiskave uspešnejše. V kratkem bo izdelan tudi zakon o požarni policiji. Požigi političnega maščevanja so del onega področja, ki ga nazivamo teror od spodaj.

Politični teror

Samo po sebi je razumljivo, da ne moremo pokazati statistike vseh slučajev političnega terorja. Toda statistika, ki jo imamo na razpolago, je pomembna.

V letošnjem letu je bilo zlonamernih poškodb, na primer sekanja vinogradov, sadovnjakov, razbijanja oken itd., samo 95 slučajev. Čeprav to števílo še ni dokončno, vendar isto tako ne dela ugleda nobeni politični skupini. Vlada je nasprotna terorju od zgoraj kakor tudi od spodaj. Politična nestrpnost, ki grozi s požigi, ni zdrav pojav in ne dela časti nobeni politični stranki. Kr. vlada obsoja vsako politično nestrpnost in apelira na vse dobronamerne državljane, da delajo na to, da se v politični borbi doseže meja poštenja civiliziranega naroda.

Gospodje senatorji so izrekli svoje pričože nad postopanjem policijskih organov pri zadnjih občinskih volitvah. Ne prikrivam, da je bilo tu in tam več težkih prestopkov, toda v čast policijskim uslužbencem se mora povedati tudi to, da so po ogromni večini postopali tako, kakor morajo postopati po zakonu z vsem taktom. Kjer so se policijski organi pregrešili, je bila proti njim že izvršena preiskava ter izrečena tudi že kazen, oziroma je preiskava v polnem teku, in se bo proti njim postopalo po rezultatih preiskave.

Nekateri opozicionalci so se trudili dokazati, da so na zadnjih volitvah oni zmagali. K temu izjavim jim samo čestitavo, ker je tako nastal slučaj, da je zmagala i vladna stranka i opozicija, in smo tako zadovoljni in lahko nadaljujemo politično življenje v bratski slogi.

Smernice notranje politike

Več govornikov je tako v finančnem odboru kakor tudi v plenumu v svojih govorih zlasti poudarjalo, da vlada ne dovoli nikakega upogleda v smernice svoje notranje politike.

Mislim, da so gospodje v zablodi. Večkrat je vlada že govorila v tem domu o smernicah notranje politike. Na dan 4. julija 1935 se je sedanja vlada predstavila senatu ter je podal gospod predsednik vlade deklaracijo, v kateri so podane vse smernice vladne zunanje in notranje politike, in to:

O državnem in narodnem edinstvu, o enakopravnosti in enakosti vseh državljanov, o gospodarski in finančni politiki, ter je predvsem poudarilo, da je veliki kralj zapustil oporoko, da čuvamo Jugoslavijo, da jo čuva ves jugoslovanski narod, ne pa samo mala skupnica politikov. Gospod predsednik je tedaj še poudarilo, da se more ta cilj najlepše doseči tako, če gremo po poti pomiritev političnih postritev, po poti zbiranja in koncentriranja vseh konstruktivnih narodnih sil.

Dne 27. julija 1935 je g. predsednik vlade govoril tudi v senatu o načelih vladne notranje in zunanje politike ob priliki debate o dvanajstih. Na sestanku senata 19. marca 1936 je g. predsednik vlade odgovoril na interpelacije opozicije v senatu o splošni politiki kr. vlade in sicer ne o zunanji, temveč samo o notranji politiki. On je tedaj v svojem govoru, ki je trajal nad eno uro, prikazal vse smernice notranje politike svoje vlade. Govoril je o tem, kdaj se bodo izdali politični zakoni, govoril o plemenskih zastavah, o ustanavljanju političnih strank, o narodnem in državnem edinstvu, o gospodarski depresiji in njenem zdravljenju, v kratkem povedano o vseh aktualnih vprašanjih.

Pa tudi jaz sem v narodni skupščini, kot tudi v senatu lani in sicer na sestanku 25. maja ter v letošnji proračunski debati v narodni skupščini obširno govoril v notranji politiki ter njenih smernicah. Svoje stališče kraljevska vlada o vseh onih vprašanjih, o katerih je govorila v naprej omenjenih slučajih ni spremenila, ter jih tudi ne namerava spremeniti in zato prosim gospode senatorje, da se zadovoljijo z že danimi izjavami in smernicami.

Kakor v domovini, tako je politična napetost popustila tudi med našimi izseljenci. Tekom leta 1936 se je opazilo znatno zboljšanje v odnosih med našimi izseljenci v Ameriki. Napetost med Hrvti,

Srbi in Slovenci je znatno popustila ter so se drug drugemu približali. Proslave narodnega praznika dne 1. decembra so se vršile povečini v najlepšem redu ob sodelovanju številnih naših sorojakov z vseh strani naše domovine: Srbov, Hrvatov in Slovencev. V Pensilvaniji, kjer je bil domobranski pokret zelo močan, niti v Pittsburgu, kjer je domobranci sedež za severno in južno Ameriko, domobranci niso mogli ustanoviti niti enega društva v letu 1936. Veliko število teh društev, ki so bila prejšnja leta močna ter aktivna, je prenehalo delovati. Bolj kot naša opozicija v senatu in narodni skupščini, cenijo naši bližnji in oddaljenejši sosedji napredujoče normaliziranje naših notranjih razmer in popolnši red in mir v vseh krajih naše domovine, ker vsi danes ugotavljamo v zunanji politiki dejstvo, »da ne iščemo mi, temveč da nas iščejo«.

Iz opozicije se je mnogo govorilo tudi o odnosu do Hrvatov ter se je večina govornikov pritoževala radi tega, zakaj vlada o tem vprašanju ne da nobenega odgovora. Ta očitek ni docela točen, ker je več govornikov z desnice o tem vprašanju govorilo ter nanj tudi odgovarjalo. Mislim, da je tudi pri tej priliki potrebno uporabiti načelo o razdelitvi dela. Opozicija ima pravico in dolžnost govoriti, kr. vlada in senatorji, ki jo podpirajo, pa imajo pravico in dolžnost, da po svoji najboljši vesti delajo tudi na zboljšanju odnosov s Hrvti tako, kakor bo najboljšje za kralja in domovino. Po naših delih in našem delu nas boste sodili.

Končno naproša minister dr. Korošec senat, naj sprejme njegov proračun.

Izvajanja dr. Korošca so senatorji, ki so člani Delovnega kluba, sprejeli z burnim odobravanjem. Ko je minister dr. Korošec zapustil govorniški oder, je stopil k njemu predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović ter mu čestital.

Ponoči sta govorila še senatorja Pucelj in Kramer, odgovoril pa jima je še Kotur, član Delovnega kluba.

Nova mirovna konferenca

London, 22. marca. b. Predsednik Združenih držav Roosevelt je že izdelal načrt za sklicanje svetovne mirovne konference, ki bo koncem prihodnjega tedna predložen v proučitev tudi angleškemu kabinetu. Načrt bo prinesel s seboj v London Norman Davis, ki uradno zastopa Ameriko na svetovni sladkorni konferenci v Londonu.

Vulkan Tomagacuka bruha

Tokio, 22. marca. b. Vulkan Tomagacuka na otoku Hakidi je nenadno pričel bruhati ogromne količine lave. Po pobočjih vulkana drvi ogromne reke lave in ljudstvo v paničnem strahu beži, da si reši življenje. Vlada je storila nujne ukrepe, da prepreči večje nesreče.

Osebnosti

Zagreb, 22. marca. b. V Zagrebu je umrl danes ob 11.35 dr. Gjuro Surmin, univerzitetni profesor in minister v pokoj.

Drobne vesti

V pokrajini Čahar je zopet izbruhnila vstaja. Nad 5000 kitajskih upornikov, ki so dobro oboroženi in imajo tudi dovolj municije, se je dvignilo proti japonskim vojaškim oblastem.

Posebni sporni vlak, s katerim se je okoli 1000 smučarjev vračalo iz Bischofshofena na Dunaj, je izžiril blizu postaje Johannsbach. Težje poškodbe je dobilo 29 oseb. Nesrečo je povzročila skala, ki se je zvalila na progo.

Na obnem zboru poljskih legionarjev varšavskega okrožja so včeraj sprejeli resolucijo, naj se vojaška služba v kadru podaljša.

Dunajska vremenska napoved: Znatno poslabšanje vremena, bliža se zopet težka kriza vremena.

Zemunska vremenska napoved: Pričakuje se nova pooblašitev, ki se bo postopno razširila po vsej severni polovici kraljevine. Deževalo bo v zapadni polovici in v severnih krajih. Jasnine bodo še v vzhodnih krajih in na jugu. Prevladoval bo jugovzhodni in južni veter spremenljive jakosti. Temperatura se bo dvignila.

Minister Stošević o uredbah za vseučiliške profesorje

Na koncu svojega ekspozija v senatu je prosvetni minister dr. Stošević obrazložil tudi dvoje dopolnil k univerzitetnemu zakonu, ki se tiče položaja vseučiliških profesorjev. V naslednjem sledi točno besedilo tega dela ministrovega govora:

Prva uredba, ki jo predlaga, je ta, da se morejo redni in izredni vseučiliški profesorji tudi brez njihove prošnje na predlog prosvetnega ministra upokojiti prej, nego so dosegli 70 let starosti, to pa v primeru, da so že dovršili 35 let dejanske državne službe in dosegli 65 let starosti.

Druga uredba ima za cilj, da prevede izrednega profesorja v pogledu početne plačilne skupine od IV/1 na IV/2, rednega profesorja pa od II/2 na III/2.

Po obstoječih zakonskih predpisih vseučiliških profesorjev ni mogoče brez njihovega pristanka upokojiti pred dovršenim 70. letom njihovega življenja in pred 35 dovršenimi leti državne službe. Ako pa so dovršili 35 let dejanske državne službe, jih mora država upokojiti, ako za to prosijo in sicer v roku enega meseca. Z drugimi besedami, država jih v tem primeru ne more prisiliti, da bi šli naprej služiti, če tudi bi to želela. Gre torej za privilegij posebne vrste, ki ga vseučiliški profesorji pred uveljavljanjem zakona o državnih uradnikih iz l. 1931 niso uživali in ki ga nobena druga skupina državnih uradnikov ne uživa, naj se nahaja na kakršnemkoli položaju.

Kraljevska vlada je prepričana, da vseučiliški profesorji v svojem težavnem delu na polju znanstva in znanstvenega raziskovanja svojo umsko in telesno moč bolj izčrpajo kakor drugi, ali vsaj, če že ne hitreje, da vsaj tako hitro kakor ostali državni uradniki. Iz tega razloga je vlada smatrala, da je potrebno, da se ustvari zakonska možnost za upokojitev v zgoraj omenjenih mejah, ako tako zahtevajo interesi službe. S posebnim povdankom naglašam, da to možnost dobiva minister prosvete, ki se je lahko poslužil, ali pa tudi ne poslužil. Potemtakem ostaja tudi še nadalje možnost, da se vseučiliški profesorji obdržijo v službi tudi po 65. letu starosti in po 35 letih državne službe, ako svoj poklic lahko brez težav opravljajo. S to uredbo je vzpostavljeno ekvivalentno stanje, ki je obstajalo na osnovi zakona o univerzah pred uveljavljanjem zakona o državnih uradnikih iz l. 1931. Ta uredba nikakor ne odstranjuje stalnosti profesorjev, kot to nekateri trde, kajti v resnici ohranijo profesorji svojo stalnost do 65. leta svojega življenja in do dovršenega 35. leta svoje službe. Šele potem lahko njihova stalnost pride v vprašanje, toda samo v primeru, ako pride v vprašanje tudi njihova sposobnost za službo.

Ravno tako ta odredba tudi ne zmanjšuje avtonomije vseučilišč, še manj pa jo v kateremkoli oziru omejuje, kot to nekateri brez vsake osnove trde. Gospodje, ki to očitajo, se ne spominjajo ali se nečejo spominjati, da je avtonomija zelo dobro funkcionirala od ustvaritve vseučilišč pa do l. 1931 tudi brez te razlike od petih let, a nikomur ni padlo v glavo, da bi trdil, da je bila avtonomija okrnjena.

Nadalje očitajo tej odredbi, da imajo fakultete, kot je na primer filozofska, kjer posamezne discipline poučujejo, in sicer z velikim uspehom poučujejo, poedini starejši profesorji brez naraščajoč, ki bi jim mogel na stolicah naslediti, veliko škodo, ker je povojna aktivnost mladejših naraščajoč, da se na teh naučnih poljih padla. Ako bi se šefi imenovanih stolic upokojili, bi te naučne discipline bile v pravem pomenu besede ogrožene. To je, gospodje senatorji, za nas vse zelo žalostno odkritje. Mi se moramo resno vprašati: Če 35 let stalne službe ni bilo zadosti, da med tolikimi mladimi vseučiliškimi generacijami najdemo dovolj mladih naraščajoč, ki bi bil sposoben, da zasede posamezne stolice, potem moramo dvomiti, da se bo to posrečilo v nadaljnjih dveh, treh letih, ko bodo dotični šefi stolic po sili zakona itak morali oditi v pokoj. Če se nam še ta poslednja nada ne uresniči, kaj bomo počeli potem s temi stolicami. Jaz osebno nisem v tem pogledu noben pesimist in mislim, da tudi vi niste.

Proti omenjeni uredbi navajajo tudi to, da

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Učiteljski pevski zbor v Belgradu

Belgrad, 20. marca.

Iz Borova smo krenili preko Vinkovcev proti Belgradu. Vozili smo se ponoči in jutraj smo zagledali Donavo in za njo z meglo pokrit Belgrad. Veselili smo se prihoda v prestolnico, saj bi tu sem rad vsak državljan, ali vsaj mnogi... Ker je bilo zgodaj jutraj, je odpadel vsak sprejem ter smo se takoj napotili v Učiteljski dom, da se malo odpočijemo. Vsi trudni radi dveh nočnih voženj so pospali pevci in pevke. Okoli 11 pa so začeli nekoliko spočiti vstajati, da so si ogledali prestolnico. Kosilo smo imeli v restavraciji Nabavljane zadruge drž. uslužbenec. Nato pa je bila vaja v Kolarčevi dvorani, ki je največja in za glasbene prireditve najbolj akustična dvorana na Balkanu. Zvečer je bil v njej ob pol 21 koncert. Da se je koncert lahko vršil, smo dolžni zahvaliti glasbeniku in kritiku dr. Milojku Milojeviću, ki je nam odstopil dvorano, klavirski koncert svoje hčerke pa je preložil.

Koncerta so se udeležile mnogo odlične osebnosti. Predsednik vlade g. dr. M. Stojadinović se je pismeno opravičil, poslal pismene pozdrave ter 1000 Din. Notranji minister g. dr. Korošec pa je poslal sevojega zastopnika in 500 Din. Za oba darovala se UPZ darovalcem iskreno zahvaljuje. Osebnost pa se je koncerta udeležil gosp. minister dr. Krek Miha, senatorji gg. Pucelj, dr. Kramer, dr. Angjelinovič, dr. Zec ter poslanci gg. Paštrovič, Krek, Videc in Lenarčič. Nadalje smo videli g. dr. Sagardina, predsednika drž. sveta, g. dr. Škarjo, predsednika Glav. kontr. Bilo je mnogo Slovencev, ki žive tu.

Koncert je bil po izjavi kritikov odlični. Zasedba glasov je po njihovem mnenju odlična, prav takšno je bilo tudi izvajanje. Izvajale so se Adami-

traja obdelovanje posameznih znanstvenih vprašanj dostikrat dolga desetletja. Dokončni rezultati pridejo včasih šele v poznejših letih. Iz tega razloga, da bi bilo zelo škodljivo za znanstvo, ako se bi z upokojitvijo odstranili profesorji ravno v trenutku, ko so prispeli do najvišjega razmaha svojega dela in ko prihajajo v položaj, da celim univerzitetnim rodovom predajo popolno in urejeno znanje svoje stroke. To je točno in jaz sem prepričan, da ne bomo dobili nobenega prosvetnega ministra v naši državi, ki bi hotel takšnega znanstvenika upokojiti, a ravno tako tudi ne verjamem, da bi dotični znanstvenik, če tudi bi prišlo do upokojitve, hotel zaradi tega uničiti vse rezultate svojega 40 letnega znanstvenega delovanja.

Sedaj prehajam na drugo odredbo o početnih skupinah rednih in izrednih profesorjev. Če tudi moram z veliko silo povdariti, da morajo vseučiliški profesorji v interesu znanstva in svobodnega razvoja naših vseučilišč uživati izrecne privilegije, ki jih ostale kategorije uradnikov nimajo, vendar smatram, da moramo tudi v tem pogledu biti zelo obzirni pri odmeritvi teh pravic, to pa z ozirom na materialne možnosti naših davkoplačevalcev in z ozirom tudi na materialno nagrado ostalih delov državnega urada.

Če pregledate številčno stanje vseh državnih uradnikov na osnovi proračuna za prošlo leto, boste ugotovili, da znaša skupno število državnih uradnikov 212.000. Od teh jih je 328 razvrščenih v drugo skupino 1. stopnje, a od teh 328 jih je 238 rednih vseučiliških profesorjev in samo 90 jih je med ostalimi strokami državne službe. Jaz sem ravnokar povdaril, da je potrebno, da morajo biti vseučiliški profesorji privilegirani in navedene številke tudi dokazujejo, da so privilegirani. Če omenjeno število danes še ni večje, vemo, da tega ne dovoljujejo denarne možnosti naše države. Samo iz teh razlogov je kraljevska vlada bila prisiljena, da početne skupine rednih in izrednih profesorjev prevede za dve, odnosno eno stopnjo nižje, to se pravi, na nivo, na katerem ostali državni uradniki s fakultetskimi izobrazbo in na najvišjih položajih navadno zaključujejo svojo službeno kariero. Pri tem pa nismo zmanjšali zaključne skupine, ki so do sedaj bile v veljavi in bodo ostale tako tudi v bodočnosti. Drugi razlog

Univ. prof. inž. Horvat:

Moderne ceste in tujski promet

Med svetovno vojno se je izkazal avto za tako gibčno in spretno vozilo, ne samo kot dopolnilo neokretne in na železniški tir navezane železnice, temveč tudi, in to še posebno, kot samostojno prometno sredstvo, da se je po vojni silno hitro razširil po vsem svetu. Danes je avto že tako popularno in razširjeno vozilo, da ga moramo smatrati za pravo narodno gospodarsko potrebo. Ustrezna glavnim zahtevam današnjega prometa, to je udobnosti in hitrosti.

Seveda pa je potrebna za izpolnitev teh dveh zahtev primerna ureditev ceste. Da je mogoča hitra vožnja, mora biti cesta za to pripravljena: utrjena in pregledna. Zato so države, kjer se je avto hitreje razvijal kot pri nas, tudi hitro pristopile k urejanju in prilagoditvi cest, da se je mogel avto kot cestno vozilo v pravi meri uveljavljati. Preurejali so obstoječe ceste, jih prelagali izven naselij, izločevali so ostre krivine in utrjevali vozila, da so postala sposobna za prevzem in prenos razdirajočih sil vozil. Ceste so stare, za avto neugodne ceste opustili in zgradili nove, sposobnejše za motorno vozilo.

Pa ne samo to. Šli so še za korak dalje in začeli graditi ceste izključno samo za avtomobilski promet. V tem pogledu je bila prva Amerika, domovina avtomobila, kjer pride na vsakih pet prebivalcev eno motorno vozilo. Amerikemu vzgledu je sledila Italija, četudi v mnogo manjšem obsegu, in pred par leti je začela Nemčija graditi svoje velikopotezne avto-proge. Cisto avtomobilske ceste so zgrajene seveda kakor glavne železniške proge, pregledne, z velikimi radiji in brez križišč v nivoju z drugimi prometnimi potmi, tako da se more avto popolnoma uveljaviti kot novodobno vozilo za udobno in hitro potovanje.

Posledica teh preureditev starih in novozgrajenih cest za avtomobilski promet je, da vsak avtomobilist rad vozi po njih in usmerja svoje vožnje tako, da vozi udobnejše in hitreje, četudi je daljša pot, samo da obvaruje svoje vozilo. To važnost so hitro spoznale države in pokrajine, ki so navezane na tujski promet, Švica, Italija, Avstrija, Češka, ter so hitele preurejati in graditi svoje ceste, da bi nudile avtomobilistom čim večje udobnosti. Motili se niso in posledice niso izostale. Statistika kaže, da je v Švici naraslo število ob-

čve pesmi, ker je bil ta koncert posvečen izključno spominu velikega Emila Adamiča. Sam koncert v gmotnem oziru ni najbolje uspel. Krivda je pač v tem, da je belgrajsko občinstvo s takimi in sličnimi prireditvami že nasičeno, saj se zadnjih štiri najst dni vrstijo koncerti za koncertom skoro sleherni dan. Moram pa tudi omeniti, da organizacija prireditve ni bila na višku, tako da je belgrajsko slovenska kolonija za prireditve zvedela le slučajno in se temu primerno tudi udeležila. Kljub vsemu temu je zbor dobre volje zasedel svoja stara mesta v vagonih, pripravljenih za pot v Kragujevac. Tik pred odhodom vlaka smo zvedeli, da je naša prošnja za četrtinsko vožnjo ugodena. Zaslugo za ugodnost vožnje imajo g. dr. Krek, minister, poslanec za čakovski okraj g. Videc in osebni tajnik g. ministra Kreka g. dr. Faganel. S tega mesta vsem ponovno iskrena hvala!

Zbor je v prestolnici dostojno zastopal slovensko pesem, slov učiteljstvo in se nad vse častno poklonil manom Emila Adamiča. V pozdravnem in poslovnem govoru je g. Adamič, načelnik oddelka v ministruvstvu prosvete, izjavil, da je zbor na pravi poti in da lahko sedaj pričakuje mnogo več udeležnosti in pomoči od merodajnih oblasti. To je člane izredno navdušilo, da so se z velikim veseljem odpravili naprej.

Kragujevac, 20. marca.

Ob 2 popoldne je UPZ prispel v Kragujevac, kjer so ga pozdravili zastopniki civilnih in vojaških ter prosvetnih oblasti. Razvil se je sprevod z godbo na čelu proti mestu. Pričakala nas je šolska mladina, katera nam je pri pozdravu zapela himno »Hej Slovani« in »Po tezeru«. Natančneje bomo še poročali. S. E.

za to odredbo je bil ta, da se je pogostokrat dogajalo, da so se napravili skoki od IV/1 ali IV/2 takoj na II/2.

V svojem ekspoziju v narodni skupščini sem že obrazložil delo prosvetnega ministarstva v pogledu izgraditve notranje organizacije univerz in v pogledu novih uredb za posamezne fakultete. Ravno tako sem govoril tudi o ustanovitvi novih visokih šol. Pri tej priliki želim samo podčrtati, da sem v finančnem zakonu za prihodnje proračunsko leto zahteval pooblastilo, da smem podpisati uredbo o umetniških šolah vseh vrst v vsej kraljevini in uredbo o vrhovnem umetniškem svetu. Upam, da bom takrat imel priložnost, da urednim že davne želje po umetniških šolah v Zagrebu in v Ljubljani in da jim bom na ta način dal položaj, ki jim po njihovih kvalifikacijah in po njihovem delu tudi pripada. Nisem se pa v svojem ekspoziju v narodni skupščini dotaknil dela ostalih ustanov, ki so namenjene znanstvu. Semkaj spadajo narodne knjižnice v Belgradu, Ljubljani, Kragujevcu in Nišu. Te ustanove le težko opravljajo svoje zaslužno delo, ker jim primanjkujejo denarna sredstva za nabavo novih knjig, revij in časopisov. Težave dela tudi dejstvo, da nimamo nobene enotne zakonodaje v tem oziru. Upam, da bom v prihodnjem proračunskem letu izdelal načrt zakona o javnih knjižnicah, načrt, ki ga v mojem ministruvstvu ravnokar izdelujejo.

Za ozdravljenje razmer na naših narodnih gledališčih je prosvetno ministruvstvo v lanskem letu postavilo temelje, na katerih bo mogoče organizirati njihovo daljino poslovanje. Med upravami treh državnih gledališč na eni in Hipotekarno banko na drugi strani je bil sklenjen sporazum na osnovi tako imenovanega »gledališkega dinarja«, s katerim bo mogoče odplačati dolgove iz prejšnjih let, kakor tudi poskrbeti za adaptacijo gledališč, kakor to zahtevajo potrebe umetniškega dela. Ta posojila znašajo za ljubljansko gledališče 2 milj. Din, za belgrajsko gledališče 3 milj. Din, za zagrebško pa 13,5 milj. Din. Posojila so že dovoljena in se izplačujejo. Gledališča so se že začela popravljati, inventar pa obnavljati. S tem smo dosegli, da so se naša tri državna gledališča rešila težkih materialnih skrbi, ki so jih dolga leta tlačile in dostikrat naravnost zavre njihovo umetniško delovanje. Podpisal sem v zvezi s temi posojili tudi uredbo, kako je treba sanirati denarno stran državnih gledališč. Na podlagi te uredbe so na vsakem gledališču imenovani posebni poevetovalni in nadzorni organi, ki bodo skupno z upravami gledališč nosili odgovornost za pravilno uporabo posojila pri adaptacijskih delih in pri nabavi inventarja.

Dr. Adolf Golia - glavni tajnik Zveze industrijev

Pretekli teden je uprava Zveze industrijev imenovala za glavnega tajnika iz šefa urada industrijev dosedanjega tajnika zveze g. dr. Adolfa Golia. S tem je g. dr. Adolf Golia prevzel važno mesto v tej gospodarski instituciji, v kateri je uspešno delal že dolgo vrsto let. V zvezino tajništvo je prišel dr. Adolf Golia že februarja meseca leta 1922 ter je odtlej v svojem delu pokazal veliko strokovno znanje in sposobnosti, kar so vedeli vsi prav ceniti. Njegova funkcija ga je spravljal v zvezo z najširšimi krogi, kjer si je pridobil ugled in spoštovanje, posebno radi svojega umerjenega in ugaljenega nastopa. G. dr. Adolf Golia si je pridobil veliko prijateljev vseh psovod in mu čestitamo tudi mi k imenovanju ter mu želimo, da bi se še nadalje koristno udeleževal v našem javnem življenju.

Svak ubil svaka

Maribor, 22. marca.

Iz Moravcev v ljutomerskem okraju nam poroča o tragičnem dogodku, ki se je pripetil na Jožefovo. V prepiru je usmrtil kočar Janez Kukovec svojega svaka Franca Trstenjaka. Kukovec se je pred dobrim letom priženil k Trstenjakovi. Njegova tašča je sicer ob poroki obetala, da bo posestvo izročila svoji hčerki, vendar pa je sedaj minilo že leto dni in svoje obljube še ni izpolnila. Zaradi tega so nastajali med zetom in taščo čestokrat prepiri, ki so bili včasih prav siloviti. Do takega prepira je prišlo med obema tudi na Jožefovo. Tašča je v strahu pred zetom poklicala svojega sina Franca, ki stanuje v bližini. Ta je res prišel in prepričal je, da nadaljeval med obema svakoma. Nenadoma je Kukovec potegnil nož ter ga zasadel svojemu svaku v trebuh, katerega mu je dobesedno razparal. Težko poškodovanega so Trstenjaka prepeljali v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil.

Cela vas v plamenu

Metlika, 21. marca.

Noč od sobote na nedeljo je bila res muhasta. Nekaj časa je sijala mesečina, pa so se tam od zapada privlekli temni oblaki, iz katerih je neusmiljeno lilo, vmes pa je zapadnik pel svojo znano pesem »Okrog oglove«. Okrog polnoči pa se je zasvetilo v Gorjancih. Na dosedaj še nepojasnjen način je nastal ogenj v vasi Pilatovci, občine Radatovič, okraj Crnomelj. Plameni so kmalu zajeli skoro vso vas in do jutra je ogenj upepelil 19 poslopj. Največjo škodo trpijo posestniki Rajakovič Janko, Rajakovič Dako in Vujčič Peter. Večina pogorelecev je zavarovanih.

— Pri zaprtju motonjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josel grenčice«.

Politični požigi v Zalogu

Takoj po končanih volitvah, ki so se lani 20. septembra vršile v občini M. M. v Polju in pri katerih je zmaga lista JRZ, so se na raznih krajih začeli pojavljati večji in manjši požari. Značilno je bilo pri tem dejstvo, da so gorela gospodarska poslopja, last pristavev JRZ. Prvi požar je izbruhnil ponoči 21. septembra v Zalogu, ko je ogenj uničil dva mala kozolca posestnika Jazne Avsevu in Rohnetu ter je bila škoda cenjena na 6800 Din. Dne 1. novembra je gorelo kar na treh krajih. To noč so bili požari v Zalogu, kjer je Ivanu Dimniku pogorelo kozolec, nato Jakobu Dobnikarju v Zg. Kašlju in naposled Franu Riciju v Sp. Kašlju. Gasilci so imeli to noč obilo posla. Požari so se vrstili s presledki pol ure. Ponoči 25. februarja je zgorela šupa, last posestnice Terzije Slugove. Ponoči 11. t. m. pa je pogorel posestnik Mirku Gradišku v Zalogu kozolec in devet voz detelje. Tu je bila škoda največja, namreč 30.000 Din. Vevski orožniki so uvedli najstrožje je poizvedbe, da bi izsledili zločince, kajti splošno je bilo ljudsko mnenje, da je požare organizirala neznana tolpa in političnih motivov, iz masčevanja nad pristaki JRZ. Neznana tolpa je v tem času tudi pobila šipe pri mnogih kapelcih, pobila je šipe celo na osnovni šoli. Preteklo soboto so vevski orožniki odvedli v ljubljanske sodne zapore prvega osumljenca, v četrtek popoldne pa drugega. Oba udeležbo pri požihih tajita in odklanjata vsako sodelovanje. Uvedena je sedaj nadaljnja sodna preiskava.

Novo mesto

Prituberkulozna liga v Novem mestu ima redni občni zbor v torek, dne 23. III. ob pol 20 v mestni posvetovalnici. Vabljeni vsi. Odbor.

lotni spored je bil zaključen s fantovsko himno, ki je bila sprejeta z največjim navdušenjem in jo je občinstvo poslušalo stoj.

Med častnimi gosti smo v dvorani opazili knezoškofa dr. Rožmana, bana dr. Natlačena, podbana dr. Majcena s soprogo, mestnega svetnika g. Novaka kot zastopnika župana, ter načelnika prosvetnega oddelka kr. banske uprave g. dr. Sušnika.

Kaj pravite?

Cudna je ta zgodba, ali resnična. Živim 12 let v Vojvodini. Pred dvema letoma sem pisal neki tordki v Sofijo (Bolgarska) pismo v slovenskem in za usak slučaj v francoskem jeziku. Odgovorili so mi v čisti slovenščini! Letos sem se obrnil s slovenskim pismom do nekega samoupravnega urada v Ljubljano in pozneje do neke tordke v Celje. Mislite g. urednik, da sem dobil odgovor v slovenščini, ne to se samo iz Sofije lahko dobi, ali iz Ljubljane in Celja pa pišijo v srbsko-hrvatskem jeziku. Sedaj si belim glavo, kako naj pišem o bodoče, da dobim odgovor v slovenščini?

Koledar

Torek, 23. marca: Jožef Oriol; Pelagija, mučenica.

Novi grobovi

† Zupnik Franc Rajčević. Kakor je že včeraj poročal »Ponedeljski Slovenec«, je v soboto nekaj minut pred polnočjo umrl v ljubljanskem Leonišču Franc Rajčević, resign. zupnik in benediktin v Vogljah v župniji Senčur pri Kranju. Rodil se je na Trati nad Skofjo Loko in bil v 73. letu starosti ter 47. letu mašništva. Njegovo truplo so v nedeljo popoldne prepeljali v Voglje, odkoder je danes popoldne ob 10 pogreb v Senčuru. Naj v miru počiva blaga duša!

† G. Ivan Bajželj, strokovni učitelj v p. v Ljubljani je po hudem trpljenju v nedeljo umrl. Pogreb bo danes ob 3 popoldne.

† V Lučah je umrla g. Marica Pustoslemšek, poštarica in posestnica. Pokopali so jo v nedeljo popoldne na župnijskem pokopališču v Lučah.

† V St. Janžu na Dolenjskem je odšel v večnost gospod Ivan Prijatelj, posestnik in trgovec. Pogreb je bil včeraj popoldne.

† V Ljubljani je umrl gospod Ivan Malenšek, železniški nadzornik v pokoj. Pokopali so ga včeraj popoldne. — V Mostah je v 89. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Franciška Marčič roj. Grum. Pogreb je bil v ponedeljek popoldne — V Šiški je v 78. letu starosti umrla g. Marija Kavčič roj. Kozjek, upokojenka tobakne tovarne. Pokopali so jo včeraj popoldne.

† V Ljubljani je umrla g. Marija Vrhunc roj. Kozina. Pogreb bo danes ob 5 popoldne.

† V Dol. Logatcu je mirno v Gospodu zaspala gospa Kati Štrban roj. Maček. Pokopali so jo v nedeljo popoldne na župnem pokopališču v Dol. Logatcu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujotim naše globoke sožalje!

10% iz letošnje članarine, o dotacijah v prihodnjih letih pa bodo sklepala seveda še nadaljna zborovanja. Iz tega podpornega fonda, ki bo zaenkrat znašal okoli 10.000 Din, bodo podpirani nekateri pooblašeni graditelji, člani Zdrženja, ki so obubožali ali osiroteli. Tako se je tudi Zdrženje graditeljev priključilo onim stanovom, ki v smislu stanovske solidarnosti podpirajo svoje socialno šibkeje pripadnike.

— Putnikovo velikonočno potovanje v Carigrad. Za katoliške velikonočne praznike organizira »Putnik« skupinsko potovanje do Carigrada v okviru medbalkanskega sporazuma. Potovanje se bo vršilo od 24. do 31. marca. Udeleženci odhajajo iz Belgrada 24. marca ob 23.40 tako, da pridejo v Carigrad (preko Sofije) na Vel. petek ob 10.22. Za časa 4-dnevnega bivanja v Carigradu posetijo izletniki Galato, Zlati Rog ter si ogledajo džamije in muzej, Teodosijeve zidove, Jadransko kapijo, Sveto Sofijo, dvorec v Starem Seraju, Bosfor, Dolma Bak-čej, trdnjavo Rumeli in dr. Povratek iz Carigrada v ponedeljek 29. marca ob 20.30, prihod v Belgrad v sredo 31. marca ob 6.30. Vožnja iz Belgrada do Carigrada s hrano in stanovanjem stane 2200 Din odnoso 2.300 Din za one, ki se nastanijo v prvovrstnih hotelih. Isti aranžman z vožnjo v III. razredu stane 1700 Din odnoso 1830 Din. Ogled Carigrada in izlete je treba plačati posebej. Izletniki izven Belgrada uživajo 50% popust na vožnjo od svoje postaje do Belgrada. Prijave za to zanimivo potovanje sprejemajo vse Putnikove biljetarice do 21. marca.

— Za Putnikovo velikonočne avtobusne izlete: Benetke (vožnja in prehrana) 475 Din; Trst (vožnja) 115 Din, je podaljšan termin za prijave do 25. t. m. opoldne.

— Zivinski in kramarski sejm v Laškem bo v četrtek, dne 25. marca.

— Brivci! Zaradi velikega zanimanja glede cen higijeničnega aparata naznanjam, da pošljem na zahtevo s povzpetjem za 60 Din Dionizij Hajduk, St. Vid-Stična.

— Na dan Marijinega Oznanjenja 25. marca in na veliko soboto, dne 27. marca denarni zavodi v Dravski banovini ne poslujejo. — Društvo bančnih zavodov za Dravsko banovino.

— Prijet pobežki kaznjenc. Dne 13. t. m. je pobegnil iz ljubljanskih sodnih zaporov Karel Cermelj, italijanski državljani, človek nestalnega bivališča, ki je bil obsojen na večmesečno zaporno kazen. Klatil se je po ljubljanski okolici. Posrečilo se mu je, da je deloma izmenjal jetniško obleko in je okrog prosjačil. Orožniki v Vevčah, ki imajo te dni prav mnogo posla s poizvedbami o neznanih poizvedbami, so ga prijeli in v nedeljo pripeljali nazaj v sodne zapore. Pri njem so našli 75 Din gotovine, ki jo je gotovo dobil pri svojih zločin-skih tovarših.

— Otrok padel s kozleca. V Stranjah pri Kamniku je padel s kozleca 7-letni posestnikov sin Ivan Otolani ter si zlomil levo roko. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Ljubljana

V torek, 23. marca:

Gledališče

DRAMA: Torek, 23. marca: Zadnji signal. Red A. — Sreda, 24. marca: Med štirimi stenami. Krstna predstava. Premierski abonma. — Četrtek, 25. marca: Zaprt. — Petek, 26. marca: Zaprt. — Sobota, 27. marca: Zaprt.

OPERA: Torek, 23. marca: Navihanka. Red Četrtek.

Predavanja

Franciška dvorana. Franciška prosveta vlnudno vabi vse svoje člane in prijatelje na Paslonsko prireditve s krasnimi slikami, glasbo in svečanim besedilom, ki bo drevi ob 8. Predprodaja kontrolnih listov za sedeže v pisarni »Pax et bonum« po 2 Din.

Antropološko dokazovanje očetovstva je naslov 20. poljudno-znanstvenega predavanja Prirodoslovnega društva, ki bo drevi ob 6 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predava g. priv. doc. dr. B. Škerlj.

Prireditve in zabave

Prva ponovitve verske igre Pilat bo v sredo zvečer ob 8. Čisti prebitek je namenjen za novo ljubljansko semenišče. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum, franciškaneska pasaža.

Sestanki

Dekliški krožek prosvete Ljubljana-mesto ima drevi ob 8 svoj redni sestanek v Vzajemni zavarovalnici. — Pridite vse!

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani. Občni zbor kluba bo v torek, dne 6. aprila t. l. ob 20 na tukajšnji Trgovski akademiji.

Kino

Kino Kodeljevo: Danes ob 8 »Lurd v žaru svojih duševcev« in »Nataša« (Harry Baur).

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Spiltsko glasbeno društvo

„Zvonimir“

V sredo zvečer bo spiltsko glasbeno društvo »Zvonimir« priredilo v ljubljanski filharmoniji oratorij Borisa Papandopula »Muka Isusova«, ki je napisal n osnovah starega narodnega petja v Dalmaciji in to za sola in moški zbor a capella. Narodno petje, ki je služilo oratoriju za temelj, se je še danes ohranilo po raznih krajih Primorja. Tradicija izhaja iz dobe neokolno stoletij nazaj in je to cerkveno petje ustno izročilo, ki prehaja od očeta na sina. Sam izvor je nepoznan. Melodije nas spominjajo na čisto psalmično liturgično petje. Nenavadno so intonacije, nenavaden ritem in zapletena je metrična razdelitev, motiv pa se ponavlja zmerom v novih variantah, okrašenih z bogatimi in melodioznimi »floriturami«. Kot osnovo na vsak način lahko smatramo gregorijanski cerkveni napjev, ki je iz cerkve prešel v narod in se pomešal z narodnimi pevskimi elementi ter se povrnil v cerkve v novi poživljeni in karakteristični obliki. To petje izraža globoko religioznost. Originalni tekst »Muke«, ki jo pejejo narodni pevci je napisan v nekem posebnem ikavskem dialektu, bogatem na karakterističnih starinskih narodnih frazah in izrazih. Kompozit g. Papandopulo je ta surovi muzični material obdelal individualno ter tako izoblikoval epsko dramatično delo večjih dimenzij. V istem duhu je ustvarjal nove motive, je znašel nove melodije in na novo skomponiral večje stavke.

»Zvonimir« prireja s tem oratorijem malo turneje ter ga izvaja v Karlovcu, v Zagrebu in v Ljubljani. Ljubljansko priredbo bo prenašal radio. Izvajali bodo: veliki moški zbor spiltskega »Zvonimira«, solo partije pa bodo peli gg. M. Vidjak, H. Novveller (član spiltskega gledališča), Z. Domanič, K. Skarica in J. Strelo. Dirigiral bo avtor sam g. Papandopulo.

I Pilat je pri prvi svoji uprizoritvi na franciškanem odru dosegel zaželjen uspeh in še več. Čisti prebitek pri prihodnjih dveh predstavah je namenjen za novo ljubljansko Baragovo semenišče in bo to sploh prva prireditve, ki gre nje prebitek v ta namen. Zato vabimo cenjeno občinstvo, da pokaže smisel za domačo dramska dela in obenem voljo, da nekaj žrtvuje za tako potrebno novo semenišče. — Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum, franciškaneska pasaža.

I Samarijanski tečaj pododbora društva Rdečega križa v Ljubljani se začne v ponedeljek dne 22. t. m. ob 19 v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti šte. 20. Prijavljenim so bila poslana posebna vabila.

I Ob 25 letnici delovanja prof. Krála v Sloveniji je minister n. r. dr. Fran Novak poklonil Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu, ki mu predseduje g. prof. Král 200 Din. — Lekrena hvala!

I Trgovine v četrtek, dne 25. t. m. na praznik Mar. Oznanjenja smejo biti odprte. — Združenje trgovcev.

I Kazenskosodna razprava na Zaloški cesti. Včeraj popoldne so prebivalci Zaloške ceste bili očividci zanimive kazenske sodne razprave v bližini vojaške bolnišnice. Sodnik g. Ovečan z državnim tožilem dr. Pompejem je uvedel lokalno komisijo na lico mesta, ki je trajala skoraj 3 ure. Namen sodne komisije je bil, da ugotovi dejansko stanje, kako je voznik trdnice kuriva Jezeršek, hlapec Štepec, malomarno vozil 7. decembra tako, da je s svojo malomarnostjo, kakor mu to očita občinstvo, s koncem ojesa zadel pri časopisni deski v hrbet Pavla Stravnika in s tem povzročil s silnim pritiskom, da je poškodovanec 13. decembra v bolnišnici podlegel poškodbam. Obtoženi hlapec Štepec je odklanjal vsako krivdo. Nekatere priče so izpovedale v breme obtoženca Štepeca, druge so ga skušale razbremeniti. Za razpravo na lico mesta je vladalo veliko zanimanje. Sorodniki umrlega Stravnika zahtevajo nad 137.000 odškodnine. Razprava je bila prekinjena in se bo nadaljevala 12. aprila pred okrožnim sodiščem, da bodo zaslišani še nekateri izvedenci.

I Združenje mesarjev in klobašičarjev v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice na praznik Marijinega Oznanjenja 25. t. m. odprte kakor ob delavnicah.

I Predzna tatvina zlate ure. Ostareli bivši krojaški mojster Anton Bizjak se je ves obupan zatekel na policijo ter ji sporočil predzno tatvino, ki se mu je pripetila te dni v njegovem stanovanju v Bohoričevi ulici 16. Bizjak je zelo star mož in nekoliko naglušen ter ni slišal, kako sta se dva potepuha priplazila v njegovo spalnico ter mu odnesla z nizke omarice zlato uro in zlato verižico z medaljčkom. Oboje je bilo vredno kakšnih 4000 Din. Sosedje so povedali, da sta se tik pred tatvino klatila po hiši dva potepuha, ki sta na videz prodajala razglednice, v resnici pa sta le prežala na priliko, kje bi kaj ukradla.

I Kupčkanje ni dovoljeno. Zanimivega gosta je imela včeraj ljubljanska policija. V neko ljubljansko gostilno je prišel mlajši možki in se dvema gostoma predstavljal — za cigana in konjskega prekupeca, to se pravi mešetarja. Prišel je nagovarjati oba gosta, naj bi z njim skupčkalac, to je igrala posebno vrsto kart. Gosta sta se nekaj časa obotavljala, nato pa sta le dovolila, da ju je »cigan« naučil te baje zelo zanimive igre. Cigan pa je pokazal nenavadno spretnost pri mešanju kart, toda šele potem, ko je šlo res za denar. Obja druga gosta sta bila naenkrat ob več stotakov. Bila pa sta le toliko pametna, da sta spoznala, kako ju neznanec goljufa. Poklicala sta stražnika. Goljuf se je hitro umaknil v kuhinjo in hotel odvreči karte, toda to se mu ni posrečilo. Ko ga je stražnik aretiraj, je goljuf stražnika še grdo ozmerjal. Na policiji dozdnevni cigan sicer taji vsak namen goljufije in pravi, da je imel pri kartah le srečo, rad pa pokaže, kako zna izvršno mešati karte in kako vedno dobro zadene »svojo karto«. Mož bo moral na sodišče zaradi dveh prestopkov, to je zaradi hazardiranja, združenega z goljufijo in pa zaradi žaljenja stražnika.

I Kakor bomba se je raznesla vest, da je Kleiševac šunka, ki jo dobiš pri Khanu najokusnejša in odlične kvalitete. Telefon 29-69.

I V bufetu »Rice« pristna dolenjska, štajerska, dalmatinska vina. Liter od 10 Din dalje. Čez ulico ceneje!

Pilat

(Po prvi predstavi na cvetno nedeljo.)

Pilat, je problematika največje krivde med krivdami in visoka pesem neizmišelnosti božjega usmiljenja. Najstrašnejši greh je storil Pilat, svojega Boga je obsodil v smrt, a Bog noče, da bi se njegov sodnik pogubil. Ne da Pilatu, da bi se iz obupa usmrtil in nenehoma ga išče, da bi spoznal svojo zablodo. Pilat pa je gluh za božje opomine, sem pa tja se vzdrami, a takoj spet pade nazaj v neodločnost in skepe. Veliki petek. Pilat je ves v moči in sljaju cesarskega namestništva. Premislja nravi judovskega ljudstva in v svetlo bodočnost se ozira. Tedaj pa stopi predenj odločitev, ki ji ni dorešel. Nedolžnega jetnika mu privedo. Za kariero gre, premišlja, od prvega nastopa pred ljudstvom zavisi vse. Ali spona skepe mu ne dajo, da bi našel odgovor na vprašanje: Kaj je resnica? in neodločnost mu ne da, da bi znal zavrniti oči-tek: Nisi cesarjev prijatelj. Svojo kariero si v trenutku zaigra: Tu ga imate, križajte ga. Pa se takoj Pilat zave svoje krivde in plane: Jaz sem nedolžen. Toda prepreno. Sedaj blodi Pilat po svetu s težko krivdo na duši. V pogovoru z bivšim stotnikom Petronijem, ki je postal kristjan, se za nekaj trenutkov vzbudi v njem spoštovanje do tistega, ki mu je bil prej samo nedolžen jetnik. A vprav spoznanje božje veličine mu pokaže velikost njegovega greha. Pilat ne more verjeti, da bi Bog odpustil tak zločin. V Bogu vidi svojega sovražnika, ki bo greh strašno maščeval. Zato ubije Pilat znanilca Kristusove vere Petronija in spet blagega duhovnika s sveto popotnico: Boga sovraži.

Neprestano se Pilatu spovrača misel na nedolžne žrtve Kristus. Petronij, duhovnik... Strašni prividi mu s grozo polnjo srce, a to mu srca ne otaja. Pilat se še bolj zakrknje in slednjič ga takega najde sodba božje pravičnosti.

Cujemo, da bodo križarji prihodnji dve predstavi igrali za Baragovo semenišče. Sprito tega obisk še posebej tople priporočamo, da bo dvorana popolnoma polna, kot to križarji s Pilatom tudi zaslužio. — Igh —

Maribotsko gledališče

Torek, 23. marca ob 20: Rdeči nageljni. Red A.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 2. aprila ob 20: »R.R. Gostovanje« Narodnega gledališča iz Maribora.

Poizvedovanja

Rokavica iz jelenove kože in sicer »edna« je bila izpuščena. Kdor jo je našel, se naproša, da jo odda v uredništvo »Slovenca«. Seveda proti nagradi.

Maribor

m Krščanska ženska zveza prosi vse člane in članice, da se udeležijo na Veliko sošoto procesije pri Sv. Magdaleni ob 4 popoldne, v stolni in mestni župni cerkvi ob pol 7 popoldne in na velikonočno nedeljo ob 5 zjutraj pri sv. Jožetu v Studencih. Vsi člani in članice vabljene, da se udeležijo vstajanja z društvenimi znaki. — Odbor.

m Mestni avtobusi bodo vozili na veliki četrtek 25. t. m. na proгах Selnice, Sv. Martin in Ruše, kakor ob sobotah, ker se vrši tržni dan v četrtek in ne v soboto.

m Premiera »Svete Ivane« na velikonočno nedeljo. Znamenito delo velikega dramatika Bernharda Shawa »Sveta Ivana«, ki riše v 7 slikah z blestečim stilom tragedijo device Orleanske, se uprizeri na mariborskem odru prvič na velikonočno nedeljo zvečer.

m Verske konference za gospode iz razumnosti, ki so se pričele v jezuitski kapeli sinoči, se nadaljuje še drevi in jutri zvečer. Pričetek ob pol 8 zvečer. Govori p. Ludvik Dostal S. J. Opozarjamo mariborske izobražence na te konference.

m Smrt kosi. Na Pobrežju, ob Dravi 9, je umrla v starosti 69 let posestnica Jožefa Kren. V bolnišnici sta umrla 34 letni mizar delavnice drž. žel. Ciril Tončič in 29 letna predilka Stefanija Košec. Naj počivajo v miru!

m 60.000 din škode je povzročil požar, ki je nastal v Šalovskem marofu na gospodarskem posloju posestnika in trgovca Sigmunda Frima. Vzrok požara ni znan.

m Krstna predstava »Rdeči nageljnov«. Nova izvršna slovenska opereta »Rdeči nageljni«, delo mariborskega režiserja in igralca Pavla Rasbergerja, je doživela sinoči svoj krst na odru mariborskega gledališča, ki je bilo ob tej priliki docela napolnjeno. Opereto je gledališko občinstvo sprejelo izredno simpatično in z navdušenjem. Domače okolje, dober libreto z obilico čustvenih, zabavnih in pestrnih prizorov, z narodnimi motivi prepletena glasba in dobra igra ter petje našega operetnega ansambla, vse to je pripomoglo opereti do prepričevalne zmage. Avtor Pavel Rasberger je bil pri predstavi deležen toplega priznanja ter opetovano klican pred zastor. Krst njegovega najnovejšega operetnega dela je bila tudi tiha proslava njegovega 35 letnega odrskega udejstvovanja. Prejel je ob tej priliki obilo čestitk in darov. O opereti sami in izvedbi bomo objavili strokovno poročilo našega glasbenega kritika.

m Pevsko društvo »Poštni rog« v Mariboru je imelo te dni svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika ponovno tovariš Jurij Zulaž.

m SSK Maraton. Vsi aktivni člani se pozivajo na sestanek jutri v sredo ob pol 20 na Livado. Razgovor glede klubovega nastopa. Teh. odbor.

m Nove telefonske številke za plinarne. MP

— plinarska naproša svoje odjemalce, da se poslužujejo v nujnih slučajih, v času od 18. do 7. ure telefona št. 24-71. Za telef. pozive med uradnimi urami ostane telefon št. 20-31 še nadalje v voljavi.

m Drzen vlom v vinsko klet. V klet mariborskega trgovca Tkaleca, ki ima vinograd za Kalvarijo, so vdrl drzni vlomilci ter odnesli 60 litrov slivovke, napolnili so sodček z 200 litri vina, najmanj toliko vina pa so spustili po tleh ter nato zvalili sodček po strmem bregu navzdol. Spodaj so v neki napol dovršeni zgradbi priredili ponoči praveceto pivovanje z ukradenim vinom ter sodček docela izpraznili.

m Sladki kmečki kruh. — Pekarna Rakuša, Koroška cesta.

Celje

c Katoliško gospejno društvo dobrodelnosti v Celju je imelo v nedeljo svoj redni letni občni zbor. Čeprav se o društvu med letom malo ališ, so poročila posameznih odborov pokazala veliko dobrodelno delo društva. Društvo ima 210 članic. Stalno podpira mesečno okrog 30 revežev. Ker je bilo nekaj revežev lanske leto sprejetih v Mestno zavetišče, so se ostalim zvišale podpore. Skupno se je razdelilo 12.355 Din. Pri volitvah je bila ponovno izvoljena za predsednico gospa Žuza. Na novo sta bili izvoljeni v odbor ga. Golobova in gđc. Završnikova.

c Dve obrtniški zborovanji. Združenje steklarjev za dravsko banovino v Celju je imelo v nedeljo svojo redno letno skupščino. Zbornico je zastopal svetnik g. Miloš Hohnjec iz Celja, okrožni odbor tajnik g. Koren. Steklarji so zahtevali spremembo § 141 obrtnega zakona v tem smislu, da bi trgovci z mešanim blagom ne smeli ukreniti na steklarskih izdelkih, predvsem šipah, nikakih sprememb. S tem bi se zaščitila zelo propadajoča steklarska obrt. V združenju je organiziranih 54 steklarjev, pri katerih je zaposlenih 36 pomočnikov. — Ob 10 pa je bil občni zbor združenja obrtnikov konjske stoke za dravsko banovino s sedežem v Ljubljani. Od 64 organiziranih članov, se je obnega zboru udeležilo 35. Zborovanje je vodil g. Matko Jorac, zbornico pa je zastopal g. Franc Iglič iz Ljubljane. Na merodajne oblasti se je poslala resolucija, v kateri zahtevajo uvrstitve svoje obrti, ki je po sedanjih predpisih zakona prosta, v § 23 o. z., da bi s tem postala vezana obrt.

c Avtogenjski varilni tečaj bo v Celju od 5. do 7. aprila t. l. Interesenti se naj prijavijo Združenju kovinarjev najkasneje do 25. marca t. l.

c Kino Metropol. Danes ob 16.15, 18.15, 20.30 »Vaški zdravnik«.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Za materinsko proslavo — priporočila Jugoslovanska knjigarna sledeče igrice in deklamacije: P. Krizostom, Otroške igrice V. zvezek: Zvezda — prizorček; Naočniki — igrice v dveh dejanjih; Mamičin praznik — deklamacija; Če tvoja mamica je v letih — deklamacija. VI. zvezek: V Indijo Koromandijo — igrice v petih dejanjih; Materinski dan — deklamacija; Ali poznate mojo mamico — deklamacija. VII. zvezek: Mamičin najlepši dan — prizorček z rajanjem; V boj za mamico — otroški prizorček v dveh dejanjih; Kadar praznuje mamica svoj god — prizorček; Materina pot — deklamacija. Vsak zvezek stane Din 4. Savinšek, K. mamič, slika otroške ljubezni v treh dejanjih Din 4; Meško, Mati — po Aleksandrovi pravljici dramatizirano Din 4; Poljanec, Mati — lirsko, dramska slika Din 6; pevске točke Din 36; Materi (dekliški oder III. zvezek) vsebuje 7 kratkih igrice in več deklamacij Din 10; Materin blagoslov, igra za mladino v treh dejanjih (Zbirka ljud. iger 14. snop.) Din 12; Bolhar, Materi — zbirka deklamacij in črtic o materi za mladino Din 18; Ljudski oder: 4. štev. obsega razne igre in deklamacije za materinski dan. Beseda o maternem trpljenju — deklamacija. Blažena mati Hema, slika v 5 delih; Sirota, deklamacija; Skrbna mati v soboto zvečer — mal prizorček Din 6; Bolhar, Mati. Knjiga o slovenski materi — deklamacije in kratki sestavki za materinski dan vezano Din 28. Meško, Mati — dramska slika v treh dejanjih Din 28.

Slovensko združeno gibanje

Lani je bilo po statistiki »Narodnega gospodarstva«, glasila Zdržne zveze v Ljubljani v Sloveniji vpisanih v združne registre 52 novih združenj (1935/36). Največ novih združenj je bilo osnovanih na področju ljubljanskega trgovskega sodišča, 26. od česar odpade na samo Ljubljano 12. Nadalje beleži živahnejše gibanje s 17 ustanovitvami še trg. sodišče v Mariboru, v Celju 7 in v Novem mestu 2.

Po namenu je bilo lani ustanovljenih (v oklepajih podatki za 1935): 6 (2) kreditnih, 1 (7) mlekarstvih, 1 živinorejska, 1 (1) pašniška, 2 (5) vodovodnih, 2 (1) vinarska, 7 (11) konsumnih, 1 tiskovna, 11 (5) gradbenih 4 (4) obrtne in 12 (12) raznih drugih združenj. Preseneča veliko število gradbenih združenj. Večinoma so to zadruge za zgradbo raznih društvenih domov.

V likvidaciji je lani stopilo 31 (21) združenj, konkurza pa lani kot predanskim ni bilo nobenega.

Iz združnega registra je bilo lani izbranih 22 (27) združenj, od tega v Ljubljani 15, Celju 3 in Mariboru 4. Zanimivo je, da uradna objava navaja, da od 6 izbranih združenj 6 združenj sploh ni začelo poslovati.

Priv. agrarna banka

Iz poslovnega poročila Privilegirane agrarne banke posnemamo še nekatere značilne podrobnosti:

Na koncu leta 1936 so imele podružnice vlog 19.26 milj. Din, to so pa prejeta začasna anuiteta od dolžnikov po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov. Do konca leta 1936 so dobile podružnice banke v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu ter oddelke za likvidacijo kmetijskih dolgov v Beogradu 0.55 milj. Din za upravne in režijske stroške pri poslih, izvršajočih iz uredb.

Poročilo prinaša tudi posnetek o izplačanih hipotekarnih posojilih v letih 1930—1936, torej za 7 let. Iz te statistike je posneti, da je banka skupno dala v Sloveniji 4 hipotekarna posojila v skupnem znesku 87.000 Din ali 0.02% vseh hipotekarnih posojil. Po banovinah so se v 7 letih likvidirana posojila razdelila sledeče:

donavska 305.4 (57.46), drinska 108.3 (20.35), saveka 34.3 (6.45), vrbaška 25.3 (4.76), primorska 20.9 (3.95), zetska 18.2 (3.42), moravska 14.0 (2.63), vardarska 5.1 (0.96), dravska 0.1 (0.02); prva številka pomeni milj. Din, v oklepajih pa % vseh posojil.

Iz tega se vidi, koliko je prihajala doslej za nas v poštev Privilegirana agrarna banka. To se mora zdaj temeljito izpremeniti.

Omejitve izvoza v Nemčijo odpadejo

Narodna banka je poslala denarnim zavodom nov cirkular glede prejšnjega cirkularja o omejitvi izvoza v Nemčijo. Narodna banka pravi, da do nadaljnjega suspendira izvrševanje cirkularja z 10. marca in sicer v svrhu ustvaritve možnosti, da se doseže sporazum o funkcioniranju plačilnega prometa z Nemčijo v pogajanjih, ki se vodijo med našo državo in Nemčijo.

Pač pa ostane še nadalje v veljavi točka 6 tega cirkularja, da morajo denarni zavodi redno pošiljati Narodni banki poročila o izdanih potrdilih za izvoz v Nemčijo.

Zborovanje trgovcev v Ptuj

Dne 13. t. m. je bil v Ptuj občini zbor Zdrženja trgovcev, kateremu je predsedoval podpredsednik g. Artenjak. Iz njegovega poročila posnemamo, da se sicer vidijo znaki izboljšanja drugod, toda baš ptujski okoliš je imel lani slabo letino tako v sadju kot v vinu. Krompir je bil letos po kakovosti slab. Zaradi letine se mora dovažati v sicer agrarni kraj vsako leto še dosti žita in moke. Uprava Zdrženja je delala na to, da bi bil vsaj enkrat na mesec uradni dan Zbornice v Ptuj, kar je Zbornica ugodila. Lani se je število trgovcev v Ptuj povečalo za 7, odjavljenih oz. črtanih pa je bilo radi odključitve občine Hajdina 31 obratov, tako da je imelo Zdrženje na koncu leta 1936 151 obratov, vajencev je bilo nadalje 50 (28 moških), pomočnikov 156 (od tega 90 moških). Trgovska nadaljevalna šola je imela 45 učencev in učenk.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da so lani znašali dohodki 29.057.50 din, izdatki 32.201.50,

Po svetovni vojni kaže gibanje združništva v dravski banovini naslednjo sliko:

Leto	Novi vpisi	Likvid.	Konk.	Izbris
1919	50	20	—	9
1920	110	23	—	17
1921	74	35	—	21
1922	52	21	—	25
1923	43	23	—	31
1924	58	31	—	20
1925	51	27	2	16
1926	81	30	3	32
1927	46	28	3	27
1928	66	30	2	27
1929	80	19	2	46
1930	81	27	1	32
1931	288	27	1	10
1932	71	25	4	23
1933	53	25	3	13
1934	45	26	2	22
1935	48	21	—	27
1936	52	31	—	22
Skupaj	1349	469	23	420

tako da znaša imovina Zdrženja 42.945.50, podpornega sklada pa je 4397 din.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Lenart Franjo, za poselovodečega podpredsednika Snoj Ivan; upravo pa tvorijo: Artenjak Franc, Brenčič Anton, Cvikel Ivan, Hlupič Ivan, Kreft Hinko, Ornič Pavel in Vrabi Franjo; nadzorstvo: Brenčič Alojz, Sonnenschein Hinko in Scharner Albert; v zvezo trg. združenj Snoj Ivan in Senčar Milko. Ker občinski svet v Ptuj ni upošteval ugovora Zdrženja glede zvišanja 5% občinske dklade, proti temu protesta občni zbor.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini dolžnika Ivana Remžgarja, posestnika, gostilničarja in neprotokoliranega trgovca v Zerovnici pri Grahovem na Notranjskem. Poravnalni sodnik Franc Slabč, starešina okrajnega sodišča v Cerknici, poravnalni upravnik Milan Kravanja, trgovec v Cerknici. Prijava terjatev do 22. aprila. Poravnalni nalog 29. aprila ob 10. v Cerknici. Ponuja 4% kvoto priznanih terjatev, plačilo v 4 enakih, zaporednih, tromesečnih obrokih, prvi obrok plačljiv tri mesece po pravomočnosti poravnave. Kot porokinja nastopa njegova soproga Marijeta Remžgar.

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani. — Občni zbor kluba bo 6. aprila t. l. ob 20 na tukajšnji Trgovski akademiji.

Borza

Dne 22. marca 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je angleški funt ostal na naših borzah neizpremenjen v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Beogradu 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani narasel na 7.98—8.08, v Zagrebu na 7.9850—8.0350, v Beogradu na 7.9405—8.0450.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.085 do 31.785.

Italijanske lire so beležile v Zagrebu 2.28 blago, v Beogradu 223.80—228.20.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 11.89 do 12.09, v Zagrebu na 11.84—12.04, za sredo aprila so beležili 11.80—12.—, za konec aprila 11.8450—12.0450. V Beogradu so beležili 11.7977 do 11.9977.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.493.633, v Beogradu 5.941.000 din. Efektni promet je znašal v Beogradu 553.000 din, v Zagrebu je bil srednji pri slabih tendenci.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold	2394.66—2409.25
Berlin 100 mark	1759.03—1772.91
Bruselj 100 belg	737.05—742.11
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.46—215.52
Newyork 100 dolarjev	4344.76—4381.07
Pariz 100 frankov	200.87—202.31
Praga 100 kron	152.54—153.64
Trst 100 lir	229.69—232.77

Curih: Beograd 10, Pariz 20.1625, London 21.45, Newyork 439.125, Bruselj 23.125, Madrid 240.20, Amsterdam 176.60, Berlin 80.40 (81.85), Dunaj 110.60, Stockholm 107.80, Oslo 95.75, Sofija 15.31, Praga 83.10, Varšava 86.—, Budimpešta 3.90, Atene 3.45, Carigrad 3.25, Bukarešta 9.465, Helsingfors 132.

življenja, na vsakega bralca, čudovito vplivajo in ga usposobijo, da »začuti dihi lepše pomladi kot jo ima zemlja, vonj divnejših rož, kot so tiste, ki žare na naših gredicah; da zasluži lepoto, ki je ne vidi človeško oko, srečo, ki je svet ne more dati. Ako se bodo ta prelepa premišljevanja razširila med ljudstvom, bo sveta Terezija Deteta Jezusa, svetnica sonca, cvetic in ljubezni, povzročila s svojimi nauki in navodili, da bo zagorelo tisoč in tisoč src v tisti veliki ljubezni, v ljubezni žrtve in premagovanj, v ljubezni, ki prenavlja svet in dela svetnike.

Zato lepo knjigo »Srčni rubini svete Male Terezije Deteta Jezusa« vsem prav toplo priporočamo.

Delavsko zavarovanje je nov mesečnik, ki bo prinašati navodila in pojasnila za delavce in delodajalce. Pred kratkim je izšla prva številka, ki v uvodni besedi pojasnjuje namen lista: služiti koristim zavarovancev in njih svojcev, ščititi jih ter jih pravilno poučevati z vsem, kar je v zvezi z vprašanjem zavarovanja. List izdaja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Prva številka ima sledečo vsebino. Dom zdravja v Kranju. — Navodila za delodajalce in zavarovance OUZD. — Prvi ukrepi ob neizgodi. — Izterjava zavarovalnih prispevkov. — Prijavna in odjavna dolžnost. — Iz statističnega oddelka OUZD. — Katere bolnišnice se članom OUZD in njih svojcem na razpolago. — Razno.

Mišljenje o predosnovi gradnjanskega zakonika za kraljevino Jugoslavijo. Napisala dr. Bertold Eisner in dr. Mladen Pliverič, vseučiliška profesorja v Zagrebu. — Pravosodno ministr. je razposlalo zasnutek Državljanskega zakonika, različnim pravnim ustanovam, da izrečejo o njem svoje misljenje. Pravna fakulteta zagrebskega vseučiliša je to nalogo poverila svojima profesorjema dr. Eisnerju in dr. Pliveriču, ki sta skoro k slehernemu paragrafu imenovanega načrta pristavila svoje opombe. To njuno delo je izdalo Pravniško društvo in natisnila Tipografija d. d. v Zagrebu. Knjiga obsega 630 strani velike osmerke. Naroča se pri tajništvo Pravniškega društva v Zagrebu, Svačičev trg 4, dobili pa jo je tudi v vseh knjigarnah za ceno 80 Din.

Škol dr. Srebrnič oproščen

Prejeli smo:

Ni res, da se glasi sodba okrožnega sodišča v Zagrebu od 9. januarja 1937, opr. št. Kpr. 1004/1936-1, tako, kakor je objavljena v vašem uglednem listu »Slovenec« štev. 43 od 21. februarja 1937. Resnica je marveč, da vsebuje tudi nastopni stavek:

»V očitnem temu, da se je inkriminirano dejanje zgodilo 8. januarja 1933,

v očitnem temu, da v konkretnem primeru z ozirom na višino kazni zastara pravica do pregoni po § 78 zadnji odstavek k. z. v času od dveh let in po § 79 odst. 3 k. z. v vsakem primeru (absolutno zastaranje) v času od 4 let,

v očitnem temu, da so od dne, ko se je to dejanje izvršilo, pa do izdatka te razsodbe pretekla že 4 leta,

v očitnem temu, da je pred pravomočnostjo razsodbe 1. stopnje nastopilo absolutno zastaranje iz § 79 odst. 3 k. z. in da je to zastaranje z ozirom na § 408/2 k. p. upoštevati po službeni dolžnosti v vsakem stanju postopanja, je bilo napadeno razsodbo razveljaviti in obdolženca po § 280 k. p. oprostiti od obtožbe.

iz česar sledi, da je bil obtoženec dr. Josip Srebrnič škol na Krku, zaradi klevete oproščen samo za to, ker je medtem časom nastopilo štiriletno zastaranje.

V Zagrebu, dne 16. marca 1936.

Dr. Hugo Werk kao punomoćnik. — Uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

»Slovenec« je razsodbo v procesu proti školu dr. Srebrniču posnel dobesedno po hrvaških listih, v katerih pa ni bilo dostavka, ki ga omenja ta popravek. Vsled tega tudi nismo mogli vedeti, da je bil vzrok oprostite vladike dr. Srebrniča zastaranje.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 88—89, agrarni 54—56, vojna škoda promptna 415—420, begluške obveznice 76—78, 8% Blerovo pos. 95—97, 7% Blerovo pos. 87—88, 7% posojilo DHB 98—100.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 88.50—90 (90), agrarni 52.50—53.50, vojna škoda promptna 412—415 (414, 417), begluške obvez. 75 den., 8% Blerovo posojilo 95 bl., 7% Blerovo posojilo 83—85 (83, 86). Delnice: Privatna agrarna banka 215—221, Trboveljska 290—300, (290), Gutmann 40 den., Isis 17 dec., Osj. livarna 100—170 (165), Osj. sladk. tov. 200—220, Dubrovačka 320 den., Oceania 250—310.

Beograd. Državni papirji: 7% investic. posojilo (88), vojna škoda promptna 400—411 (415, 410), begluške obvez. 86—76.50, dalm. agrarni 75.50 bl., 4% sev. agrarni 51.75—53, 8% Bler. pos. 94—95.50, 7% Bler. pos. 84.50—87 (87), 7% pos. DHB 97—100, 7% stab. pos. 87—89. — Delnice: Narodna banka 7.230 den., Priv., agrarna banka 212—214 (216, 211).

Žitni trg

Novi Sad: Vse neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena — Promet velik.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 23. marca: 11 Solska ura: Na Holandskem v deželi vrtov in ušlinov na vester yllid s potovanja (ga. Milena Vrčun) — 12 Cvetke in pomlad (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored: obvestila — 13.15 Glasbeve sulte (plošče) — 14 Vreme, borza — 18 Koncert Radijskega orkestra — 18.40 Prepoved, grške omike po Arabih (g. Fr. Terselgav) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Umetna obrt v Jugoslaviji (V. Tkalič, Zagreb) — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20 IV. skladateljska ura: dr. Goltmjer Krek, Sodelujejo: ga. Pavla Lovšetova, g. prof. M. Lipovšek, zbor »Sloga« in predavatelj g. dr. Dolinar — 21.15 Narodne pesmi (plošče) — 21.30 Koncert Radijskega orkestra — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Pesmi iz severa in juga (Radijski orkester).

* KINO *

TEL. 22-21

UNION

Veliko filmsko delo po romanu pisatelja Stefana Zweiga

V vrtdncu enega večera

v glavni vlogi Gaby Moray, Charles Vanel

Režija: V. Tourjansky

TEL. 27-30

SLOGA

Dunalski velfilm

Marija Baškircvea

v glavni vlogi Lili Orvas, Hans Jarai, Szöke Szakall

TEL. 21-24

MATICA

Veliki spijonski film iz junaških bojev sa časa rusko-japonske vojne

PORT ARTUR

Adolf Wohlbrück — Rene Deltgen

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Adria

Ja ne dobimo po narejenih prashov zahtevali bomo odno in izrecno prave:

Adria

Zakaj trpite

na bolečinah revmatizma in gihla, če to ni potrebno? Vzemite Nibol tablete Bahovec, katere vam olajšajo muke. Tudi pri živčnih bolečinah in pri glavobolu in zobobolu, kakor tudi pri boleznih prehlada in hripe vzemite »Nibol« tablete Bahovec, pa boste zadovoljni.

Zahlevajte v lekarnah izrecno prave Nibol-tablete Bahovec v originalnih stekleničah. 20 tablet 20 Din ali 40 tablet 34 Din z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. L. Bahovec, Ljubljana, Kongresni trg.

S. br. 17979/35

Oglas

Oficirske menze v Ljubljani

1. V oficirskem domu v Ljubljani se odda v zakup oficirska menza za eno leto.
2. Na dan 15. maja 1937 se bo vršila javna pismena licitacija.
3. Kavejja znaša 5000 Din, ki mora biti položena pri blagajni oficirskega doma v Ljubljani v gotovini ali v državnih vrednostnih papirjih najkasneje do 14. maja do 18. ure.
4. Začetek licitacije ob 11 dne 15. maja 1937.
5. Pogoji se dobe pri delovodji oficirskega doma v Ljubljani od 25. marca dalje.
6. Pismene ponudbe se sprejemajo do 15. maja do 10. ure.

Št. 74. od 17. marca 1937 v Ljubljani.

Unrl nam je naš zlati tatek, gospod

Ivan Bajželj

strokovni učitelj v pokoju

Pokopali ga bomo v torek, dne 23. marca 1937 ob 3 popoldne iz mrliške veže obče državne bolnišnice v Ljubljani, Zaloška cesta, na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 24. marca 1937 ob pol sedmih zjutraj v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 21. marca 1937.

Irma, žena; Marjanca in Uroš, otroka; rodbine: Bajželj, Masterl, Benedik, Donadini, Greiner in Petek.

Zahvala

Za številne izraze sočutja, brzogovne, pismene in osebne, nadalje za krasne vence in šopke, poslovilne govore, petje, ter vsem, ki so blagega pokojnika spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti — izrekamo tem potem našo prisrčno zahvalo.

Toplice, dne 20. marca 1937.

Rodbini Pečjak in Barbič

Kulturni obzornik

Pomenljiva slovenska nabožna knjiga

Pravkar je izšla že v drugem natisu knjiga uršulinke M. Elizabete »Srčni rubini svete Male Terezije Deteta Jezusa«. Odmevi njenih pesmi. (Drugi natis 1937, str. 252, cena vezani knjigi 30 Din, kartonirani 20 Din. Na prodaj v Uršulin-skem samostanu v Ljubljani in v knjigarnah.)

Kakor poudarja letošnji postni pastirski list jugoslovanskih škofov, posebno pa še zadnja okrožnica sv. očeta Pija XI., ni bil morda nikdar tako glasen klic brezbožnega sveta: »Proč od Jezusa!«, kakor je dandanes. Vsi, ki se hočejo rešiti, morajo poslušati drug glas, ki ga nam kliče sveta Cerkev in ki se glasi: »Bliže k Tebi, o Jezus, bliže k Tebi, globlje v Tvoje skrivnosti, v Tvojo lepoto, v Tvojo ljubezen«. In kakor so v sv. Cerkvi vedno živele osebe, ki so s svojim delovanjem premagale vpliv nasprotnikov, kakor je n. pr. božja Previdnost postavila nasproti razdirajočemu vplivu Lutrovemu nesebično in po-zitvovalno delo, ki ga je v korist sv. Cerkvi izvrševal sv. Ignacij, tako krepi in podžiga dandanes življenje sv. Terezije Deteta Jezusa vse; povsod k vrnitvi k Jezusu, k ljubezni do Jezusa. Mnogo sveta je pritegnila nase, mnogi hočejo za njo po tisti »mali poti, ki jo je hodila ona; pre-mnogi hočejo doumeti skrivnost njenega svetega življenja.

»Nikjer pa se duša tako ne razodeva kakor v pesmi in Terezija Deteta Jezusa je bila pesnica. Kakor je imelo njeno življenje eno središče — Jezusa, tako so tudi vsi utripi njene arca, vsi izlivi njene duše veljali samo Jezusu. Terezijina pesem je himna ljubezni. Vanjo je položila vse tajnosti svoje čiste duše, vse globine svojega v Jezusu zasidranega arca« (predgovor v knjigo stran 4.).

Naša bogunadarjena pesnica M. Elizabeta je nanizala na 82 kitic iz pesni sv. Terezije Deteta Jezusa 32 prisrčnih, globokih in temeljitih pre-mišljevanj, ki posegajo v vse zadeve duhovnega

Z zdravniškega kongresa

Zakaj so ljudje krofasti

Na kongresu za notranjo medicino v Berlinu so se obširno bavili z vprašanjem človeške golše (krofa) in so sloveči zdravniki in znanstveniki izpovedali svoje mnenje o tem, kako krof nastane, kako ga je treba zdraviti in kako se sploh odpravi.

Glede bistva krofovske bolezni je švicarski profesor Eugster prišel do istih zaključkov kot slovi dunajski profesor Wagner-Jauregg, da se krof pojavlja samo v nekaterih krajih alpskega gorovja. Oba učenjaka sta preiskala na tisoče primerov ter našla, da je ta bolezen v tesni zvezi z zemljo, na kateri bolnik prebiva. So gotove pokrajine, kjer je vse prebivalstvo krofasto. Če pa bolnike preselijo drugam, bolezen takoj odneha in krof se zmanjša ali pa sploh izgine. Učenjaka sta tudi delala poskuse z otroci, ki so bili rojeni v krajih, kjer ni te bolezni. Kakor hitro sta jih preselila v krofaste kraje, so se takoj pojavile golše. Učenjaki so torej prišli do zaključka, da so v alpskem gorovju gotovi kraji, ki jih je treba enostavno imenovati »krofasti kraji«.

Kongres je nadalje preiskal tudi vprašanje podedovanja te bolezni. Učenjaki so ugotovili, da gre ta bolezen od rodu do rodu, a da njene prikazni izginjajo, kakor hitro se dotični izselijo iz očetove hiše in gredo drugam. Zdravniki so torej prišli do

zaključka, da je bolezen krofa nekako okužila hišo, ki se je potem drži, kot se tudi rak drži gotovih okuženih poslopij. Zdravniki so ugotovili, da vpliva na »zdravje hišec sestavina zemlje, na kateri je zgrajena. Dokazano je celo, da se vpliv zemlje manjša, čim višja je hiša in da prebivajo v visokih nadstropjih okuženih hiš lahko skoraj popolnoma zdravi ljudje, medtem ko je v spodnjih prostorih vse krofasto.

Pri nadaljnjih razpravah je kongres potrdil mnenje dunajskega učenjaka Wagner-Jauregga, da je jod najhujši nasprotnik krofovske bolezni in da je na primer borba proti tej bolezni s pomočjo jodizirane (jod vsebujoče) soli zelo uspešna. Profesor John iz Nemčije pa je dokazoval, da je prebivalstvo po Schwarzwaldu zaradi tega tako krofasto, ker vsa ta pokrajina joda ne pozna, niti v sestavini zemlje, niti v rastlinstvu, ki služi ljudski prehrani. »Čim več joda, tem manj krofov, čim manj joda, tem večja nevarnost za to bolezen«, tako je kongres zaključil svoje preiskovanje bolezni, ki dela toliko preglavice moškemu in ženskemu svetu, ki bi rada ohranila telesno lepoto, bolezniki, ki baje vpliva tudi na delovanje nekaterih možganskih celic. (Tudi naša Slovenija pozna gotove »krofaste kraje« in »krofaste hišec«).

Italijanski kolonisti v afriški Libiji v slikovitih narodnih nošah pozdravljajo Mussolinija.

Auto, letalo in lokomotiva

Kako se razvija naglica našega prometa

V avli dunajske tehnike je imel prof. inženjer R. Schager zanimivo predavanje o zgornji temi. Mnenje predavatelja je, da potniško letalstvo še ni izpolnilo nad, ki so jih stavili nanj, to je, da še ni pobilo konkurence potniškega prometa z brzovlaki in avtomobili. Kot glavno zapreko temu razvoju je navedel varnostni faktor potovanja z letalom, kajti še do danes ni uspelo — vsaj v taki meri ne — obvarovati zračni promet pred katastrofami, kakor je to doseženo pri železnici in avtomobilu.

V Združenih državah — USA — je leta 1934 znašal varnostni faktor v procentih komaj 3,3%, v Nemčiji 5,4%.

Največji razmah hitrega prometa se je razven pri železnici na parni in motorni pogon pokazal tudi v pospešenem prometu na avtomobilskih cestah — avtoceh. Po teh posebnih cestah vozijo hitrejši avtobusi s povprečno brzino 90 km na uro. Ta brzina bi se dala še povečati, kajti to dopušta širina, premočrtnost in talna zgradba z gladko površino ceste, če bi ne bilo gretja osi in pnevmatike, kar tako lahko povzroči težke katastrofe. Tehnika doslej še ni razvzrojila in jo torej še čaka problem še bolj pospešenega prometa na avtomobilskih cestah.

Medtem pa železnica, čeprav ima slabšo in manj ugodno prometno cesto, razvija dvakrat večjo brzino vožnje kot motorna vozila na cestah. Parne lokomotive so že tako izpopolnile, da vozijo s hitrostjo nad 200 km na uro. Res je prav zanimivo, da se kljub dozdnevni hudi konkurenci avtomobilov in avtobusov povračamo k dokončni izpopolnitvi parnih lokomotiv. Poglejmo bilanco hitrega prometa z nad 100 km na uro v USA, v Angliji in Franciji za leto 1935, v Nemčiji za 1936, pa vidimo, da v

teh državah odpade na parni pogon 54%, na Diesel motorje 29%, a na električni pogon samo 17% od splošnega prometa.

Lokomotive konkurirajo z uspehom in imajo ugodne izgleda za bodočnost, če bodo le prišli v promet odgovarjajoči lahki vagoni, z mirnim tekom in možnostjo ustavitve brez nevarnosti katastrofe na 100 m. Kakor hitro so mogli nekaterim teh varnostnih zahtev praktično ugoditi pri železniškem prometu, pa so dosegli, da vozijo vlaki na dobro zgrajeni progi s hitrostjo 150 km na uro.

Prav s tega vidika morajo železnice budno paziti na ohranitev in kar najboljše kvaliteto novih tračnic in vsega parka, če hočejo zmagati v tekmi z avtomobilom in letalom. Očitno je, da motorni pogon na tračnicah samo pomaga železnici pri tem tekmovanju.

Motorna lad'a „Belgrad“

V Hamburgu so te dni spustili v morje 7000-tonsko motorno ladjo, ki je dobila ime »Belgrad« v znak odličnim gospodarskim odnosom med Nemčijo in Jugoslavijo. Slovesnosti je prisostvoval belgrajski župan Vlada Ilić z ženo in je ladja zdrčala z gradilišča v valovje ob zvokih jugoslovanske državne himne. Slovesnosti je prisostvovalo več tisoč ljudi, med njimi predstavniki oblasti, vojaštva, mornarice in gospodarskih krogov. Nova ladja bo oskrbovala pomorske zveze med Nemčijo in vzhodnimi sredozemskimi pristanišči.

Ali ste že poravnali naročnino?

A zdaj je potrebno glede na Madrid pridobiti čim več časa.

V nedeljo, 19. julija.

Po streljanju prejšnjega večera med guardio civil in pristaši ljudske fronte, je podoba mesta v nedeljo zjutraj spet normalna. Na cestah je živo ljudi, ki gredo v cerkev. Vidiš ženske in dekleta s črno tančico na glavi, moške, častnike, celo polkovnika Moscardója, ki je še bolj resen in vase zaprt ko sicer. Moscardója teži huda in težka odgovornost pred Bogom in svojo vestjo in njegova pot v cerkev je dokaz, da se je zaveda in se ji ne izogiba.

Ob desetih je Moscardó v svoji štabni pisarni skupno s podpolkovnikom Valencio. Kmalu prispe tudi Romero, poveljnik mestne in okrajne toledske guardie civil.

»Oprostite zakasnitvi. Vprav preden sem odšel, me je klical Madrid.«

»Tudi vas?«

»Tudi. Madrid zahteva, da naj izročim vse orožje, ki ga imamo še izza zadnje splošne razorožitve civilnega prebivalstva in sploh ves material orožja — milicnikom ljudske fronte.«

»In?«

»Dejal sem, da obžalujem! Guardia civil, da je dovolj močna za varstvo reda in da so takšni izredni ukazi odveč. In sem zaprl telefon.«

Polkovnik Moscardó je povedal, kako se je odločil in ni mu bilo treba šele zapovedati, da naj druga dva častnika soglašata z njim.

»Držimo s Francm!«

Vsi trije so e n e mislili

Kakor so doslej ugotovili, je bilo pri eksploziji šole v New Londonu v Ameriki mrtvih blizu 500 otrok. Naša slika, ki je bila brezlično posnana v Evropo, nam kaže, kako na razvalinah iščejo mrličje.

Rudarske ženske napadle rudnik

Vrovu »Giesch« v Janowu v poljski Sleziji je izbruhnila rudarska stavka. 3.500 rudarjev je v rudniku zaposlenih, 1.500 jih je stopilo v stavko. Ostali so v rovih in odklonili vsako hrano tako dolgo, dokler se njihove zahteve, zapisane v 56 točkah, ne odobrijo. Vsa pogajanja so bila zaman, čeprav jih je vodil sam vojvoda (ban) Slezije. Razburjenje se je polastilo vsega premogovnega revirja in strokovne organizacije dombrovskih in krakovskih rudnikov so že sklenile, da bodo svoje ljudi poslale v borbo, ako se jim plače ne povišajo, čemur se pa lastniki rudnikov z vsemi silami zoperstavljajo. Oblast je med rudarji polovila nekaj agentov, ki so prišli naravnost iz Moskve in so bili vsi židovskega porekla, toda premogovni revir še vedno ni prišel do svojega miru.

Pretekli petek zvečer pa so žene stavkajočih rudarjev v Janowu sklenile, da bodo posegle v borbo. Na stolpu ob izhodu rova so zaplapolale črne zastave, ki jih imenujejo »zastave lakotec«. Pri vходу se je zbralo nekaj sto žensk, ki so odkorakale proti poslopju rudniške uprave, kjer so bila pogajanja z rudarji. Naenkrat so ženske zagnale strašen vik in krik ter začele s kamenjem, ki so ga seboj prinesle, bombardirati poslopje. V hipu so bile vse šipe po oknih razbite, skozi razbita okna pa je padalo v pisarne debelo kamenje po glavah uradnikov in nameščencev. Po tem uvodnem bombardiranju so ženske na dano povelje navale na upravno poslopje ter zaklenile in zabarikadirale vrata tako, da nikdo ni mogel ven. Na piko so vzele pred-

vsem ravnatelje rudnika, ki so v gornjih prostorih poslopja čakali na pomoč, ki je naposled le prišla. Močni oddelki policije, ki so bili poklicani na pomoč, so prišli z motornimi brizgalkami, so ženske razgnali, toda tudi tukaj je že kazalo, da se bo morala policija umakniti elanu, s katerim so se ženske zakadile v njo in ji začele trgati obleko s telesa. Policija je morala modro manevrirati, da je ženske obkolila in jih tako potisnila proč od rudnika, a tudi tukaj je marsikateri policist prišel v nevaren položaj in se je moral kasneje zdraviti, tako so ga razjarjene ženske spraskale. V poznih urah šele je nastopil mir po Janowu, a policija je patrolirala vso noč po ulicah, da ne bi ženske, ki so obljubile, da še pridejo, ponovile svojega napada. Ravnateljstvo rudnika je po tem razburjenem večeru sklenilo, da bo na vsak način skušalo ugoditi delavskim zahtevam.

Bivša gledališka igralka de Fontange je na pariškem severnem kolodvoru z revolverjem napadla bivšega franc. poslanika v Rimu grofa de Chambruna.

Roparji izropali celo mesto

Malo, a važno trgovsko mesto Ilan v Mandžuriji je nedavno napadla 500 glav močna roparska tolpa. Tolpajci so se zvečer zbrali v okolici ter so v trenutku, ko je šlo mestce k počitku, navahili nanj ter po večkratnih zaporednih poskusih vdrli skozi zahodna mestna vrata v mesto, ki je bilo vsled takšnega nočnega iznenađenja vse razburjeno. Roparji so potem drli od hiše do hiše, izropali sleherno poslopje, pometali svoj plen kar skozi okna na ulico, kjer so ga pobirale nalašč v to določene skupine. Tolpajci so zagrešili tudi razna grozodejstva. Ko so vse mesto oplenili in naropano bogastvo spravili pred mestno obzidje, so vrata lepo zaprli in mesto zažgali. Mesto je do tal pogorelo z vsemi uradnimi poslopji vred. Velik del prebivalstva se niti rešiti ni mogel. Le nekaterim se je posrečilo uteči in najti zavetja pri japonski garniziji, ki je blizu mestca, a je roparski napad nikakor ni gnil, med tem ko je bila policija kmalu razorožena in pobita. Šele v jutranjih urah je prišla na pomoč oborožena vojaška sila, ki je roparje odgnala s plenom vred.

Švica najboljše razsvetljena država v Evropi

Po nedavno izvršeni raziskovanju znaša poraba električne energije v Švici za razsvetljavo 47 kw. ur letno na prebivalca, dočim znaša srednja letna poraba za vso Evropo na prebivalca samo okrog 20 kw. ur. V Bernu znaša poraba električne energije za razsvetljavo 120 kw. ur na prebivalca. Protivrednost v ta namen vporabljenе energije se ceni na 80 milijonov frankov.

Za bolnike s sladkorno boleznijo.

Mangold.

Iz listov izrežeš glavno žilo in zelenje pripraviš ko špinaco. Zile razrežeš na enakomerne koščke, jih opereš, kuhaš v slani vodi do mehkega, obliješ s smetano in presnim maslom in še osoliš.

Jabolčna juha.

Dva jabolka umiješ, iztrebiš, z olupkom vred razrežeš na kose, obliješ s sokom 1 limone in tri črti litra vode, dodaš 1 g riževe moke. To skuhaš in daš hladno na mizo.

Rudolf Timmermans:

Junaki iz Alcázarja

Krog polnoči se vrne Lecanda židane volje: Franco ima v Maroku vso oblast v rokah. Marokanske redne čete in Tercio, španska tujska legija, ki sestoji iz osemdeset odstotkov Špancev, najboljše, v bojih preizkušene čete Španije, so v Francovi oblasti. Pa ne samo to! V Pamploni je general Mola napovedal vojno stanje. Madridska vlada je odstavila generala Cabanellasa in Queipa de Llana, torej sta se tudi Zaragosa in Sevilla dvignili zoper vladno. Radio Ceuta je sporočil, da se bodo čete skoraj izkrcale na španskih tleh.

Polkovnik Moscardó mirno posluša sporočilo. Odločil se je. Še zmeraj je to jako drzno početje, da se upre, a zdaj ima vrtoglava drznost svoj pomen. Zdaj ni drugega, ko da se je treba pridružiti splošnemu španskemu gibanju. Pa čeprav bi ta peščica mož v Toledo za nekaj časa podlegla sovražniku in bi svojo drznost plačala s smrtjo, pa bi vsaj pritegnili močna krdela rdečih čet na Alcázar, bi preprečili njih naskok na narodno prebujenje in bi pridobili Francu prostora in časa, da bi zasedel brez prask vse višine, ki so za nekaj več ko 100 kilometrov zahodno od Madrida in bi bilo to največjega pomena v borbi za glavno mesto.

Če bi se pa Alcázar vdal, povsili zastavo, tedaj bi se za ono višavje razvnela krvava bitka, ki bi mogoče tisočem Špancev ugrabila življenje. Pri Bogu —, za to ceno je vredno napeti vse sile!

V neki madridski kavarni sedi devet kadetov iz toledskega Alcázarja. Seveda so v civilu, zakaj uniforma bi preveč bodla v oči.

Nemirni so, nervozni. Kaj naj store? Ali se naj v Madridu kam prijavijo? Ali naj gredo v Toledo? A le kako je ondi?

Tedaj stoji stotnik iznenada pri njihovi mizi.

»Hola! Que tal?«

Pravočasno mu še uspe, da zabrani kadetom vojaški pozdrav. Ta bi bila lepa! Devet »skromnih« civilistov, ki 19. julija nekega civilista vojaško pozdravljajo v Madridu! In mogoče še vzklíknejo: »A sus ordenes, mi capitán!« Da bi jih rdeči milicniki kar koj odgnali!

Ze sedi za njihovo mizo.

»Camarero, un café solo! No, kako je z vami?«

»Če ste prišli zato, da nas odvedete v Toledo, potem nam je zelo dobro.«

»V redu! — Mislim, da se čez poldrugo uro odpeljemo, da ne bomo prepozno prišli. — Torej še utegneta doma posloviti!«

Zvečer se stotnik Vela javi polkovniku Moscardóju. Rad bi za minuto govoril z njim.

Moscardó, ki je ves v svojih načrtih in predurkih, od katerih toliko zavisi, na kratko in zamišljeno pokima.

Stotnik Vela vstopi.

»Mi coronel! Devet kadetov iz Madrida se pokorno javlja!«

Moscardó plane kvišku. Svetla radost mu razvedri poteze lica, ki so sicer tako resne. Pokliče kadete, ki čakajo zunaj.

Celoletna naročnina na: Leposlovno in ljudsko knjižnico Zbirko domačih pisateljev Zbirko mladinskih spisov 1 vezanib knjig mesečno Din 23- 3 vezane knjige mesečno Din 11- 4 vezane knjige mesečno Din 9- JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

**ČLOVEK SLEDI NARAVO
TER SE ZA POMLAD
OBLEČE V NOVO!**

TIVAR OBLEKE

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pečilna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Velikonočna darila po znatno znižanih cenah, v veliki izbiri in najboljši kakovosti, priporočila cenjenemu občinstvu trdka

F. M. SCHMITT

Pred škofo 2 LJUBLJANA Lingarjeva 4

Ogled blaga in cen brezplačno!

Prodamo

Velikonočne šunke

Kleševje in Wögerer-jeve, kakor tudi namočen polenovko — dobite pri: I. Buzzolini, Lingarjeva ulica. (1)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik

Bohričeva 5 Telefon 20-55

Moške šofe

velika izbira, najceneje Goričar, Sv. Petra c. 29

Stampiljke

izdelujem po najnižji ceni. Franc Dolenc, Maribor, Aleksandrova cesta 35.

Za pomladno sezono!

Ročne torbice, najnovejša oblika, potni kovčki v vsaki velikosti, nahrbtniki, športni pasovi, nogometne žoge itd. Velika izbira po najnižji ceni. Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Tri nemške kvalitete znamke:

»Kappel« pisalni stroji, »Brennabor« dvokolesa, »Mundlos« šivalni stroji! General zastopstvo Klein- dienst & Posch, Maribor, Aleksandrova cesta 44.

Pogrebni zavod Gajšek Ivan, Ljubljana.

Zalostnega srca naznanjamo, da je naš ljubljeni soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Alozij Mahnič

zvaničnik drž. železnice

danes, po kratki, hudi bolezni, previden s sv. zakramenti, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb dragega pokojnika bo dne 23. marca 1937 ob pol 5 iz hiše žalosti Tržaška cesta 3 na Viču na pokopališče na Viču. Ljubljana, dne 21. marca 1937.

Zalujoči: Pavla, soproga; Lojze, Angela, Marjan, otroci; Emilija, Marija, sestre; Josip, Ivan, Franc, bratje — in ostalo sorodstvo.

Po plačilo k Bogu je šel zvest služabnik Gospodov

Francišek Rajčević

beneficiat v Vogljah pri Kranju

ki je dne 20. marca 1937 v ljubljanskem Leonišču mirno in bogu- vdano umrl, ko je bil v 73 letu starosti in v 47 letu na dobrih delih za Boga in za duše tako zaslužnega duhovništva.

Njegovo truplo je bilo včeraj prepeljano v Voglje, odkoder bo jutri, v torek, ob 10 prenešeno v Senčur in po slovesnem pogrebnem opravilu na župnijskem pokopališču pokopano, da počaka častiljivega vstajenja na sodni dan.

Molimo za blagega gospoda, da bo tudi on prosil pri Bogu za nas.

Senčur pri Kranju, dne 22. marca 1937.

Vavpetič Franc, župnik,

v imenu župnijske duhovščine in vogljske duhovnije.

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje trdka Kar-Prelog, Ljubljana. Zidovska ulica in Stari trg (1)

15 Din

stane popolnoma nova gramofonska plošča svetovne znamenje Homocort. Prvovrstne gramofone pod nabavno ceno - nudi, dokler traja zaloga: Ljubljana, Šiška, Jernejeva št. 25. (1)

Erfurtska semena

pristna, dobite v trgovini Pintar, Gospodarska 14 (Novi Svet). (1)

Nogavice, rokavice

srajce, kravate, modne potrebščine najceneje pri trdki

Jos. PETELINC, Ljubljana

(za vodo, blizu Prešernovega spomenika. Telefon 29-13.

Vinske trte

zlahtnina, bela in rdeča, zametova črnina in modra portugalka, po 1 Din — ima naprodaj trsnica Ferle Janko, Svibno, p. Raljska c. 17, Ljubljana. (1)

Modroce

otomane, divane itd., naročite najceneje pri Ivanu Habiču, tapetniku, Poljska c. 17, Ljubljana.

Kuhinjska kredenca

dobro ohranjena — takoj poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod 4571

Moško perilo za pomlad

v ogromni izbiri po najnižjih tovarniških cenah se dobi pri »Kreko«, Tavčarjeva ulica 3. (1)

Pohištvo

Spalnice 6400 Din

orehova korenina, politirane, s petletno garancijo. Velika razstavna zaloga. Pohištvo Malenšek, Ljubljana, Dravljica. (5)

Zasluzek

1000 dinarjev

in tudi več lahko zaslužite s primerno majhnim investiranjem, mesečno z delom doma. Pošljem materijal, prevzamem gotove izdelke. — Zahtevajte prospekte, priložite znamko. — »Hemipa«, Pančevo. Braće Jovanović br. 20.

Posestva

Posestvo dela ti skrbi! Oglas tuoj kupca brž dobi. A če v skrbih si za denar, boš hitro kupil gospodarja!

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno obražen posredovalec. Cesta 29. oktobra 6. telefon 37-33. — ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Vila Ruša ob Boh. jezeru naprodaj. — Informacije: Goljevšek, Ljubljana, Gledališka 16. (p)

Denar

Denar — sveta stvar! Denar plačajo vsi oglaševalci. Na kaj bi si ga kupili? Zato tebi tar.

Ai. Planinšek, Ljubljana

Beethovnova 14/I, telefon 35-10. vnovči vloge vseh denarnih zavodov najkulantneje takoj v gotovini in daje informacije brezplačno. (d)

Posojila dajemo

državnim in privatnim namoščencem v Ljubljani v gotovini in blagovnih bonih Hermes. Informacije Tavčarjeva 2. (d)

Vajenci

Ce hočeš mošt — biš. Začni se miati učiti. Va stara leta boš vesel oglašom našim hrlo pol

Učno mesto

v trgovini, v mestu ali na deželi, iščem za krščansko vzgojenega 15 letnega krepkega dekleta z 2 razr. meščanske šole. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4567. (v)

Kúpimo

Denarja v teku kot pečka. Prati radi bi ti dali ga. Kar nudiš nam vse kupim. In vse poštem plačamo.

Vsakovrstna

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Auto-motor

Ce hočeš hitro daleč priti, moraš avto si kupiti. Vse bi delal rad. motorjem? Glej, jaz s njim že davno orjem!

Diesel-Rohöl tovarni auto 2—3 tonski, malo rabljen. kupi Simon Weiss, Sombor. (k)

Avto znamke »Hudson« tipa 1935 — naprodaj. Informacije: Goljevšek, Ljubljana, Gledališka 16.

Poizvedbe

Lovski pes jazbečar

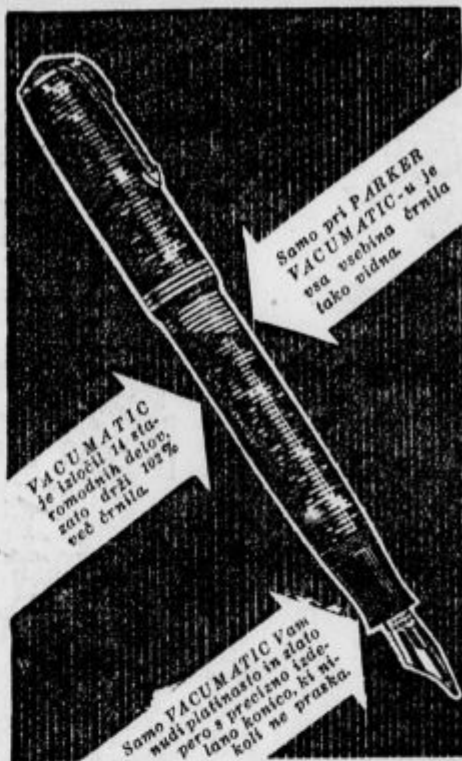
je pobegnil. Odda naj se ga pri »Elites«, Prešernova ulica. (r)

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Tvrševa cesta

(palača Poštni dom)

PRIMERJAJTE IN PREPRIČALI SE BOSTE: PARKER VACUMATIC JE V VSAKEM OZIRU BOLJŠI

Vpogledajte, da PARKER VACUMATIC drži 102% več črnila, in da se mu obseg ni povečal in sicer zato, ker nima gumijastega rezervarja, ventila, ne sesalke na vzvod kakor nalivna perena drugih izdelkov, ki zaradi tega tekom časa postanejo neuporabna.

VACUMATIC Vam vedno pokaže, koliko črnila je še v njem in torej še več dni naprej veste, kdaj ga je treba znova napolniti, in zato ni neprijetnih iznenadenj.

Preizkusite končno tudi samo pero, PARKER-jevo platinasto in zlato pero, čigar konica je izdelana z največjo pahljivostjo ter se nikdar ne zatika ali praska. STANDARD model imajo popolno zlato pero.

Obiščite najbližje trgovino PARKER nalivnih peres in prepričajte se s primerjanjem s drugimi nalivnimi peresi o boljših lastnostih VACUMATICA-a.

Parker VACUMATIC

MAXIMA Din 750— MAJOR Din 600— SLENDER Din 500— STANDARD Din 450— s prikladnimi svinčniki Din 250— in 350—

PARKER QUINK-Drugih navadnih črnil

NOTTER I DRUG, GUNDULICEVA ul. 5, ZAGREB.

Meteor pade z neba

63.

Rešitev zagonetke.

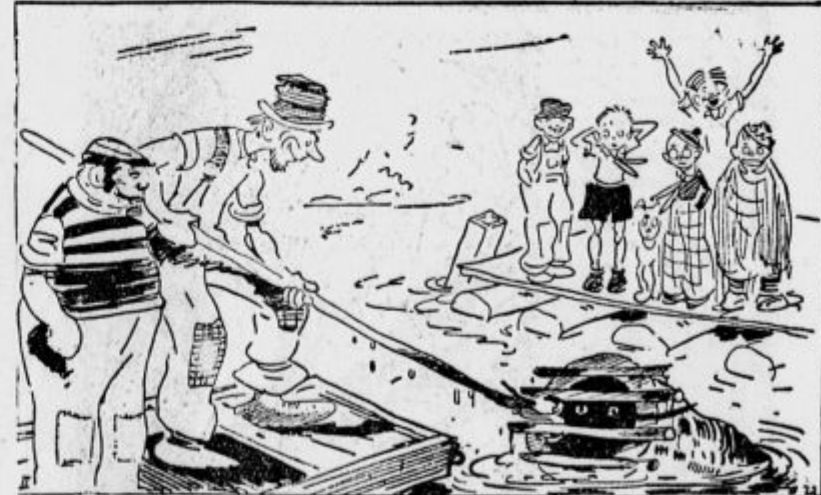

Ko je zmešnjava na splavu priklopila do vrhunca, sta odnekod priveslala s svojim čolnom dva ribiča.

»Halo, dečki!« je zakričal eden izmed njiju. »Kaj pa vi tukaj? Ribe smemo loviti samo mi ribiči.«

»Saj ne lovimo rib,« je odgovoril Tinček. »Meteor iščemo, pa je sam peklenšček na dnu reke.«

»Peklenšček?« se je zgrohotal ribič. »No, tega bomo pa takoj privlekli na dan!«

Z dolgim drogom, ki je imel na koncu ostro zakrivljen kavelj, je začel broditi po reki. Čez nekaj časa je res privlekel »peklenščaka« na dan. Ta peklenšček je bil — votlo drevesno deblo...

Sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno poročilo, da je na cvetno nedeljo popoldne po dolgem trpljenju umrla naša dobra mama in tašča

Marija Vrhunc vd., roj. Kozina

Pogreb bo danes, dne 23. marca ob pol petih iz mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Pokopnico priporočamo v molitev!

Ljubljana, Radeče pri Zidanem mostu, dne 23. marca 1937.

Josip, sin; Ida, hči; Ivanka, snaha.

Še en govor predsednika vlade o zunanji politiki naše države

V odgovor na razne kritike o zunanji politiki je predsednik vlade dr. Stojadinović imel naslednji govor:

Gospodje senatorji! Iz spoštovanja do gospodov predgovornikov, posebno pa iz spoštovanja do te visoke zbornice, katere član sem, naj z nekaj besedami odgovorim na te kritike, ki so se tu slišale o zunanji politiki.

Mislím, da mi boste priznali, gospodje senatorji, da je položaj zunanjega ministra pri takšnem odgovoru mnogo težji, kakor položaj govornikov iz opozicije, ki svobodno kritikujejo in se poslužujejo argumentov, ki se jim zde najprimernejši, ne da bi pri tem nosili kakšno odgovornost, in ne da bi trpeli kakšno škodo niti tedaj, kadar nimajo prav. (Ploskanje na desnici.)

Gospodje iz opozicije so se iz pomanjkanja argumentacije posluževali velikih besed. Tako so, govoreč o notranji politiki, dejali: »Izdali ste našo ustavo, izdali ste oporoko pokojnega kralja! V zunanji politiki pa govorite: Izdali ste naše zavezništvo, a če bi bili mi na vladi, bi ustavo spoštovali, kakor bi spoštovali oporoko pok. kralja in kakšno zunanjo politiko bi vodili!«

Gospodje! Videli smo to gospodo iz jugoslovanske nacionalne stranke pri delu in reči morem, danes smo to: omenjam jih, a vrnili se ne bodo (odobrovanje in ploskanje).

Gospodje iz opozicije so danes tu trdili, da razmerje med državami Male antante ni tako trdno, kakor je nekoč bilo. In potem so prišli z argumenti. Pozorno sem jih poslušal, vse njihove argumente sem pazljivo zapisal in dovolite mi, da jih omenim. Evo, kaj govoré:

Pozabljeni gospod Jorga

»Ugledni romunski učenjak dr. Jorga je rekel v romunskem senatu, da je bil dr. Stojadinović ne-lojalen, ker ni o pravem času obvestil romunske vlade o sklenitvi pakta prijateljstva z Bolgarijo. (Jovo Banjanin: Tega mi nismo rekli!) Dobro! nadaljuje dr. Stojadinović. Če se vi odrečete svoje lastne kritike, je to druga stvar. (Banjanin: Kdo je to rekel?) Gospoda Jorga je citiral dr. Andjelino-
vič. (Dr. Andjelino-
vič: Omenil sem besede g. Jorga. Utemeljejem svoj sum.) Dobro, rekli ste torej: Beseda g. Jorga utemeljuje sum g. Andjelino-
viča. Toda, gospodje senatorji, g. Jorga je govoril v romunskem senatu popolnoma neinformiran. Sicer je pa on profesor in je morda pozabil nekatere stvari. (Smeh, vzkliki na levi: Tudi g. Djordjevič je profesor!) G. Jorga je univerzitetni profesor in kot tak ima vsekako več pravice do pozabljenja kakor navaden gimnazijski profesor. (Smeh.) Jorga je rekel, da romunska vlada ni o pravem času dobila obvestila, toda takoj nato je vstal, da to demantira, ne dr. Milan Stojadinović, da bi govoril pro domo sua, temveč je vstal g. Antonescu, vstal je odgovorni zunanji minister romunske vlade in pri prič demantiral Jorgo. Za vsakogar, ki ne bi hotel biti bolj Romun. Kakor so Romuni sami, bi bilo to zadosti. Toda, da se to vprašanje na novo načne, in da bo argument za presojo razmerja med našo in romunsko vlado, razmerja, ki je zares zelo pri-
erčno, prijateljsko in iskreno, da se to pokvari, gos-
podje, tega argumenta ne morem smatrati za resnega.

Neresni argumenti opozicije

Drugi argument je bil 1. april preteklega leta, ko smo na Dunaju protestirali zaradi spremembe vojaškega statusa, ki se je nanj Avstrija obvezala s saintgermansko mirovno pogodbo. G. Andjelino-
vič je ugotovil nekaj, o čemer ni nihče dvomil, ne-
kaj, kar je točno in kar vsi priznamo, da so namreč ministri Male antante prišli drug za drugim v du-
najske ministristvo. Toda, gospodje, ti ministri so
potem prihajali drug za drugim, po našem po-
prejšnjem dogovoru, in so izročili identično bese-
dilo note. Tisto, kar je izročil romunski minister,
je izročil tudi češkoslovaški in jugoslovanski. To-
rej se je baš pri tej priložnosti vnovič ugotovilo
popolno soglasje vseh treh držav Male antante.
In če Mala antanta ravna tako sporazumno v tak-
šnem primeru, pa vendar trdite, da je vsakdo ravnal na lastno pest, mi je žal, gospodje, da moram
reči, da tudi tega argumenta ne morem sprejeti
kot točnega.

Simpatije opozicije do sovjetske vlade

Dalje se je govorilo: Vsaka vlada vodi v Mali antanti neko svojo politiko. Poglejte Sovjetsko Ru-
sijo. Drugi člani Male antante so jo priznali, mi
pa ne. Dalje se govori, da gremo v prijateljstvu
z Nemčijo dalje, kakor Češkoslovaška itd.

Gospodje, na podlagi dejstev, ki so delno že
objavljena, n. pr. s komunikacijem v Bratislavi, ob-
javljenim 14. septembra lanskega leta, vam lahko
zagotovim, da smo prav v tej stvari razpravljali
in da smo dobili nevezane roke, da v določenih
vprašanjih z določenimi državami in v določenem
obsegu vsaka izmed držav Male antante ima lahko
svobodo. To je ugotovljeno v uradnem komunikatu
14. septembra. Tu se je, gospodje, mislilo baš na
sovjetsko Rusijo. Kajti znano vam je, da so tu tri
graduacije. Jugoslavija sploh nima diplomatskega
razmerja s sovjetsko Rusijo. Romunija ima
to razmerje, nima pa nobenega pakta, a Češko-
slovaška ne samo da je obnovila diplomatsko raz-
merje s sovjetsko Rusijo, temveč je sklenila tudi
poseben pakt o vzajemni pomoči leta 1936. Tu so
torej tri graduacije in ni res, da bi Jugoslavija vo-
dila kakšno posebno politiko izven drugih držav,
temveč smo tu soglasni. Torej so tu tri različna
stanja, izvirajoča tudi iz zemljepisnega položaja teh
treh držav, stanja, glede katerih smo vsi edini, da
naj takšno bo in da naj takšno za zdaj ostane.
To smo ugotovili z našim uradnim komunikacijem v
Bratislavi.

Mala antanta je slejkoprej slozna

Glede tega, da nismo priznali Rusije in da to
slabi Malo antanto, moram reči, da ta argument ni
resen. Ne vem, kaj bi v tem trenutku mogel več
reči o odnosu do Češkoslovaške. Toda zadosti je,
če omenim to, da bomo imeli prve dni meseca
aprila dr. Krofte in g. Antonescu, zunanjih mini-
strov Češkoslovaške in Romunije, nekaj dni po-
zneje pa še visoki obisk poglavarja češkoslovaške
republike dr. Beneša. (Viharni vzkliki: Živel!) Iz
tega, gospodje, se vidi, da že ti obiski dokazujejo,
kakšno je razmerje med državami Male antante,
kako pristrano je in prijateljsko. (Odobrovanje na
desni.)

Pakt z Bolgarijo

Gospodje! Kolega dr. Andjelino-
vič je nato pre-
šel na bolgarski pakt in ugotovil, da naš sporazum
z Bolgarijo ni v korist Balkanske zveze in da smo
se v Atenah morali opravičevati glede naših dogo-
vorov z Bolgarijo.

Nič ni na tem resnice. Spet v obliki uradnega
dokumenta, ki smo ga objavili, smo ugotovili dne
18. februarja letos v Atenah, da je stalni svet držav
Balkanske zveze sprejel z zadovoljstvom na znanje
sklenitev pakta prijateljstva med Bolgarijo in Ju-
goslavijo, ki sta ga obe državi podpisali 24. janu-
arja 1937. Stalni svet Balkanske zveze je ugotovil,
da ta pakt ustreza popolnoma ciljem Balkanske
zveze, to je ohraniti in konsolidaciji miru na Bal-
kanu. Zatorej smatra svet Balkanske zveze ta pakt
med Jugoslavijo in Bolgarijo o medsebojnem prija-
telstvu, da vsebuje dragocen prispevek medseboj-
nega prijateljskega sodelovanja med vsemi Balkan-
skimi narodi. To je, gospodje, komuniké, ki so ga
podpisali ministri zunanjih držav Grčije, Turčije,
Romunije in Jugoslavije. Tudi ta komuniké je naj-
boljši demantir glasov, kakor da bi bil naš spo-
razum z Bolgarijo zrahljal osnove naše zveze z
državami Balkanske zveze.

G. Andjelino-
vič je na koncu dejal, da vodimo
politiko prijaznosti do vseh, da nimamo z ni-
komur kakšne tesnejše zveze.

Ze večkrat sem rekel, da se ta opora nahaja
v naših zvezah s sosedomi iz Balkanske zveze in
Male antante in da ta zveza predstavlja pet držav
z več ko 70 milijonov ljudi. Ta zveza je opora, na
katero se more Jugoslavija prav dobro in mirno
naslanjati.

Mir v Evropi se bo ohranil

Gospodje! Tu so nekateri omenjali še neke
odnose glede dogodkov na Španskem. Dopoldne
nisem maral o tem govoriti, ker mislim, da je o
tem vprašanju stališče naše vlade zadosti znano in
kakor veste, smo zavzeli to stališče popolne ne-
vtralnosti skupaj z mnogimi drugimi državami.
Obžalujemo špansko vojno kot nesrečo za ta na-
rod, ne želimo pa ničesar drugega, kakor da se ta
vojna čimprej konča in da pride tako čimprej do
reda in miru v tej državi. Naša absolutna nevtral-
nost se je v tem pogledu pokazala že večkrat, a
dogodki sami smejo biti dober barometer, in sicer
barometer, ki kaže optimistično na mir v Evropi,
da evropske države ne žele vojne; če bi jo želele,
bi bile že zdavnaj našle na Španskem zadosti raz-
logov, da takšno vojno povzročé. A ker do te vojne
ni prišlo, sem prišel do optimističnega sklepa, da
se bo v Evropi mir ohranil.

Bilo je tu tudi govora o konkordatu s sveto
stolico. Ker so se o tem vprašanju pred časom
in na zelo nesrečen način iznesle tolike netočne
stvari in nedokumentirane kritike, bi me pripe-
ljalo predaleč, če bi se spuščal v to vprašanje. Ali
ker je to vprašanje, ki stoji pred ratifikacijo pred
narodnim predstavništvom, si pridružujem pravico
o njem govoriti, ko pride na dnevni red.

Proti rovarjenju Kominterne

Postavili ste mi, gospodje senatorji, vprašanje,
kaj je z našim razmerjem do sovjeto-
v. O tem
nisem govoril zato, ker vam nisem imel ničesar
novega povedati v tem pogledu. A danes sem si-
šal, da nekateri gospodje posebno zahtevajo in že
in mislijo, da je potrebno, da tudi naša država pri-
zna sovjetsko Rusijo, posatljavajoč to državo v vrsto
tistih, ki žele mir v Evropi. Imamo pa, gospodje
senatorji, dva mira, enega zunanjega na meji, in
drugega notranjega, socialni mir vsake države.
Nočem odrekati, da vodijo sovjeti miroljubno po-
litiko, ki naj jih ne potegne v odkrito vojno na
njihovih mejah. Nočem odrekati tudi tega ne, da
si sovjeti hudo prizadevajo, da ohranijo mir v no-
tranjosti svoje države in to na hudo drastičen na-
čin in z zelo drastičnimi sredstvi. Toda, gospodje,
nam tu v Jugoslaviji je potrebno še eno poročilo,
ki ga do danes od sovjetske vlade še nismo dobili,
in to poročilo je, da se sovjeti ne bodo vmešavali
v naše notranje zadeve. (Viharno odobrovanje na
desnici.) Včeraj, gospodje, ste vznemirjeni slišali
besede, ki jih je senator Milan Popović tu govoril
glede komunistične agitacije na naših univerzah.
Vse dotlej, dokler sovjeti ne prenehajo komunistič-
ne agitacije pri nas, ne more biti govora o pri-
znanju sovjetske vlade. (Viharno odobrovanje na
desnici.)

Slovenci in Hrvati imamo 5 poslanihkov

G. dr. Kramer se je poleg argumentov, na ka-
tere sem že odgovoril, dotaknil tudi naše diplomatske
službe in rekel, da je treba našo diplomacijo
napraviti bolj jugoslovansko tako, da bodo na naj-
višjih mestih naše diplomatske službe v tujini ne
le Srbi, temveč tudi Hrvati in Slovenci. Glede tega
vam lahko predložim statistične podatke. Ko sem
prišel v zunanje ministristvo, sem našel na položajih
naših pooblaščenih ministrov samo enega Hrvata in
nobenega Slovenca. Sedaj, gospodje, lahko rečem,
da imamo enega Slovenca v tujini kot pooblašče-
nega ministra in ne enega Hrvata, marveč štiri
Hrvate na mestih pooblaščenih ministrov Jugosla-
vije v tujini. Zato se mi ne more očitati, da bi ne
bil v personalni politiki svojega resora ta moment
upošteval. (Dr. Kramer: Tega nisem očital v tem
smislu.)

Tako sem razumel vaš očitek, odgovarja dr.
Stojadinović. (Dr. Kramer: Jaz sem govoril o orga-
nizaciji diplomatske službe od začetka Jugoslavije.)

Dr. Stojadinović: Gospod kolega, nisem odgo-
voren za vse od začetka Jugoslavije. Odgovoren
sem samo za to, kar delam. Tu sem slišal govor,
ki se je začel z evropsko vojno, in v katerem so
zanjo nalogali odgovornost tej vladi.

Naša politika napram Italiji

Gospodje! Tovariš dr. Kramer je nato govoril
o naših odnosih s sosednjo kraljevino Italijo in
dejal: »Mislim, da se vrše pogajanja, toda vse kaže,
da smo zamudili pravi trenutek za ta pogajanja.«
Tovariš Kramer pravi, da bi jih bili morali voditi
tedaj, ko se je Italija nahajala v najtežjem polo-
žaju, ko je bila zapletena v abesinsko vojno. Tedaj
je bil trenutek ko bi bili mogli doseči od Italije
vse koristi. Ne vem, kako bi bil to tovariš dr.
Kramer izpeljal. Opozoriti vas hočem na tole:

Medtem ko je trajala vojna v Abesiniji, so
Italijo v Ženevi proglasili za napadalca in smo mo-
rali na podlagi sklepa Zveze narodov tako kakor

druge države izvajati proti Italiji sankcije. Ne vem,
kako bi mogli z državo, proti kateri izvajamo sank-
cije, hkratu sklepiti prijateljstvo. Te kvadrature
kroga, priznam, da ne bi bil mogel izvesti tudi te-
daj, če bi mi bil dr. Kramer povedal leto dni
prej. (Odobrovanje pri večini.)

Sitni gospod Banjanin

G. tovariš Banjanin je nato govoril o gentle-
manskem sporazumu. Dejal je, da sem to pogodbo
napačno tolmačil. V gentlemenemskem sporazumu med
Italijo in Anglijo je rečeno, da sta vladit Velike
Britanije in Italije sklenili spoštovati pravice in in-
terese vseh dežel ob Sredozemskem morju. Dalje
pravi pogodba, da sta ti državi soglasni v tem, da
nimata nobenih namenov, ne želja, da bi se iz-
premenil teritorialni status držav v sredozemski
kotlini. To je gospodje, zapisano v listini, ki je bila
javno objavljena. Ko to čitam, naj navedem tudi
izjavo g. Edena, ki je izšla v naših listih, ko je na
interpelacijo nekega poslanca v angleškem parla-
mentu na vprašanje, ali je upošteval legitimne in-
terese v Jugoslaviji, pri pogajanjih z Italijo odgo-
voril, da more to z zadovoljstvom potrditi.

Če to izjavo primerjate z besedilom, ki sem ga
pravkar prečital, kaj naj še pristavim, da bi še
bolj potrdil točnost izjave, ki sem jo pred dnevi
podal v skupščini.

Zbližanje z Madjarsko

Gospodje! G. Banjanin je govoril o zboljšanju
naših stikov z Madjarsko in mi je v tej zvezi očital
tudi to, da je na neko konferenco v Budimpešti
odšlo mnogo večje število senatorjev in poslancev,
kakor jih navadno odhaja na podobne konference.
Mi ni znano, ali je bil on v Budimpešti, vem pa,
da jih je bilo iz njegove stranke precej. Če bi bili
smatrali, da jih je preveč, gospodje, bi se bili
mogli žrtvovati za domovino in ostati v Belgradu.
Vsekakor je pa, gospodje, v vsej tej zadevi naj-
važnejše to, da veste, da vlada ni nikoli nameravala
skleniti posebne pogodbe s sosednjo Madjarsko
brez vednosti in odobrovanja naših zaveznikov v
Mali zvezi brez Romunije in Češkoslovaške. (Pri-
trjevanje na desnici.)

Minister Stošević o uredbah za vseučiliške profesorje

Na koncu svojega ekspozija v senatu je pro-
svetni minister dr. Stošević obrazložil tudi dvoj-
dopolnil k univerzitetnemu zakonu, ki se tiče
položaja vseučiliških profesorjev. V naslednjem
sledí točno besedilo tega dela ministrovega go-
vora:

Prva uredba, ki jo predlaga, je ta, da se mo-
rejo redni in izredni vseučiliški profesorji tudi
brez njihove prošnje na predlog prosvetnega mi-
nistra upokojiti prej, nego so dosegli 70 let sta-
rosti, to pa v primeru, da so že dosegli 35 let
dejanjske državne službe in dosegli 65 let sta-
rosti.

Druga uredba ima za cilj, da prevede izred-
nega profesorja v pogledu početne plačilne sku-
pine od IV/1 na IV/2, rednega profesorja pa od
II/2 na III/2.

Po obstoječih zakonskih predpisih vseučiliških
profesorjev ni mogoče brez njihovega pristanka
upokojiti pred dovršenim 70. letom njihovega živ-
ljenja in pred 35 dovršenimi leti državne službe.
Ako pa so dosegli 35 let dejanske državne službe,
jih mora država upokojiti, ako za to prosijo in si-
cer v roku enega meseca. Z drugimi besedami,
država jih v tem primeru ne more prisiliti, da bi
še naprej služili, če tudi bi to želela. Gre torej
za privilegij posebne vrste, ki ga vseučiliški pro-
fesorji pred uveljavljenjem zakona o državnih
uradnikih iz l. 1931 niso uživali in ki ga nobena
druga skupina državnih uradnikov ne uživa, naj
se nahaja na kakršnemkoli položaju.

Kraljevska vlada je prepričana, da vseučiliški
profesorji v svojem težavnem delu na polju znan-
stva in znanstvenega raziskovanja svojo umsko in
telesno moč bolj izčrpajo kakor drugi, ali vsaj,
če že ne hitreje, pa vsaj tako hitro kakor ostali
državni uradniki. Iz tega razloga je vlada sma-
trala, da je potrebno, da se ustvari zakonska mož-
nost za upokojitve v zgoraj omenjenih mejah, ako
tako zahtevajo interesi službe. S posebnim po-
vdarkom naglašam, da to možnost dobiva mini-
ster prosvete, ki se je lahko poslužil, ali pa tudi
ne poslužil. Potemtakem ostaja tudi še nadalje
možnost, da se vseučiliški profesorji obdržé
v službi tudi po 65. letu starosti in po 35 letih
državne službe, ako svoj poklic lahko brez težav
opravljajo. S to uredbo je vzpostavljeno skoraj
isto stanje, ki je obstajalo na osnovi zakona o
univerzah pred uveljavljenjem zakona o državnih
uradnikih iz l. 1931. Ta uredba nikakor ne od-
stranjuje stalnosti profesorjev, kot to nekateri
trde, kajti v resnici ohranijo profesorji svojo stal-
nost do 65. leta svojega življenja in do dovrše-
nega 35. leta svoje službe. Šele potem lahko nji-
hova stalnost pride v vprašanje, toda samo v
primeru, ako pride v vprašanje tudi njihova epo-
sobnost za službo.

Ravno tako ta odredba tudi ne zmanjšuje
avtonomije vseučilišč, še manj pa jo v katerem-
koli oziru okrnjuje, kot to nekateri brez vsake
osnove trde. Gospodje, ki to očita, se ne spomi-
njajo ali se nočejo spominjati, da je avtonomija
zelo dobro funkcionirala od ustvaritve vseučilišč
do l. 1931 tudi brez te razlike od petih let, a
nikomur ni padlo v glavo, da bi trdil, da je bila
avtonomija okrnjena.

Nadalje očita to tej odredbi, da imajo fakul-
tete, kot je na primer filozofska, kjer posamezne
discipline poučujejo, in sicer z velikim uspehom
poučujejo, poedini starejši profesorji brez nara-
ščaja, ki bi jim mogel na stolicah naslediti, veliko
škodo, ker je vojna aktivnost mladejša naraščaja
ravno na teh naučnih poljih padla. Ako bi se šefi
imenovanih stolic upokojo, bi te naučne disci-
pline bile v pravem pomenu besede ogrožene.
To je, gospodje senatorji, za nas vse zelo žalostno
odkrite. Mi se moramo resno vprašati: Če 35 let
stalne službe ni bilo zadosti, da med tolikimi mladi-
mi vseučiliškimi generacijami najdemo dovolj
negi naraščaja, ki bi bil sposoben, da zasede po-
samezne stolice, potem moramo dvomiti, da se bo
to posrečilo v nadaljnjih dveh, treh letih, ko
bodo dotični šefi stolic po sili zakona itak mo-
rali oditi v pokoj. Če se nam še ta poslednja nada
ne uresniči, kaj bomo počeli potem s temi sto-
licami. Jaz osebno nisem v tem pogledu noben

Ugled Jugoslavije

Gospodje so dalje rekli, da vodimo novo po-
litiko in da ravnamo z vsemi državami lepo. Žal
mi je, da je g. Grga Andjelino-
vič kot naš minister v tujini, da je naš ugledni
tovariš dejal, da je naša politika sedaj podobna
politiki »Pomozi Bog čaršijo na obe strane«, tako
da bi se moglo reči, da je to cinčarska politika.
Nisem še slišal, da bi bil v katerikoli državi mož
kakšnega ugleda dejal podobno o politiki svoje
dežele.

Gospodje! Vsi, ki so potovali v tujino, vsi ki
čitajo tuje liste, vsi ki spremljajo dogodke zunanje
politike, so se mogli prepričati, da je ugled Jugo-
slavije sedaj mnogo večji, kakor je bil kdajkoli.
(Pritrjevanje in ploskanje na desnici.) Tu smo po-
jasnjevali svoja stališča. S svoje strani lahko re-
čem tole: Naše stališče kraljevske vlade v zunanji
politiki odobrava velika stranka JRZ, v kateri je
večina Srbov, večina Muslimanov in večina naših
slovenskih bratov! Ne vem pa, gospodje, kdo po-
pira stališče, ki ga zastopa g. Banjanin in Grga
Andjelino-
vič. (Živahno odobrovanje.)

Pozdrav predsedniku dr. Benešu

Gospodje senatorji! Nočem vas mučiti z no-
vim govorom, želim omeniti veliko in visoko osebo-
nost, predsednika dr. Beneša in govoriti o nje-
govem prihodu v Belgrad. Nisem hotel citirati besed
g. Krofte. Toda sedaj pa hočem povedati, kaj
pravi g. Krofte na 25. strani svoje razprave.

»V svojem govoru meseca februarja 1937 je
g. Stojadinović ponovno izjavil, da je Mala zveza
osnova njegove politike.« Gospodje, g. Krofte pravi
dalje: »Sploh pa se mi ni treba dolgo zadrževati
pri vprašanju naših medsebojnih stikov z Jugo-
slavijo. Mislim, da se bo značaj teh stikov najlepše
manifestiral pred vsem svetom z obiskom, ki ga bo
storil v Belgradu predsednik češkoslovaške repub-
like g. Beneš na povabilo Nj. Vis. kneza namest-
nika Pavla.«

Gospodje! Že januarja meseca je g. Krofte na-
povedal v listih, da pride g. dr. Beneš v Belgrad. O
tem je pisalo tuje časopise. Če mi še nismo obja-
vili točnega datuma in ure prihoda, se to ni go-
dilo za to, da bi preprečili, da bi te manifestacije
ne bile takšne, kakršne bi morale biti. To odločno
odklanam. Brez dvoma gre za drugačne obzire.
G. tovariš, ki je sicer diplomat, bo to vedel. Prav
tako pa ni nobenega dvoma, da bo dr. Beneš de-
ležen med nami tako s strani vlade kakor s strani
ljudstva takšnega sprejema, kakor ga zasluži pre-
sednik bratske in zavezniške države. (Dolgotrajno
odobrovanje in pritrdjevanje.)

pesimist in mislim, da tudi vi niste.

Proti omenjeni uredbi navajajo tudi to, da
traja obdelovanje posameznih znanstvenih vpra-
šanj dostikrat dolga desetletja. Dokončni rezul-
tati pridejo včasih šele v poznejših letih. Iz tega
razloga, da bi bilo zelo škodljivo za znanstvo,
ako se bi z upokojitvijo odstranili profesorji ravno
v trenutku, ko so prispeli do najvišjega razmaha
svojege dela in ko prihajajo v položaj, da celim
univerzitetnim rodovom predajo popolno in ure-
jeno znanje svoje stroke. To je točno in jaz sem
prepričan, da ne bomo dobili nobenega prosvet-
nega ministra v naši državi, ki bi hotel takšnega
znanstvenika upokojiti, a ravno tako tudi ne ver-
jamem, da bi dotični znanstvenik, če tudi bi pri-
šlo do upokojitve, hotel zaradi tega uničiti vse
rezultate svojega 40 letnega znanstvenega delo-
vanja.

Sedaj prehajam na drugo odredbo o početnih
skupinah rednih in izrednih profesorjev. Če tudi
moram z veliko silo povdariti, da morajo vseučil-
iški profesorji v interesu znanstva in svobodnega
razvoja naših vseučilišč uživati izrecne privilegije,
ki jih ostale kategorije uradnikov nimajo, vendar
smatram, da moramo tudi v tem pogledu biti zelo
obzirni pri odmeritvi teh pravic, to pa z ozirom
na materialne možnosti naših davkoplačevalcev
in z ozirom tudi na materialno nagrado ostalih
delov državnega urada.

Če pregledate številčno stanje vseh državnih
uradnikov na osnovi proračuna za prošlo leto,
boste ugotovili, da znaša skupno število državnih
uradnikov 212.000. Od teh jih je 328 razvrščenih
v drugo skupino 1. stopnje, a od teh 328 jih je
238 rednih vseučiliških profesorjev in samo 90
jih je med ostalimi strokami državne službe. Jaz
sem ravnokar povdaril, da je potrebno, da morajo
biti vseučiliški profesorji privilegirani in navedene
števke tudi dokazujejo, da so privilegirani. Če
omenjeno število danes še ni večje, vemo, da tega
ne dovoljujejo denarne možnosti naše države. Sa-
mo iz teh razlogov je kraljevska vlada bila pri-
siljena, da početne skupine rednih in izrednih
profesorjev prevede za dve, odnosno eno stopnjo
nižje, to se pravi, na nivo, na katerem ostali
državni uradniki a fakultetsko izobrazbo in na
najvišjih položajih navadno zaključujejo svojo
službeno kariero. Pri tem pa nismo zmanjšali za-
ključne skupine, ki so do sedaj bile v veljavi in
bodo ostale tako tudi v bodočnosti. Drugi razlog
za to odredbo je bil ta, da se je pogostokrat do-
gajalo, da so se napravili skoki od IV/1 ali IV/2
tako na II/2.

V svojem ekspoziju v narodni skupščini sem
že obrazložil delo prosvetnega ministristva v po-
gledu izgraditve notranje organizacije univerz in
v pogledu novih uredb za posamezne fakultete.
Ravno tako sem govoril tudi o ustanovitvi novih
visokih šol. Pri tej priliki želim samo podčrtati,
da sem v finančnem zakonu za prihodnje prora-
čunsko leto zahteval pooblastilo, da smem po-
pisati uredbu o umetniških šolah vseh vrst v vsej
kraljevini in uredbu o vrhovnem umetniškem ave-
tu. Upam, da bom takrat imel priložnost, da ured-
ničim že davne želje po umetniških šolah v Za-
grebu in v Ljubljani in da jim bom na ta način
dal položaj, ki jim po njihovih kvalifikacijah in
po njihovem delu tudi pripada. Nisem se pa v
svojem ekspoziju v narodni skupščini dotaknil
dela ostalih ustanov, ki so namenjene znanstvu.
Semkaj spadajo narodne knjižnice v Belgradu,
Ljubljani, Kragujevcu in Nišu. Te ustanove le
težko opravljajo svoje zaslužno delo, ker jim pri-
manjkujejo denarna sredstva za nabavo novih
knjiž, revij in časopisov. Težave dela tudi dejstvo,
da nimamo nobene enotne zakonodaje v tem ozi-
ru. Upam, da bom v prihodnjem proračunskem
letu izdelal načrt zakona o javnih knjižnicah, na-
črt, ki ga v mojem ministristvu ravnokar izde-
lujejo.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite
zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Frans-
 Josef grenke«.

Kaj pravite?

Cudna je ta zgodba, ali resnična. Živim 12 let v Vojvodini. Pred dvema letoma sem pisal neki tordki v Sofijo (Bolgarska) pismo o slovenskem in za vsak slučaj v francoskem jeziku. Odgovorili so mi v čisti slovenščini! Letos sem se obrnil s slovenskim pismom do nekake samoupravnega urada v Ljubljano in pozneje do neke tordke v Celje. Mislite g. urednik, da sem dobil odgovor v slovenščini, ne to se samo iz Sofije lahko dobi, ali iz Ljubljane in Celja pa pišijo v srbsko-hrvatskem jeziku. Sedaj si belim glavo, kako naj pišem v bodoče, da dobim odgovor v slovenščini?

Koledar

Torek, 23. marca: Jožef Oriol; Pelagija, mučenica.

Novi grobovi

† Zupnik Franc Rajčević. Kakor je že včeraj poročal »Slovenec«, je v soboto nekaj minut pred polnočjo umrl v ljubljanskem Leončiču Franc Rajčević, resign. župnik in benediktin v Vogljah v župniji Senčur pri Kranju. Rodil se je na 17. leti nad Skofjo Loko in bil v 73. letu starosti ter 47. letu mašništva. Njegovo truplo so v nedeljo popoldne prepeljali v Voglje, odkoder je danes popoldne ob 10 pogreb v Senčurju. Naj v miru počiva blaga duša!

† G. Ivan Bajželj, strokovni učitelj v p. v Ljubljani je po hudem trpljenju v nedeljo umrl. Pogreb bo danes ob 3 popoldne.

† V Lučah je umrla g. Marica Pustoslemšek, poštarica in posestnica. Pokopali so jo v nedeljo popoldne na župnijskem pokopališču v Lučah.

† V St. Janžu na Dolenskem je odšel v večnost gospod Ivan Prijatelj, posestnik in trgovec. Pogreb je bil včeraj popoldne.

† V Ljubljani je umrl gospod Ivan Malenšek, železniški nadzornik v pokouju. Pokopali so ga včeraj popoldne. — V Mostah je v 89. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Franciška Marčič roj. Grum. Pogreb je bil v ponedeljek popoldne. — V Šiški je v 78. letu starosti umrla g. Marija Kavčič roj. Kozjek, upokojenka tobacne tovarne. Pokopali so jo včeraj popoldne.

† V Ljubljani je umrla g. Marija Vrhunec roj. Kozina. Pogreb bo danes ob pol 5 popoldne.

† V Dol. Logatcu je mirno v Gospodu zaspala gospa Kati Štrban roj. Maček. Pokopali so jo v nedeljo popoldne na župnem pokopališču v Dol. Logatcu.

Naj jim sveti večna luč! Zaljučim naše globoko sožalje!

10% iz letošnje članarine, o dotacijah v prihodnjih letih pa bodo sklepala seveda še nadaljna zborovanja. Iz tega podpornega fonda, ki bo zaenkrat znašal okoli 10.000 Din, bodo podpirani nekateri pooblašeni graditelji, člani Zdrženja, ki se obubožali ali osiroteli. Tako se je tudi Zdrženje graditeljev priključilo onim stanovom, ki v smislu stanovske solidarnosti podpirajo svoje socialno šibkeje pripadnike.

— Putnikovo velikonočno potovanje v Carigrad. Za katoliške velikonočne praznike organizira »Putnike« skupinsko potovanje do Carigrada v okvirju medbalkanskega sporazuma. Potovanje se bo vršilo od 24. do 31. marca. Udeleženci odhajajo iz Belgrade 24. marca ob 23.40 tako, da pridejo v Carigrad (preko Sofije) na Vel. petek ob 10.22. Za časa 4-dnevnega bivanja v Carigradu posetijo izletniki Galato, Zlati Rog ter si ogledajo džamije in muzej, Teodosijeve zidove, Jadransko kapijo, Sveto Sofijo, dvorec v Starom Seraju, Bosfor, Dolma Bakče, trdnjavo Rumeli in dr. Povratek iz Carigrada v ponedeljek 26. marca ob 20.30, prihod v Belgrad v sredo 31. marca ob 6.50. Vožnja iz Belgrade do Carigrada s hrano in stanovanjem stane 2200 Din odnosno 2.390 Din za one, ki se nastanijo v prvovrstnih hotelih. Leti aranžman z vožnjo v III. razredu stane 1700 Din odnosno 1830 Din. Ogled Carigrada in izlete je treba plačati posebej. Izletniki izven Belgrade uživajo 50% popust na vožnji od svoje postaje do Belgrade. Prijave za to zanimivo potovanje sprejemajo vse Putnikove biljetarnice do 21. marca.

— Za Putnikovo velikonočne avtobusne izlete: Benetke (vožnja in prehrana) 475 Din; Trst (vožnja) 115 Din, je podaljšani termin za prijave do 25. t. m. popoldne.

— Živinski in kramarski sejm v Laškem bo v četrtek, dne 25. marca.

— Brivci! Zaradi velikega zanimanja glede cen higijeničnega aparata naznanjam, da pošljem na zahtevo s povzetjem za 60 Din Dionizij Hajduk, St. Vid-Stična.

— Na dan Marijinega Oznanjenja 25. marca in na veliko soboto, dne 27. marca denarni zavodi v Dravski banovini ne poslujejo. — Društvo bančnih zavodov za Dravsko banovino.

— Prijet pobeželi kaznjenc. Dne 13. t. m. je pobežnil iz ljubljanskih sodnih zaporov Karel Cermelj, italijanski državljani, človek nestalnega bivališča, ki je bil obsojen na večmesečno zaporno kazen. Klatil se je po ljubljanski okolici. Posrečilo se mu je, da je deloma izmenjal jetniško obleko in je okrog prosjačil. Orožniki v Vevčah, ki imajo te dni prav mnogo posla s poizvedbami o neznanih poizgalcih, so ga prišli in v nedeljo prepeljali nazaj v sodne zapore. Pri njem so našli 75 Din gotovine, ki jo je gotovo dobil pri svojih zločin-skih tovariših.

— Otrok padel s kozolet. V Stranjah pri Kamniku je padel s kozolet 7-letni posestnikov sin Ivan Otolani ter si zlomil levo roko. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Ljubljana

V torek, 23. marca:

Gledališče

DRAMA: Torek, 23. marca: Zadnji signal. Red A. — Sreda, 24. marca: Med štirimi stenami. Krstna predstava. Premierski abonma. — Četrtek, 25. marca: Zaprt. — Petek, 26. marca: Zaprt. — Sobota, 27. marca: Zaprt.

OPERA: Torek, 23. marca: Navihanka. Red Četrtek.

Predavanja

Franciška dvorana. Franciška prosveta vlnjudo vabi vse svoje člane in prijatelje na Pasijonsko prireditve s krasnimi slikami, glasbo in svečanim besedilom, ki bo drevi ob 8. Predprodaja kontrolnih listkov za sedeže v pisarni »Pax et bonum« po 2 Din.

Antropološko dokazovanje očetovstva je našel 20. poljudno-znanstvenega predavanja Prirodoslovnega društva, ki bo drevi ob 6 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predava g. priv. doc. dr. B. Škerlj.

Prireditve in zabave

Prva ponovitev verske igre Pilat bo v sredo zvečer ob 8. Čisti prebitek je namenjen za novo ljubljansko semenišče. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum, franciška pasaja.

Sestanki

Dekliški krožek prosvete Ljubljana-mesto ima drevi ob 8 svoj redni sestanek v Vzajemni zavarovalnici. — Pridite vse!

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani. Občni zbor kluba bo v torek, dne 6. aprila t. l. ob 20 na tukajšnji Trgovski akademiji.

Kino

Kino Kodoljevo: Danes ob 8 »Lurd v žaru svojih žudežev« in »Nataša« (Harry Baur).

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Splitsko glasbeno društvo

»Zvonimir«

V sredo zvečer bo splitsko glasbeno društvo »Zvonimir« priredilo v ljubljanski filharmoniji oratorij Borisa Papandopula »Muka Isusova«, ki je napisal n osnovah starega narodnega petja v Dalmaciji in to za sola in moški zbor a capella. Narodno petje, ki je služilo oratoriju za temelj, se je še danes ohranilo po raznih krajih Primorja. Tradicija izhaja iz dobe nekoliko stoletij nazaj in je to cerkveno petje ustno izročilo, ki prehaja od očeta na sina. Sam izvor je nepoznan. Melodije nas spominjajo na čisto psalmodično liturgično petje. Nenavadno so intonacije, nenavaden ritem in zapletena je metrična razdelitev, motivi pa se ponavljajo zmerom v novih variantah, okrašenih z bogatimi in melodioznimi »floriturami«. Kot osnovo na vsak način lahko smatramo gregorijanski cerkveni napev, ki je iz cerkve prešel v narod in se pomešal z narodnimi pevskimi elementi ter se povrnil v cerkve v novi poživljeni in karakteristični obliki. To petje izraža globoko religioznost. Originalni tekst »Muke«, ki jo pojejo narodni pevec je napisan v nekem posebnem ikavskem dialektu, bogatem na karakterističnih starinskih narodnih frazah in izrazih. Komposit g. Papandopulo je ta surovi muzični material obdelal individualno ter tako izoblikoval epsko dramatično delo večjih dimenzij. V istem duhu je ustvarjal nove motive, je znašel nove melodije in na novo skomponiral večje stavke.

»Zvonimir« prireja s tem oratorijem malo turneje ter ga izvaja v Karlovcu, v Zagrebu in v Ljubljani. Ljubljansko priredbo bo prenašal radio. Izvajali bodo: veliki moški zbor splitskega »Zvonimira«, solo partije pa bodo peli g. M. Vidjak, H. Nonveiller (član splitskega gledališča), Z. Domanič, K. Škarica in J. Strello. Dirigiral bo avtor sam g. Papandopulo.

I Pilat je pri prvi svoji uprizoritvi na franciškanem odru dosegel zaželen uspeh in še več. Čisti prebitek pri prihodnjih dveh predstavah je namenjen za novo ljubljansko Baragovo semenišče in bo to sploh prva prireditve, ki gre nje prebitek v ta namen. Zato vabimo cenjeno občinstvo, da pokaže smisel za domačo dramska dela in obenem voljo, da nekaj žrtvuje za tako potrebno novo semenišče. — Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum, franciška pasaja.

I Samarijanski tečaj pododbora društva Rdečega križa v Ljubljani se začne v ponedeljek dne 22. t. m. ob 19 v dvorani Okrožnega urada za varovanje delavcev na Miklošičevi cesti št. 20. Prijavljenim so bila poslana posebna vabila.

I Ob 25 letnici delovanja prof. Krála v Sloveniji je minister n. r. dr. Fran Novak poklonil Jugoslovanskemu akademiku podpornemu društvu, ki mu predseduje g. prof. Král 200 Din. — Iskrena hvala!

I Trgovine v četrtek, dne 25. t. m. na praznik Mar. Oznanjenja smejo biti odprte. — Zdrženje trgovcev.

I Kazenskosodna razprava na Zaloški cesti. Včeraj popoldne so prebivalci Zaloške ceste bili očividci zanimive kazenske sodne razprave v bližini vojaške bolnišnice. Sodnik g. Gorečan z državnim tožilem dr. Pompejem je uvedel lokalno komisijo na lico mesta, ki je trajala skoraj 3 ure. Namen sodne komisije je bil, da ugotovi dejansko stanje, kako je voznik trdke kuriva Jezeršek, hlapec Štepec, malomarno vozil 7. decembra tako, da je s svojo malomarnostjo, kakor mu to očita obtožnica, s koncem ojesa zadel pri časopisni deski v hrbet Pavla Stravnika in s tem povzročil s silnim pritiskom, da je poškodovanec 13. decembra v bolnišnici podlegel poškodbam. Obtoženi hlapec Štepec je odklanjal vsako krivdo. Nekateri priče so izpovedale v breme obtoženca Štepeca, druge so ga skušale razbremeniti. Za razpravo na lico mesta je vladalo veliko zanimanje. Sorodniki umrlega Stravnika zahtevajo nad 137.000 odškodnine. Razprava je bila prekinjena in se bo nadaljevala 12. aprila pred okrožnim sodiščem, da bodo zaslišani še nekateri izvedenci.

I Zdrženje mesarijev in klohišarjev v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice na praznik Marijinega Oznanjenja 25. t. m. odprte kakor ob delavnikih.

I Predzna tatvina zlate ure. Ostareli bivši krojaški mojster Anton Bizjak se je ves obupan zatekel na policijo ter ji sporočil predzno tatvino, ki se mu je pripetila te dni v njegovem etanovanju v Bohoričevi ulici 16. Bizjak je zelo star mož in nekoliko naglušen ter ni slisal, kako sta se dva potepuha priplazila v njegovo spalnico ter mu odnesla z nizke omarice zlato ur in zlato verižico z medaljonom. Oboje je bilo vredno kakšnih 4000 Din. Sosedje so povedali, da sta se tik pred tatvino klatila po hiši dva potepuha, ki sta na videz prodajala razglednice, v resnici pa sta le prežala na priliko, kje bi kaj ukradla.

I Kupčkanje ni dovoljeno. Zanimivega gosta je imela včeraj ljubljanska policija. V neko ljubljansko gostilno je prišel mlajši mož in se dvema gostoma predstavil — za cigana in konjskega prekupeca, to se pravi mešetarja. Prišel je nagovarjati oba gosta, naj bi z njim »kupčkal«, to je igrala posebno vrsto kart. Gosta sta se nekaj časa obnavljala, nato pa sta le dovolila, da ju je seigan naučil te baje zelo zanimive igre. Cigan pa je pokazal nenavadno spretnost pri mešanju kart, toda šele potem, ko je šlo res za denar. Oba druga gosta sta bila naenkrat ob več etotakov. Bila pa sta le toliko pametna, da sta spoznala, kako ju neznanec goljufa. Poklicala sta stražnika. Goljuf se je hitro umaknil v kuhinjo in hotel odvreči karte, toda to se mu ni posrežilo. Ko ga je stražnik aretirjal, je goljuf stražnika še grdo ozmerjal. Na policiji dozdveni cigan alcer tajl vsak namen goljufije in pravi, da je imel pri kartah le srečo, rad pa pokaže, kako zna izvršno mešati karte in kako vedno dobro zadene »svojo karto«. Mož bo moral na sodišče zaradi dveh prestopkov, to je zaradi hazardiranja, zdrženega z goljufijo in pa zaradi žaljenja stražnika.

I Kakor bomba se je raznesla vest, da je Klefiševca šunka, ki jo dobil pri Khamu najokusnejša in odlične kvalitete. Telefon 29-69.

I V butetu »Rice« pristna dolenska, štajerska, dalmatinska vina. Liter od 10 Din dalje. Cez ulico ceneje!

Pilat

(Po prvi predstavi na cvetno nedeljo.)

Pilat, je problematika največje krivde med krivdami in visoka pesem neizmernosti božjega usmiljenja. Najstrašnejši greh je storil Pilat, svojega Boga je obsodil v smrt, a Bog noče, da bi se njegov sodnik pogubil. Ne da Pilatu, da bi se iz obupa usmrtil in nenehoma ga išče, da bi spoznal svojo zablodo. Pilat pa je gluha za božje opomine, sem pa tja se vzdrami, a takoj spet pade nazaj v neodločnost in skepsa. Veliki petek. Pilat je ves v moči in sijaju cesarskega namestništva. Premišlja npravi judovskega ljudstva in v svetlo bodočnost se ozira. Tedaj pa stopi predenj odločitev, ki ji ni dorasel. Nedolžnega jetnika mu privedo. Za karije gre, premišlja, od prvega nastopa pred ljudstvom zavisi vse. Ali spone skepsa mu ne da, da bi našel odgovor na vprašanje: Kaj je resnica? in neodločnost mu ne da, da bi znal zavrniti očetek: Nisi cesarjev prijatelj. Svojo karijo si v trenutku zaigra: Tu ga imate, križajte ga. Pa se takoj Pilat zave svoje krivde in plane: Jaz sem nedolžen. Toda prepozno. Sedaj blodi Pilat po svetu s težko krivdo na duši. V pogovoru s bivšim stotnikom Petronijem, ki je postal kristjan, se za nekaj trenutkov vzbudi v njem spoštovanje do tistega, ki mu je bil prej samo nedolžen jetnik. A vprav spoznanje božje veličine mu pokaže velikost njegovega greha. Pilat ne more verjeti, da bi Bog odpustil tak zločin. V Bogu vidi svojega sovražnika, ki bo greh strašno maščeval. Zato ubije Pilat znanilca Kristusove vere Petronija in spei blagega duhovnika s sveto popotnico: Boga sovraži.

Neprestano se Pilatu spovrača misel na nedolžne žrtve Kristus. Petronij, duhovnik... Strašni prizvodi mu z grozo polnijo srce, a to mu srca ne otaja. Pilat se še bolj zakrke in slednjič ga takega najde sodba božje pravičnosti.

Cujemo, da bodo križarji prihodnji dve predstavi igrali za Baragovo semenišče. Sprito tega obisk še posebej toplo priporočamo, da bo dvorana popolnoma polna, kot to križarji s Pilatom tudi zaslužijo. — Igh —

Mariborsko gledališče

Torek, 23. marca ob 20: Rdeči nageljini. Red A.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Petek 3. aprila ob 20: »Dre. Gostovanje »Narodnega gledališča« iz Maribora.

Poizvedovanja

Rokavica iz jelenove kože in sicer »edena« je bila izgubljena. Kdor jo je našel, se naproša, da jo odda v uredništvo »Slovenca«. Seveda proti nagradi.

Maribor

m Krščanska ženska zveza prosi vse člane in članice, da se udeležijo na Veliko soboto procesije pri Sv. Magdaleni ob 4 popoldne, v stolni in mestni župni cerkvi ob pol 7 popoldne in na velikonočno nedeljo ob 5 jutraj pri sv. Jožetu v Studenih. Vsi člani in članice vabljene, da se udeležijo vstajanja z društvenimi znaki. — Odbor.

m Mestni avtobusi bodo vozili na veliki četrtek 25. t. m. na progah Selnica, Sv. Martin in Ruše, kakor ob sobotah, ker se vrši tržni dan v četrtek in ne v soboto.

m Premiera »Svete Ivanec« na velikonočno nedeljo. Znamenito delo velikega dramatika Bernharda Shawa »Sveta Ivanec«, ki riše v 7 slikah z blestecim stilom tragedijo device Orleanske, se uprizori na mariborskem odru prvič na velikonočno nedeljo zvečer.

m Verske konference za gospode iz razumnosti, ki so se pričele v jezuitski kapeli sinoči, se nadaljuje še drevi in jutri zvečer. Pričetek ob pol 8 zvečer. Govori p. Ludvik Dostal S. J. Opozorjamo mariborske izobražence na te konference.

m Smrt kosi. Na Pobrežju, ob Dravi 9, je umrla v starosti 69 let posestnica Jožeta Kren. V bolnišnici sta umrla 34letni mizar delavnice drž. žel. Ciril Tončič in 29letna predilka Stefanija Košene. Naj počivajo v miru!

m 60.000 din škode je povzročil požar, ki je nastal v Šalovskem marofu na gospodarskem poslopu posestnika in trgovca Sigmunda Frima. Vzrok požara ni znan.

m Krstna predstava »Rdečih nageljnov«. Nova izvorna slovenska opereta »Rdeči nageljini«, delo mariborskega režiserja in igralca Pavla Rasbergerja, je doživela sinoči svoj krst na odru mariborskega gledališča, ki je bilo ob tej priliki dočela napolnjeno. Opereto je gledališko občinstvo sprejelo izredno simpatično in z navdušenjem. Domače okolje, dober libreto z obilico čustvenih, zabavnih in pestrnih prizorov, z narodnimi motivi prepletena glasba in dobra igra ter petje našega operetnega ansambla, vse to je pripomoglo opereti do prepričevalne zmage. Avtor Pavel Rasberger je bil pri predstavi deležen toplega priznanja ter opetovano klican pred zastor. Krst njegovega najnovejšega operetnega dela je bila tudi tiha proslava njegovega 35letnega odrskega udejstvovanja. Prejel je ob tej priliki obilo čestitk in darov. O opereti sami in izvedbi bomo objavili strokovno poročilo našega glasbenega kritika.

m Pevsko društvo »Poštni rog« v Mariboru je imelo te dni svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika ponovno tovariš Jurij Zulaj.

m SSK Maraton. Vsi aktivni člani se poziva na sestanek jutri v sredo ob pol 20 na Livado. Razgovor glede klubovega nastopa. Teh. odbor.

m Nove telefonske številke za plinaro. MP — plinarska naproša svoje odjemalce, da se poslužujejo v nujnih slučajih, v času od 18. do 7. ure telefona št. 24-71. Za telef. pozive med uradnimi urami ostane telefon št. 20-31 še nadalje v voljavi.

m Drzen vlom v vinsko klet. V klet mariborskega trgovca Tkaleca, ki ima vinograd za Kalvarijo, so vdrli drzni vlomilci ter odnesli 60 litrov slivovke, napolnili so sodeček z 200 litri vina, najmanj toliko vina pa so spustili po tleh ter nato zvalili sodeček po strmem bregu navzdol. Spodaj so v neki napol dovršeni zgradbi priredili ponoči pravcato pivovanje z ukradenim vinom ter sodeček dočela izpraznili.

m Sladki kmečki kruh. — Pekarna Rakuša, Koroška cesta.

Celje

c Katoliško gospejno društvo dobrodelnosti v Celju je imelo v nedeljo svoj redni letni občni zbor. Čeprav se o društvu med letom malo ališ, so poročila posameznih odbornice pokazala veliko dobrodelno delo društva. Društvo ima 210 članic. Stalno podpira mesečno okrog 30 revežev. Ker je bilo nekaj revežev lanske leto sprejetih v Mestno zavetišče, so se ostalim zvišale podpore. Skupno se je razdelilo 12.355 Din. Pri volitvah je bila ponovno izvoljena za predsednico gospa Žuza. Na novo sta bili izvoljeni v odbor ga. Golobova in gđc. Završnikova.

c Dve obrtniški zborovanji. Zdrženje steklarjev za dravsko banovino v Celju je imelo v nedeljo svojo redno letno skupščino. Zbornico je zastopal svetnik g. Miloš Hohnjec iz Celja, okrožni odbor tajnik g. Koren. Steklarji so zahtevali spremembo § 141 obrtnega zakona v tem smislu, da bi trgovci z mešanim blagom ne smeli ukreniti na steklarskih izdelkih, predvsem sipah, nikakih sprememb. S tem bi se zaščitila zelo propadajoča steklarska obrt. V združenju je organiziranih 54 steklarjev, pri katerih je zaposlenih 36 pomočnikov. — Ob 10 pa je bil občni zbor združenja obrtnikov konjaške stroke za dravsko banovino s sedežem v Ljubljani. Od 64 organiziranih članov, se je občnega zbora udeležilo 35. Zborovanje je vodil g. Matko Joras, zbornico pa je zastopal g. Franc Iglit iz Ljubljane. Na merodajne oblasti se je poslala resolucija, v kateri zahtevajo uvrstitev svoje obrti, ki je po sedanjih predpisih zakona prosta, v § 23 o. z., da bi s tem postala vezana obrt.

c Avgostenski varilni tečaj bo v Celju od 5. do 7. aprila t. l. Interesenti se naj prijavijo Zdrženju kovinarjev najkasneje do 25. marca t. l.

c Kino Metropol. Danes ob 16.15, 18.15, 20.30 »Vaški zdravnik«.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Za materinsko proslavo — priporoča Jugoslovanska knjigarna sledeče igrice in deklaracije: P. Krizostom, Otroške igrice V. zvezek: Zvezda — prizorček; Naočniki — igrice v dveh dejanjih; Mamičin praznik — deklaracija; Če tvoja mamica je v letih — deklaracija. VI. zvezek: V Indijo Koromandijo — igrice v petih dejanjih; Materinski dan — deklaracija; Ali poznate mojo mamico — deklaracija. VII. zvezek: Mamičin najlepši dan — prizorček z rajanimi; V boj za mamico — otroški prizorček v dveh dejanjih; Kadar praznuje mamica svoj god — prizorček; Materina pot — deklaracija. Vsak zvezek stane Din 4. Savinšek, K. mami, slika otroške ljubezni v treh dejanjih Din 4; Meško, Mati — po Aleksandrovi pravljici dramatisirano Din 4; Poljanec, Mati — lirsko, dramska slika Din 6, pevске točke Din 36; Materi (dekliški) oder III. zvezek) vsebuje 7 kratkih igric in več deklaracij Din 10; Materin blagoslov, igra za mladino v treh dejanjih (Zbirka ljud. iger 14. snop.) Din 12; Bolhar, Materi — zbirka deklaracij in črtic o materi za mladino Din 18; Ljudski oder: 4. štev. obsega razne igre in deklaracije za materinski dan. Beseda o materinem trpljenju — deklaracija. Blažena mati Hema, slika v 5 delih; Sirota, deklaracija; Skrbna mati v soboto zvečer — mal prizorček Din 6; Bolhar, Mati. Knjiga o slovenski materi — deklaracije in kratki sestavi za materinski dan vezano Din 28. Meško, Mati — dramska slika v treh dejanjih Din 28.

Slovensko zadružno gibanje

Lani je bilo po statistiki »Narodnega gospodarstva«, glasila Zadrugne zveze v Ljubljani v Sloveniji vpisanih v zadrugne registre 52 novih zadrug (1935/36). Največ novih zadrug je bilo osnovanih na področju ljubljanskega trgoškega sodišča, 26, od česar odpade na samo Ljubljano 12. Nadalje beleži živahnost gibanja s 17 ustanovitvami še trg. sodišče v Mariboru, v Celju 7 in v Novem mestu 2.

Po namenu je bilo lani ustanovljenih (v oklepajih podatki za 1935): 6 (2) kreditnih, 1 (7) mlekarstvih, 1 živinorejske, 1 (1) pašniške, 2 (5) vodovodnih, 2 (1) vinarske, 7 (11) konsumnih, 1 tiskovna, 11 (5) gradbenih 4 (4) obrtne in 12 (12) raznih drugih zadrug. Preseneča veliko število gradbenih zadrug. Večinoma so to zadruge za zgradbo raznih društvenih domov.

V likvidacijo je lani stopilo 31 (21) zadrug, konkurza pa lani kot predletnim ni bilo nobenega.

Iz zadružnega registra je bilo lani izbrisanih 22 (27) zadrug, od tega v Ljubljani 15, Celju 3 in Mariboru 4. Zanimivo je, da uradna objava navaja, da od 6 izbranih zadrug 6 zadrug oploh ni začelo poslovati.

Po svetovni vojni kaže gibanje zadrugništva v dravski banovini naslednjo sliko:

Leto	Novi vpisi	Likvid.	Konk.	Izbris
1919	50	20	—	9
1920	110	23	—	17
1921	74	35	—	21
1922	52	21	—	25
1923	43	23	—	31
1924	58	31	—	20
1925	51	27	2	16
1926	81	30	3	32
1927	46	28	3	27
1928	66	30	2	27
1929	80	19	2	46
1930	81	27	1	32
1931	288	27	1	10
1932	71	25	4	23
1933	53	25	3	13
1934	45	26	2	22
1935	48	21	—	27
1936	52	31	—	22
Skupaj	1349	469	23	420

Priv. agrarna banka

Iz poslovnega poročila Privilegirane agrarne banke posnemamo še nekatere značilne podrobnosti:

Na koncu leta 1936 so imele podružnice vlog 19.26 milij. Din, to so pa prejeta začasna anuiteta od dolžnikov po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov. Do konca leta 1936 so dobile podružnice banke v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu ter oddelek za likvidacijo kmetijskih dolgov v Beogradu 0.55 milij. Din za upravne in režijske stroške pri polih, izvršajočih iz uredbe.

Poročilo prinaša tudi posnetek o izplačanih hipotekarnih posojilih v letih 1930—1936, torej za 7 let. Iz te statistike je razvidno, da je banka skupno dala v Sloveniji 4 hipotekarna posojila v skupnem znesku 87.000 Din ali 0.02% vseh hipotekarnih posojil. Po banovinah so se v 7 letih likvidirana posojila razdelila sledeče:

donavska 305.4 (57.46), drinska 108.3 (20.35), savska 34.3 (6.45), vrbaška 25.3 (4.76), primorska 20.9 (3.95), zetska 18.2 (3.42), moravska 14.0 (2.63), vardarska 5.1 (0.96), dravska 0.1 (0.02); prva številka pomeni milij. Din, v oklepajih pa % vseh posojil.

Iz tega se vidi, koliko je prihajala doslej za nas v postev Privilegirane agrarne banke. To se mora zdaj temeljito izpremeniti.

Omejitev izvoza v Nemčijo odpadejo

Narodna banka je poslala denarnim zavodom nov cirkular glede prejšnjega cirkularja o omejitvi izvoza v Nemčijo. Narodna banka pravi, da do nadaljnjega suspendira izvrševanje cirkularja z 10. marca in sicer v svrhu ustvaritve možnosti, da se doseže sporazum o funkcioniranju plačilnega prometa z Nemčijo v pogajanjih, ki se vodijo med našo državo in Nemčijo.

Pač pa ostane še nadalje v veljavi točka 6 tega cirkularja, da morajo denarni zavodi redno pošiljati Narodni banki poročila o izdanih potrdilih za izvoz v Nemčijo.

Zborovanje trgovcev v Ptuj

Dne 13. t. m. je bil v Ptuj občini zbor Zdrženja trgovcev, kateremu je predsedoval podpredsednik g. Artenjak. Iz njegovega poročila posnemamo, da se sicer vidijo znaki izboljšanja drugod, toda baš ptujski okoliš je imel lani slabo letino tako v sadju kot v vinu. Krompir je bil letos po kakovosti slab. Zaradi letine se mora dovažati v sicer agrarni kraj vsako leto še dosti žita in moke. Uprava Zdrženja je delala na to, da bi bil vsaj enkrat na mesec uradni dan Zbornice v Ptuj, kar je Zbornica ugodila. Lani se je število trgovcev v Ptuj povečalo za 7, odjavljenih oz. črtanih pa je bilo radi odključitve občine Hajdina 31 obratov, tako da je imelo Zdrženje na koncu leta 1936 151 obratov, vajencev je bilo nadalje 50 (28 moških), pomočnikov 156 (od tega 90 moških). Trgovska nadaljevala šola je imela 45 učencev in učenk.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da so lani znašali dohodki 29.057.50 din, izdatki 32.201.50,

tako da znaša imovina Zdrženja 42.945.50, dopolnjenega sklada pa je 4397 din.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Lenart Franjo, za poslovedečega podpredsednika Snoj Ivan; upravo pa tvorijo: Artenjak Franc, Brenčič Anton, Cvikel Ivan, Hlupič Ivan, Kreft Hinko, Ornič Pavel in Vrabl Franjo; nadzorstvo: Brenčič Aloiz, Sonnenschein Hinko in Scharrer Albert; v zvezo trg. združenj Snoj Ivan in Senčar Milko. Ker občinski svet v Ptuj ni upošteval ugovora Zdrženja glede zvišanja 5% občinske doliade, proti temu protestira občni zbor.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini dolžnika Ivana Remžgarja, posestnika, gostilničarja in neprotokoliranega trgovca v Žerovnici pri Grahovem na Notranjskem. Poravnalni sodnik Franc Slabé, starešina okrajnega sodišča v Cerklju, poravnalni upravnik Milan Kravanja, trgovec v Cerklju. Prijava terjatev do 22. aprila. Poravnalni nalog 29. aprila ob 10. v Cerklju. Ponuja 4% kvoto priznanih terjatev, plačilo v 4 enakih, zaporednih, tromesečnih obrokih, prvi obrok plačljiv tri mesece po pravomočnosti poravnave. Kot porokinja nastopa njegova soproga Marija Remžgar.

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani. — Občni zbor kluba bo 6. aprila t. l. ob 20 na tukajšnji Trgovski akademiji.

Borza

Dne 22. marca 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je angleški funt ostal na naših borzah neizpremenjen v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Beogradu 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani narastel na 7.98—8.08, v Zagrebu na 7.9850—8.0350, v Beogradu na 7.9405—8.0450.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.085 do 31.785.

Italijanske lire so beležile v Zagrebu 2.28 blago, v Beogradu 223.80—226.20.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 11.80 do 12.00, v Zagrebu na 11.84—12.04, za sredo aprila so beležili 11.80—12.—, za konec aprila 11.8450—12.0450. V Beogradu so beležili 11.7977 do 11.9977.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.493.633, v Beogradu 5.941.000 din. Efektni promet je znašal v Beogradu 558.000 din, v Zagrebu je bil srednji pri slabi tendenci.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold	2894.66—2409.25
Berlin 100 mark	1759.03—1772.91
Bruselj 100 belg	737.05—742.11
Curih 100 frankov	900.45—1003.52
London 1 funt	213.46—215.52
Newyork 100 dolarjev	4344.76—4381.07
Pariz 100 frankov	200.87—202.81
Praga 100 kron	152.54—153.64
Trst 100 lir	229.09—232.77

Curih: Beograd 10, Pariz 20.1625, London 21.45, Newyork 439.125, Bruselj 23.125, Madrid 240.20, Amsterdam 176.60, Berlin 80.40 (81.85), Dunaj 110.00, Stockholm 107.80, Oslo 95.75, Sofija 15.31, Praga 83.10, Varšava 86.—, Budimpešta 3.90, Atene 3.45, Carigrad 3.25, Bukarešta 9.465, Helsingfors 132.

življenja, na vsakega bralca, čudovito vplivajo in ga usposobijo, da »začuti dihalne pomladi kot jo ima zemlja, vonj divnejših rož, kot so tiste, ki žare na naših gredicah; da zasluži lepoto, ki je ne vidi človeško oko, srečo, ki je svet ne more dati«. Ako se bodo ta prelepa premišljevanja razširila med ljudstvom, bo sveta Terezija Deteta Jezusa, svetnica sonca, cvetic in ljubezni, povzročila s svojimi nauki in navodili, da bo zagorelo tisoč in tisoč src v tisti veliki ljubezni, v ljubezni žrtve in premagovanju, v ljubezni, ki prenavlja svet in dela svetnike.

Zato lepo knjigo »Srčni rubini svete Male Terezije Deteta Jezusa« vsem prav toplo priporočamo. A. S.

Delavsko zavarovanje je nov mesečnik, ki bo prinašal navodila in pojasnila za delavce in delodajalce. Pred kratkim je izšla prva številka, ki v uvodni besedi pojasnjuje namen lista: služiti koristim zavarovancev in njih svojcev, ščititi jih ter jih pravilno opoznavati z vsem, kar je v zvezi z vprašanjem zavarovanja. List izdaja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Prva številka ima sledečo vsebino. Dom zdravja v Kranju. — Navodila za delodajalce in zavarovance OUZD. — Prvi ukrepi ob neizgodi. — Izterjava zavarovalnih prispevkov. — Prijavna in odjavna dolžnost. — Iz statističnega oddelka OUZD. — Katere bolnišnice se članom OUZD in njih svojcem na razpolago. — Razno.

Mišljenje o predosnovi gradnjanskega zakonika za kraljevino Jugoslavijo. Napisala dr. Bertold Eisner in dr. Mladen Pliverič, vseučiliška profesorja v Zagrebu. — Pravosodno ministr. je razposlalo zasnutek Državlanskega zakonika, različnim pravnim ustanovam, da izrečejo o njem svoje mišljenje. Ustanova fakulteta zagrebskega vseučilišča je to nalogo poverila svojima profesorjema dr. Eisnerju in dr. Pliveriču, ki sta skoro k slehernemu paragrafu imenovanega načrta pristavila svoje opombe. To njuno delo je izdalo Pravniško društvo in tatisnila Tipografija d. d. v Zagrebu. Knjiga obsega 630 strani velike osmerke. Naroča se pri tajništvo Pravniškega društva v Zagrebu, Svabičev trg 4, dobiti pa jo je tudi v vseh knjigarnah za ceno 80 Din.

Skoči dr. Srebrnič oproščen

Prejeli smo:

Ni res, da se glasi sodba okrožnega sodišča v Zagrebu od 9. januarja 1937, opr. št. Kpr. 1004/1936-1, tako, kakor je objavljena v vašem uglednem listu »Slovenec« št. 43 od 21. februarja 1937. Resnica je marveč, da vsebuje tudi nastopni stavek:

»V očigled temu, da se je inkriminirano dejanje zgodilo 8. januarja 1933,

v očigled temu, da v konkretnem primeru z ozirom na višino kazni zastara pravica do pregoni po § 78 zadnji odstavek k. z. v času od dveh let in po § 79 odst. 3 k. z. v vsakem primeru (absolutno zastaranje) v času od 4 let,

v očigled temu, da so od dne, ko se je to dejanje izvršilo, pa do izdatka te razsodbe pretekla že 4 leta,

iz očitnega, da je pred pravomočnostjo razsodbe I. stopnje nastopilo absolutno zastaranje iz § 79 odst. 3 k. z. in da je to zastaranje z ozirom na § 408/2 k. p. upoštevati po službeni dolžnosti v vsakem stanju postopanja, je bilo napadeno razsodbo razveljaviti in obdolženca po § 280 k. p. oprostiti od obtožbe.

Iz česar sledi, da je bil obtoženec dr. Josip Srebrnič škot na Krku, zaradi klevete oproščen samo za to, ker je medtem časom nastopilo štiritletno zastaranje.

V Zagrebu, dne 16. marca 1936.

Dr. Hugo Werk kao punomoćnik. — Uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

»Slovenec« je razsodbo v procesu proti škotu dr. Srebrniču posnel dobesedno po hrvaških listih, v katerih pa ni bilo dostavka, ki ga omenja ta popravek. Vseled tega tudi nismo mogli vedeti, da je bil vzrok oprostive vladike dr. Srebrniča zastaranje.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 88—89, agrarni 54—56, vojna škoda promptna 415—420, begliške obveznice 76—78, 8% Blerovo pos. 95—97, 7% Blerovo pos. 87—88, 7% posojilo DHB 98—100.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 88.50—90 (90), agrarni 52.50—58.50, vojna škoda promptna 412—415 (414, 417), begliške obvez. 75 den., 8% Blerovo posojilo 95 bl., 7% Blerovo posojilo 83—85 (83, 86). Delnice: Privatna agrarna banka 215—221, Trboveljska 290—300, (290), Gutmann 40 den., Isis 17 dec., Osj. livarna 100—170 (165), Osj. sladk. tov. 200—220, Dubrovačka 320 den., Oceanja 250—310.

Beograd. Državni papirji: 7% investic. posojilo (88), vojna škoda promptna 400—411 (415, 410), begliške obvez. 86—76.50, dalm. agrarni 75.50 bl., 4% sev. agrarni 51.75—53, 8% Bler. pos. 94—96.50, 7% Bler. pos. 84.50—87 (87), 7% pos. DHB 97—100, 7% stab. pos. 87—89. — Delnice: Narodna banka 7.230 den., Priv. agrarna banka 212—214 (216, 211).

Žitni trg

Novi Sad: Vse neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena. — Promet velik.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 23. marca: 11. Solska ura: Na Holandskem v deželi vrhov in minov na veter. — Vliasi s potovanja (ga. Milena Vrčon) — 12. Cvetke in pomlad (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, spored, obvestila — 13.15 Glasbene suite (plošče) — 14. Vreme, vojna škoda — 14.45 Radijskega orkestra — 15.40 Prepoved, grške omike po Arabih (g. Fr. Terzaglav) — 15. Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 15.30 Nac. ura: Umetna obrt v Jugoslaviji (V. Tkalčič, Zagreb) — 16.30 Zabavni zvečni tednik — 20. IV. skladateljska ura: dr. Gofmir Krak. Sodelujejo: ga. Pavla Lovšćenova, g. prof. M. Lipovšek, zbor »Sloga« in predavatelj g. dr. Dollnar — 21.15 Narodne pesmi (plošče) — 21.30 Koncert Radijskega orkestra — 22. Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Pesmi iz severa in juga (Radijski orkester).

KINO UNION

Veliko filmsko delo po romanu pisatelja Stefana Zweiga

V vrtnicu enega večera

v glavni vlogi Gaby Morisy, Charles Vanel

Redija: V. Tourjanaky

27.30 SLOGA

Dunajski volefilm

Marija Baškircva

v glavni vlogi Lili Darvas, Hans Jara, Szoka Szakall

21.24 MATICA

Veliki špijanski film iz junaških bojev za casa rusko-japonske vojne

PORT ARTUR

Adolf Wohlbruck — Rene Deltgen

Prebivalstvo ob 16.19.31 in 21.19.31

Zahaj trpite

na bolečinah revmatizma in gihta, če to ni potrebno? Vzemite Nibol tablete Bahovec, katere Vam olajšajo muke. Tudi pri živčnih bolečinah in pri glavobolu in zobobolu, kakor tudi pri boleznih prebavila in hripi vzemite »Nibol« tablete Bahovec, pa boste zadovoljni.

Zahtevajte v lekarnah izrecno prave Nibol-tablete Bahovec v originalnih stekleničah. 20 tablet 20 Din ali 40 tablet 34 Din z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. L. Bahovec, Ljubljana. Kongresni trg.

S. br. 17979/35

Oglas

Oficirske menze v Ljubljani

1. V oficirskem domu v Ljubljani se odda v zakup oficirska menza za eno leto.
2. Na dan 15. maja 1937 se bo vršila javna pismena licitacija.
3. Kavecija znaša 5000 Din, ki mora biti položena pri blagajni oficirskega doma v Ljubljani v gotovini ali v državnih vrednostnih papirjih najkasneje do 14. maja do 18. ure.
4. Začetek licitacije ob 11 dne 15. maja 1937.
5. Pogoji se dobe pri delovodji oficirskega doma v Ljubljani od 25. marca dalje.
6. Pismene ponudbe se sprejemajo do 15. maja do 10. ure.

Št. 74. od 17. marca 1937 v Ljubljani.

Umrl nam je naš zlati tatek, gospod

Ivan Bajželj

strokovni učitelj v pokoju

Pokopali ga bomo v torek, dne 23. marca 1937 ob 8 popoldne na mrliške veže obče državne bolnišnice v Ljubljani, Zaloška cesta, na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 24. marca 1937 ob pol sedmih zjutraj v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 21. marca 1937.

Irma, žena; Marjane in Uroš, otroka; rodbine: Bajželj, Masterl, Benedik, Donadini, Greiner in Petek.

Zahvala

Za številne izraze sočutja, brzojavne, pismene in osebne, nadalje za krasne vence in šopke, poslovilne govore, petje, ter vsem, ki so blagega pokojnika spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti — izrekamo tem potom našo prisrčno zahvalo.

Toplice, dne 20. marca 1937.

Rodbini Pečjak in Barblč

Kulturni obzornik

Pomenljiva slovenska nabožna knjiga

Pravkar je izšla že v drugem natisu knjiga uršulinke M. Elizabete »Srčni rubini svete Male Terezije Deteta Jezusa«. Odmevi njenih pesmi. (Drugi natis 1937, str. 252, cena vezani knjigi 30 Din, kartonirani 20 Din. Na prodaj v Uršulinem samostanu v Ljubljani in v knjigarnah.)

Kakor poudarja letošnji postni pastirski list jugoslovanek škofov, posebno pa še zadnja okrožnica sv. očeta Pija XI., ni bil morda nikdar tako glasen klic brezbožnega sveta: »Proč od Jezusa!«, kakor je dandanes. Vsi, ki se hočejo rešiti, morajo poslušati drug glas, ki ga nam kliče sveta Cerkev in ki se glasi: »Blizu k Tebi, o Jezus, bliže k Tebi, globlje v Tvoje skrivnosti, v Tvojo lepoto, v Tvojo ljubezen«. In kakor so v sv. Cerkvii vedno živele osebe, ki so s svojim delovanjem premagale vpliv nasprotnikov, kakor je n. pr. božja Previdnost postavila nasproti razdirajočemu vplivu Lutrovemu nesebično in požrtvovalno delo, ki ga je v korist sv. Cerkvii izvrševal sv. Ignacij, tako krepi in podžiga dandanes življenje sv. Terezije Deteta Jezusa vespovod k vrnitvi k Jezusu, k ljubezni do Jezusa. Mnogo sveta je pritegnila nase, mnogi hočejo za njo po tisti »mali poti«, ki jo je hodila ona; premnogi hočejo doumeti skrivnost njenega svetega življenja.

Nikjer pa se duša tako ne razodeva kakor v pesmi in Tereziji Deteta Jezusa je bila pesnica. Kakor je imelo njeno življenje eno eredišče — Jezusa, tako so tudi vsi utripi njene srca, vsi izlivi njene duše veljali samo Jezusu. Terezijina pesem je himna ljubezni. Vanjo je položila vse tajnosti svoje čiste duše, vse globine svojega v Jezusu zasidranega srca« (predgovor v knjigo stran 4.).

Naša bogunadarjena pesnica M. Elizabeta je nanizala na 82 kitic iz pesni sv. Terezije Deteta Jezusa 32 preričnih, globokih in temeljitih premišljevanj, ki posegajo v vse zadeve duhovnega

Pravilnik o tombolah

Strožji predpisi za razne srečolovne igre

Belgrad, 22. marca. AA. Na podlagi čl. 34 in 44 zakona o ustanovitvi in ureditvi državne razredne loterije in na predlog upravnega odbora državne razredne loterije je kmetijski minister izdal pravilnik o zasebnih loterijah, tombolah in slično. Pravilnik se glasi:

Po pooblastilu iz čl. 34 zakona o ustanovitvi in ureditvi državne razredne loterije za podpiranje narodnega gospodarstva, sme kmetijski minister po zaslusanju upravnega odbora državne razredne loterije dovoliti posameznim ustanovam prirejanje loterij, tombol, srečolovov itd. po določilih tega pravilnika. Nobena srečolovna igra, ne glede na način, kako se opravlja, se ne sme prirediti brez dovoljenja kmetijskega ministrstva. Loterije s srečkami, tombole in druge take igre se lahko dovoljujejo, če sestoje dobitek iz predmetov in če skupna vrednost dobikov predstavljaja najmanj pol celotne vrednosti izdanih loterijskih srečk, tombolskih kart itd. Cena loterijskih srečk, tombolskih kart se določa glede na namen igre in na druge okoliščine, posebno glede na velikost in socialno strukturo prireditelja, vendar celotni znesek izdanih loterijskih srečk itd. ne sme presežati 400.000 din. Izjemno se lahko dovoli tombole z dobik, ki predstavljajo najmanj polovico zneska, dobljenega za tombolske karte, skupna vrednost tombolskih kart pa ne sme presežati 100.000 dinarjev.

Prošnje za dovoljenje teh srečolovskih iger se imajo posiljati na kmetijsko ministrstvo preko pristojne upravne oblasti prve stopnje. V prošnji je treba navesti vrsto igre, ki se ima prirediti, in namen čistega izkupička. Pristojna upravna oblast prve stopnje bo poslala prošnjo preko pristojne banke uprave kmetijskemu ministrstvu in jo opremila z utemeljitvijo, zlasti glede števila in cen loterijskih srečk, tombolskih kart itd. ter o drugih potrebnih informacijah glede delovanja in veličine ter socialne strukture kraja, kjer se ima srečolovska igra vršiti. Prošnja ima biti po predpisih taksirana in ji je treba priložiti pravila ustanove,

društva itd. ali pa dovoljenje pristojne nadzorne oblasti, če je prošilec javna ustanova. Prošnji za dovoljenje mora biti priložen načrt, kako se bo igra vršila. V načrtu mora biti navedeno:

1. celotno število loterijskih srečk s ceno posameznih srečk ali pa celotno število tombol in posamezno ceno itd.

2. Dobitki in njihova celotna vrednost s pripombo, ali so dobitki kupljeni ali podarjeni ali kako drugače nabavljani.

3. Dan, kdaj se bo, kraj in prostori, kjer se bo vršilo žrebanje dobikov. Prodaja loterijskih srečk in tombolskih kart ter zbiranje prispevkov se lahko vrši samo v dovoljenem času.

Enemu prošilec se sme dovoliti prireditve samo ene izmed navedenih srečolovskih iger v teku koledarskega leta, in sicer samo v enem kraju, to je v sedežu prošilec. Ustanovam, katerih področje se razteza na vso državo, se sme izjemno dovoliti prirejanje takih iger tudi v drugih krajih, če za te kraje dajo pristojna upravna oblast prve stopnje in pristojna banska uprava izda ugodno in utemeljeno mnenje, tako da bo zastran določanja loterij in cen loterijskih srečk itd. veljale za vsak kraj določbe tega pravilnika. Kmetijski minister bo obvestil državno razredno loterijo o vsaki taki loteriji, državna razredna loterija bo pa dolžna dobiti točno evidenco o dovoljenih igrarh.

Natančnejše določbe o izvajanju teh srečolovskih iger in o nadzorstvu nad njimi bo izdal kmetijski minister na predlog upravnega odbora državne razredne loterije s posebnim pravilnikom o prirejanju dovoljenih zasebnih srečolovskih iger. Dokler ne izide ta pravilnik, ostane v veljavi pravilnik o zasebnih loterijah z dne 27. junija 1932, v kolikor njegova določila ne nasprotujejo določilom tega pravilnika. Do dneva, ko stopi v veljavo novi pravilnik, se bodo odobrene srečolovne igre vršile na podlagi izdanega dovoljenja kmetijskega ministrstva. Ko stopi ta pravilnik v veljavo, prenehajo veljati določila pravilnika z dne 31. decembra 1936.

Učiteljski pevski zbor v Belgradu

Belgrad, 20. marca.

Iz Borova smo krenili preko Vinkovcev proti Belgradu. Vozili smo se ponoči in jutraj smo zagledali Donavo in za njo z meglo pokrit Belgrad. Veselili smo se prihoda v prestolnico, saj bi tu sem rad vsak državljani, ali vsaj mnogi... Ker je bilo zgodaj jutraj, je odpadel vsak sprehajalec, smo se takoj napotili v Učiteljski dom, da se malo odpočijemo. Vsi trudni radi dveh nočnih voženj so pospali pevci in pevke. Okoli 11 pa so začeli nekoliko spočiti vstajati, da so si ogledali prestolnico.

Kosilo smo imeli v restavraciji Nabavljalne zadruge dr. uslužbencev. Nato pa je bila vaja v Kolarčevi dvorani, ki je največja in za glasbene prireditve najbolj akustična dvorana na Balkanu. Zvečer je bil v njej ob pol 21 koncert. Da se je koncert lahko vršil, smo dolžni zahvalo glasbeniku in kritiku dr. Milojku Milojeviću, ki je nam odstopil dvorano, klavirski koncert svoje hčerke pa je preložil.

Koncerta so se udeležile mnogo odlične osebnosti. Predsednik vlade g. dr. M. Stojadinović se je pisмено opravičil, poslal pisemne pozdrave ter 1000 Din. Notranji minister g. dr. Korošec pa je poslal svojega zastopnika in 500 Din. Za oba darova se UPZ darovalcem iskreno zahvaljuje. Osebnosti pa se je koncerta udeležil gosp. minister dr. Krek Miha, senatorji gg. Pucelj, dr. Kramer, dr. Angelinovič, dr. Zec ter poslanci gg. Paštovič, Videc in Lenarčič. Nadalje smo videli g. dr. Savič, predsednika drž. sveta, g. dr. Skarjo, predsednika Glav. kontr. Bilo je mnogo Slovencev, ki žive tu.

Koncert je bil po izjavi kritikov odličan. Zasedba glasov je po njihovem mnenju odlična, prav takšno je bilo tudi izvajanje. Izvajale so se Adamičeve pesmi, ker je bil ta koncert posvečen izključno spominu velikega Emila Adamiča. Sam koncert v gromotnem oziru ni najbolje uspel. Krivda je pač v tem, da je belgrajsko občinstvo s takimi in sličnimi prireditvami že nasičeno, saj se zadnjih štiri najst dni vrstijo koncerti za koncertom skoro sleherni dan. Moram pa tudi omeniti, da organizacija prireditve ni bila na višku, tako da je belgrajska slovenska kolonija za prireditve zvedela le slučajno in se temu primerno tudi udeležila. Kljub vsemu temu je zbor dobre volje zasedel svoja stara mesta v vagonih, pripravljenih za pot v Kragujevac. Tik pred odhodom vlaka smo zvedeli, da je naši prošnji za četrtinsko vožnjo ugodeno. Zasluge za ugodnosti vožnje imajo g. dr. Krek, minister, poslanec za čakovski okraj g. Videc in osebni tajnik g. ministra Kreka g. dr. Faganel. S tega mesta vsem ponovno iskrena hvala!

Zbor je v prestolnici dostojno zastopal slovensko pesem, slov. učitelstvo in se nad vse častno poklonil manom Emila Adamiča. V pozdravnem in poslovilnem govoru je g. Jakšič, načelnik oddelka v ministrstvu prosvete, izjavil, da je zbor na pravi poti in da lahko sedaj pričakuje mnogo več uvidenosti in pomoči od merodajnih oblasti. To je člane izredno navdušilo, da so se z velikim veseljem odpravili naprej.

Kragujevac, 20. marca.

Ob 2 popoldne je UPZ prisel v Kragujevac, kjer so ga pozdravili zastopniki civilnih in vojaških ter prosvetnih oblasti. Razvil se je sprevod z godbo na čelu proti mestu. Pričakala nas je šolska mladina, katera nam je pri pozdravu zapela himno »Hej Slovani« in »Po jezeru«. Natančnejše bomo še poročali.

S. E.

Ban Slovenije in župan dr. Adlešič v Belgradu

Belgrad, 22. marca. m. Tukaj se mudi radi potrditve proračuna ban slovenske banovine dr. Marko Natlačen. V Belgradu je prišel radi potrditve proračuna tudi ljubljanski župan dr. Juro Adlešič.

Za avtomatsko centralo v Celju

Belgrad, 22. marca. m. Davi je prispela semkaj deputacija iz Celja, v kateri so župan Alojzij Mihelič, Rudolf Stermecki kot zastopnik trgovcev, g. Hohnjec, ki zastopa obrtništvo, in g. Šubić kot zastopnik mariborske Turško-prometne zveze. Deputacija je prišla v Belgrad radi posredovanja za avtomatsko centralo v Celju. Prosila je za sprejem tudi pri obeh slovenskih ministrih ter pri poštne ministru dr. Kaludjerčiču.

Osebnosti

Belgrad, 22. marca. m. Z odlokom prometnega ministra je postavljen v X. pol. skup. za pomožnega vlakovodjo Franc Ivančič, uradniški pripravnik. Vpokojejo so naslednji poštni uslužbenci: Franc Vajs na pošti Ljubljana I, Mihael Legvart na pošti Maribor I, Martin Mlakar na pošti v Krškem, in Josip Peskar na pošti Ljubljana I.

Lepo uspela fantovska akademija

Ljubljana, 20. marca.

Ljubljansko okrožje Zveze fantovskih odsekov je priredilo na praznik sv. Jožefa ob pol 11 dopoldne v Frančiškanski dvorani fantovsko akademijo s skrbno sestavljenim sporedom. Obisk je bil — če upoštevamo lepo vreme, ki je zvalilo mnogo ljubljancev v daljino in bližnjo okolico — kar zadovoljiv, nedvomno pa bi bil mnogo večji, če bi bila akademija preložena na večerne ure.

Na akademiji sta med drugimi nastopila tudi orkester fantovskega okrožja s Kodeljevega, ki je bil okrepjen z nekaterimi rakovniškimi godci, ter fantovski pevski zbor. Oba sta upravičeno vzbudila pozornost, saj imamo fantovskih pevskih zborov in orkestro, ki bi se tako približali stopnji dovršenosti, malo po Sloveniji.

Uvodni koračnici, ki jo je pod vodstvom mladega dirigenta Emila Bevcica slovesno izvajal orkester, je sledila posrečena Vovkova deklamacija, nato pa je zbor pod vodstvom J. Strečanskega mogočno zapel Vodopivčev »Najvišji Vsemogočni Bog«. Po svoji probni sili in moški odločnosti je užgala deklamacija p. Krizostoma »Prišel je čas. Posebno globok vtis pa je na poslušalce napravila kantata za solo, zbor in orkester »Psalm 83«.

Glasbenim in pevskim točkam je sledil govor g. dr. Fr. Blatnika, ki je v vznesenih besedah orisal pomen fantovskega gibanja in spodbujal k odpornosti proti sovražnikom katoliške cerkve, ki so tudi na Slovenskem začeli s svojim razdiralnim delom. V imenu slovenskih fantov, ki so ostali zvesti slovenskim katoliškim tradicijam, jim je napovedal odločen boj. Za njegovim govorom, ki je bil sprejet s spontanimi klici odobravanja, je nastopil spet orkester z Beethovno VI. simfonijo, ki pa je bila zanj še nekoliko predr oreh. Lep in posrečen je bil tudi nastop mladev, ki so izvajali »Božje muzikante« od dr. Grzinčiča, prav tako pa tudi nastop fantov s simboličnimi vajami na Jenkovo »Molitev«. Pravi biser med skladbami za moške zборе je Aljaževa »Zakipi duša«, ki jo je nato zanosno zapel fantovski zbor. Prepričevalno sta ogreli poslušalce tudi deklamacija »Davorija Marijinih borev« od dr. Pogačnika in zborna deklamacija »Pesem makabejskih bratov« od dr. I. Preglja. Globoko se je dojmljivo poslušalec tudi nastop moškega zbora in orkestra, ki sta izvajala »Aklamacije« pod vodstvom J. Strečanskega. Celotni spored je bil zaključen s fantovsko himno, ki je bila sprejeta z največjim navdušenjem in jo je občinstvo poslušalo stoj.

Med častnimi gosti smo v dvorani opazili knezoškofa dr. Rožmana, bana dr. Natlačen, podbana dr. Majcena s soprogo, mestnega svetnika g. Novaka kot zastopnika župana, ter načelnika prosvetnega oddelka kr. banske uprave g. dr. Sušnika.

Politični požigi v Zalogu

Takoj po končanih volitvah, ki so se lani 20. septembra vršile v občini M. M. v Polju in pri katerih je zmaga lista JRZ, so se na raznih krajih začeli pojavljati večji in manjši požari. Značilno je bilo pri tem dejstvo, da so gorela gospodarska poslopja, last pristavev JRZ. Prvi požar je izbruhnil ponoči 21. septembra v Zalogu, ko je ogenj uničil dva mala kozolca posestnikoma Janca Avseca in Rohnetu ter je bila škoda cenjena na 6800 Din. Dne 1. novembra je gorelo kar na treh krajih. To noč so bili požari v Zalogu, kjer je Ivanu Dimniku pogorel kozolec, nato Jakobu Dobnikarju v Zg. Kašlju in naposled Franu Rieču v Sp. Kašlju. Gasilci so imeli to noč obilo dela. Požari so se vstili s presledki pol ure Ponoči 25. februarja je zgorela šupa, last posestnice Terezije Slugove. Ponoči 11. t. m. pa je pogorel posestniku Mirku Gradišku v Zalogu kozolec in devet voz detelje. Tu je bila škoda največja, namreč 30.000 Din. Vevski orožniki so uvedli najstrožje poizvedbe, da bi izsledili zločince, kajti splošno je bilo ljudsko mnenje, da je požare organizirala neznana tolpa in političnih motivov, iz masševanja nad pristaši JRZ. Neznana tolpa je v tem času tudi pobila šipe pri mnogih kapelcih, pobila je šipe celo na osnovni šoli. Preteklo soboto so vevski orožniki odvedli v ljubljanske eodne zapore prvega osumljenca, v četrtek popoldne pa drugega. Oba udeležba pri požigih tajita in odklanjata vsako sodelovanje. Uvedena je sedaj nadaljnja sodna preiskava.

Novo meso

Pritituberkulozna liga v Novem mestu ima redni občni zbor v torek, dne 23. III. ob pol 20 v mestni posvetovalnici. Vabljeni vsi. Odbor.

Naročajte in čitajte naša katoliška dnevnik »Slovenec« in »Slov. dom«

Dr. Adolf Golia - glavni tajnik Zveze industričev

Pretekli teden je uprava Zveze industričev imenovala za glavnega tajnika in šefa urada industričev dosedanjega tajnika zveze g. dr. Adolfa Golia. S tem je g. dr. Adolf Golia prevzel važno mesto v tej gospodarski instituciji, v kateri je uspešno delal že dolgo vrsto let. V zvezino tajništvo je prišel dr. Adolf Golia že februarja meseca leta 1922 ter je odtlej v svojem delu pokazal veliko strokovno znanje in sposobnosti, kar so vedeli vsi prav ceniti. Njegova funkcija ga je spravljal v zvezo z najširšimi krogi, kjer si je pridobil ugled in spoštovanje, posebno radi svojega umerjenega in uglednega nastopa. G. dr. Adolf Golia si je pridobil veliko prijateljev vsepovsod in mu čestitamo tudi mi k imenovanju ter mu želimo, da bi se še nadalje koristno udeleževal v našem javnem življenju.

Svak ubil svaka

Maribor, 22. marca.

Iz Moravcev v ljutomerskem okraju nam poročajo o tragičnem dogodku, ki se je pripetil na Jožefovo. V prepiru je usmrtil kočar Janez Kukovec svojega svaka Franca Trstenjaka Kukovec se je pred dobrim letom priženil k Trstenjakovim. Njegova tašča je sicer ob poroki obetala, da bo posestvo izročila svoji hčerki, vendar pa je sedaj minilo že leto dni in svoje obljube še ni izpolnila. Zaradi tega so nastajali med zetom in taščo čestokrat prepiri, ki so bili včasih prav siloviti. Do takega prepira je prišlo med obema tudi na Jožefovo. Tašča je v strahu pred zetom poklicala svojega sina Franca, ki stanuje v bližini. Ta je res prišel in prepir se je nadaljeval med obema svakoma. Nenadoma je Kukovec potegnil nož ter ga zasadel svojemu svaku v trebuh, katerega mu je dobesedno razparal. Težko poškodovanega so Trstenjaka prepeljali v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil.

Cela vas v plamenu

Metlika, 21. marca.

Noč od sobote na nedeljo je bila res muhasta. Nekaj časa je sijala mesečina, pa so se tam od zapada privlekli temni oblaki, iz katerih je neusmiljeno lilo, vmes pa je zapadnik pel svojo znano pesem »Okrog ognja«. Okrog polnoči pa se je zasvetilo v Gorjancih. Na dosedaj še nepojasnjen način je nastal ogenj v vasi Pilatovci, občine Radatovič, okraj Crnomelj. Plameni so kmalu zajeli skoro vso vas in do jutra je ogenj upepelil 19 poslopij. Največjo škodo trpijo posestniki Rajakovič Janko, Rajakovič Dako in Vujčič Peter. Večina pogorelecev je zavarovanih.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črelih, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 90474/35.

Rudolf Timmermans:

Junaki iz Alcázarja

Krog polnoči se vrne Lecanda židane volje: Franco ima v Maroku vso oblast v rokah. Marokanske redne čete in Tercio, španska tujska legija, ki sestoji iz osemdeset odstotkov Špancev, najboljših, v bojih preizkušene čete Španije, so v Francovi oblasti. Pa ne samo to! V Pamploni je general Mola napovedal vojno stanje. Madridska vlada je odstavila generala Cabanellasa in Queipa de Llana, torej sta se tudi Zaragosa in Sevilla dvignili zoper vladu. Radio Ceuta je sporočil, da se bodo čete skoraj izkrcale na španskih tleh.

Polkovnik Moscardó mirno posluša sporočilo. Odložil se je. Se zmeraj je to jako drzno početje, da se upre, a zdaj ima vrtoglava drznost svoj pomen. Zdaj ni drugega, ko da se je treba pridružiti splošnemu španskemu gibanju. Pa čeprav bi ta peščica mož v Toledo za nekaj časa podlegla sovražniku in bi svojo drznost plačala s smrtjo, pa bi vsaj pritegnili močna krđela rdečih čet na Alcázar, bi preprečili njih naskok na narodno prebujenje in bi pridobili Francu prostora in časa, da bi zasedel brez prask vse višine, ki so za nekaj več ko 100 kilometrov zahodno od Madrida in bi bilo to največjega pomena v borbi za glavno mesto.

Ce bi se pa Alcázar vdal, povesil zastavo, tedaj bi se za ono višavje razvnela krvava bitka, ki bi mogoče tisočim Špancev ugrabila življenje. Pri Bogu —, za to ceno je vredno napeti vse sile!

A zdaj je potrebno glede na Madrid pridobiti čim več časa.

V nedeljo, 19. julija.

Po streljanju prejšnjega večera med guardio civil in pristaši ljudske fronte, je podoba mesta v nedeljo jutraj spet normalna. Na cestah je živo ljudi, ki gredo v cerkev. Vidiš ženske in dekleta s črno tančico na glavi, moške, častnike, celo polkovnika Moscardója, ki je še bolj resen in vase zaprt ko sicer. Moscardója teži huda in težka odgovornost pred Bogom in svojo vestjo in njegova pot v cerkev je dokaz, da se je zaveda in se ji ne izogiba.

Ob desetih je Moscardó v svoji štabni pisarni skupno s podpolkovnikom Valencio. Kmalu prispe tudi Romero, poveljnik mestne in okrajne toledske guardie civil.

»Oprostite zakasnitvi. Vprav preden sem odšel, me je klical Madrid.«

»Tudi vas?«

»Tudi. Madrid zahteva, da naj izročim vse orožje, ki ga imamo še iz zadnje splošne razorožitve civilnega prebivalstva in sploh ves material orožja — miličnikom ljudske fronte.«

»In?«

»Dejal sem, da obžalujem! Guardia civil, da je dovolj močna za varstvo reda in da so takšni izredni ukazi odveč. In sem zaprl telefon.«

Polkovnik Moscardó je povedal, kako se je odločil in ni mu bilo treba šele zapovedati, da naj druga dva častnika soglašata z njim.

»Držimo s Francom!«

Vsi trije so e n e misli!

V neki madridski kavarni sedi devet kadetov iz toledskega Alcázarja. Seveda so v civilu, zakaj uniforma bi preveč bodla v oči.

Nemirni so, nervozni. Kaj naj store? Ali se naj v Madridu kam prijavijo? Ali naj gredo v Toledo? A le kako je ondi?

Tedaj stoji stotnik iznenada pri njihovi mizi.

»Hola! Que tal?«

Pravočasno mu še uspe, da zabrani kadetom vojaški pozdrav. Ta bi bila lepa! Devet »skromnih« civilistov, ki 19. julija nekega civilista vojaško pozdravljajo v Madridu! In mogoče še vzklíknejo: »A sus ordenes, mi capitán!« Da bi jih rdeči miličniki kar koj odgnali!

Ze sedi za njihovo mizo.

»Camarero, un café solo! No, kako je z vami?«

»Če ste prišli zato, da nas odvedete v Toledo, potem nam je zelo dobro.«

»V redu! — Mislim, da se čez poldrugo uro odpeljemo, da ne bomo prepozno prišli. — Torej še utegnute doma poslovit!«

Zvečer se stotnik Vela javi polkovniku Moscardóju. Rad bi za minuto govoril z njim.

Moscardó, ki je ves v svojih načrtih in preudarkih, od katerih toliko zavisi, na kratko in zamisljeno pokima.

Stotnik Vela vstopi.

»Mi coronel! Devet kadetov iz Madrida se pokorno javlja!«

Moscardó plane kvišku. Svetla radost mu razvedri poteze lica, ki so sicer tako resne. Pokliče kadete, ki čakajo zunaj.

Celotna naročnina na: Leposlovno in ljudsko knjižstvo 7 vezanih knjig mesečno Din 25,- Zbirko domačih pisateljev 3 vezane knjige mesečno Din 11,- Zbirko mladinskih spisov 4 vezane knjige mesečno Din 9,- JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA